

MINISTERSTVO FINANCÍ
Odbor Provoz ICT
Oddělení Informační podpora a knihovna

Finanční a ekonomické Informace

Dokumentační bulletin MF

Přehled dokumentovaných článků,
knih a dalších informačních zdrojů

8/2023

Srpen

**Finanční a ekonomické
INFORMACE**
Dokumentační bulletin MF
**Přehled dokumentovaných článků,
knih a dalších informačních zdrojů**

Vydavatel:

Ministerstvo financí,
odbor Provoz ICT
Oddělení Informační podpora
a knihovna

IČ 00006947

Technická redakce:

Mgr. J. Machonský

Redakční rada:

Mgr. J. Benda, Ing. Mgr. T. Dudáčková,
Bc. I. Janoušková, Mgr. M. Lukeš,
Mgr. J. Machonský, PhDr. L. Tvrdá,
Mgr. N. Vaidišová, Mgr. E. Vaňová

Evid. číslo periodického tisku:

MK ČR E 18634

Identifikační číslo ISSN: 1804-7262

Redakce:

Letenská 15, 118 10 Praha 1
Tel.: 257 042 588
e-mail: knihovna@mfcz.cz

Distribuce:

Ministerstvo financí,
odbor Provoz ICT,
odd. Informační podpora a knihovna,
Letenská 15, 118 10 Praha 1
Tel.: 257 042 588
e-mail: knihovna@mfcz.cz

Číslo odevzdáno do tisku 31. 8. 2023
Vychází 1x měsíčně, zdarma

Elektronický archiv:

<http://knihovna.mfcz.cz/bulletin.php>
(intranet)

[http://www.mfcz.cz/cs/o-ministerstvu/
sluzby-verejnosti/odborna-knihovna/
dokumentacni-bulletin](http://www.mfcz.cz/cs/o-ministerstvu/sluzby-verejnosti/odborna-knihovna/dokumentacni-bulletin) (internet)

Do čísla přispěli:

Ing. Mgr. T. Dudáčková,
Bc. I. Janoušková, Mgr. M. Lukeš,
PhDr. L. Tvrdá, Mgr. N. Vaidišová,
Mgr. E. Vaňová

Vážení čtenáři,

předkládáme Vám srpnové číslo dokumentačního bulletinu Finanční a ekonomické INFORMACE. Nabízí jako obvykle souhrn nejnovějších odborných článků, knih a jiných informačních zdrojů vztahujících se k problematice Ministerstva financí a jeho resortu.

Na přelom května a června letošního roku připadlo kulaté, 70. výročí měnové reformy v Československu, která ožebračila celé vrstvy obyvatel nepohodlné tehdejšímu režimu. Reformy, která znamenala odpoutání našeho státu od Mezinárodního měnového fondu a v dané době i od Brettonwoodského systému a tím prohloubila naši mezinárodní izolaci. Reformy, jejíž zjevné zlodějství poprvé a na dlouhou dobu naposled vyhnalo do ulic protestující a stávkující občany, proti nimž musel komunistický režim nevybíravě zasahovat. Přehledový článek „Měnová reforma v roce 1953: nevyhnutelný krok, nebo stranická zvůle?“ se snaží hledat a pochopit kořeny měnové reformy v poválečném Československu, nabízí zevrubný popis průběhu reformy a také se věnuje jejím následkům pro občany a taktéž reakci tehdejší vládnoucí vrstvy.

Věříme, že Vás pravidelný přehled nových informačních pramenů zaujme. Rádi Vám zajistíme plné texty článků i požadované knihy.

Mgr. Jiří Machonský

člen redakční rady

Texty publikované v tomto bulletinu nevyjadřují názor redakce ani nejsou oficiálním stanoviskem Ministerstva financí. Uvedené informace odrážejí aktuální trendy a komentáře v odborné literatuře.

AKTUALITY

ČNB publikovala novou *Zprávu o měnové politice - léto 2023*, viz: <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/zpravy-o-menove-politice/Zprava-o-menove-politice-leto-2023/>

Generální ředitelství pro hospodářské a finanční záležitosti (DGECFIN) vydalo studii "Common Sovereign Debt instruments: An Analytical Framework", která představuje integrovaný rámec finančního hodnocení společných státních dluhových nástrojů, viz: https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/common-sovereign-debt-instruments-analytical-framework_en

Publikováno na webu MF

Na webu MF byla 7.8. uveřejněna *Výroční zpráva o činnosti auditního orgánu za rok 2022*. viz: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranici-a-eu/podpora-ze-zahranici/auditni-organ/cinnost-auditniho-organu/vyrocní-zprava-o-cinnosti-auditniho-organu-za-rok-52528>

18. 8. byla na webu MF uveřejněna *Makroekonomická predikce – srpen 2023*. viz: <https://www.mfcr.cz/cs/ministerstvo/media/tiskove-zpravy/2023/srpnova-predikce-mf-ekonomika-se-po-letosnim-mirne-52669>

O B S A H

Podrobně k tématu.....	4
Měnová reforma v roce 1953: nevyhnutelný krok, nebo stranická zvůle?	4
Dokumentace českého a zahraničního tisku.....	9
Daně.....	9
Ekonomické vědy. Ekonomie	15
Finance. Bankovníctví. Měnový systém	18
Hospodářská situace a politika. Řízení. Výroba. Služby. Ceny	26
Mezinárodní hospodářské vztahy a integrace	29
Obchod. Cla. Mezinárodní finance	29
Podnik a podnikání	31
Pojišťovnictví. Sociální péče	32
Pozemky a nemovitosti. Bytové hospodářství	34
Práce. Zaměstnanci. Zaměstnavatelé	34
Právo.....	36
Statistika. Demografie. Sociologie	39
Účetnictví	40
Veřejná správa	41
Veřejné finance. Rozpočet.....	43
Zdravotnictví	44
Životní prostředí	45
Životní úroveň	46
Ostatní	46
Přehled nových knih.....	52

Měnová reforma v roce 1953: nevyhnutelný krok, nebo stranická zvůle?

Mgr. Martin Lukeš

Oddělení 5904, Informační podpora a knihovna

Padesátá léta 20. století patří mezi temnější období moderních českých dějin. Dekáda, charakteristická politickými procesy, rozsáhlými represemi vůči celým skupinám obyvatel, ale i postupným uvolňováním poměrů nejen v Československu, ale celém východním bloku po smrti J. Stalina, resp. K. Gottwalda. Toto období přineslo i měnovou reformu na přelomu května a června roku 1953, jejíž nedávné 70. výročí se stalo tématem řady článků i dokumentárních pořadů, připomínajících v různé míře fundovanosti nejen události měnové reformy jako takové a její příčiny, ale také společenský dopad a odezvu¹.

Přes veškerou pozornost, která je měnové reformě v roce 1953 zejména při výročích věnována, se s výjimkou knihy Zdeňka Jiráska a Jaroslava Šůly *Velká peněžní loupež v Československu, aneb, 50:1*² z roku 1992 nedočkala samostatného monografického zpracování. Podrobněji se jí věnuje bakalářská práce Karla Půlpána *Komparace československých měnových reforem 1919, 1945 a 1953*³ v dílčích kapitolách pak knihy Jakuba Šloufa *Spříznění měnou: genealogie plzeňské revolvy 1. 6. 1953*⁴ a *Praha v červnu 1953*⁵, které se však nezabývají primárně reformou z pohledu hospodářských dějin či finančního hlediska, ale sledují společenský rozměr této události na příkladech projevů lidového nesouhlasu. Příspěvek Petra Bednaříka do monografie *Naše měna je pevná: Plzeň a měnová reforma 1953*⁶ porovnává odraz měnových reforem v roce 1945 a 1953 v dobovém tisku, s přesahem k základním reáliím a širšímu kontextu mimo mediální historii. Obecněji k tématu reformy jako události celospolečenského dopadu v režii vlády přistupuje Drahomír Jančařík v příspěvku *Měnová reforma jako nástroj sociální změny*, který je součástí monografie *Osm let po válce: rok 1953 v Československu*, vydané Ústavem pro studium totalitních režimů.

Československo v poválečném desetiletí

Měnové reformě v roce 1953, která nesla znaky využití peněžního aparátu jako mocenského nástroje, předcházela poválečná reforma, uskutečněná 1. 11. 1945. Jejím primárním úkolem bylo sjednotit pravidla používání platidel v poválečném Československu. Tehdejší oběživo bylo složeno z protektorátních korun, v menší míře říšské marky, na Slovensku platné Koruny slovenské jako pozůstatku Slovenského štátu a na územích dříve okupovaných Maďarskem bylo stále v oběhu pengö. Na celém území se pak spontánně objevovala platba prvorepublikovými penězi. Listopadová reforma tak směřovala stávající různorodá platidla za státovky, tištěné exilovou vládou v Londýně v posledních letech války, v poměru 1:1 při směnném limitu 500 korun na osobu. Vyšší částky a stávající vklady byly uloženy (popř. konvertovány) formou tzv. vázaných vkladů, tedy bez možnosti manipulace vyjma zvláštních případů (svatby, narození dítěte, výdaje na zdravotní péči). Zavedení vázaných vkladů tak znamenalo značný pokles měny v oběhu. Měnová reforma také nebyla ojedinělým případem,

¹ Z nepřeberného množství článků i dokumentů, převážně v denním tisku, lze doporučit příslušný díl podcastu *Přepište dějiny* M. Gromana a M. Stehlíka „1953 – nejen Plzeň se bouřila“, dostupný na youtube i ostatních obvyklých podcastových platformách.

² JIRÁSEK, Zdeněk, ŠŮLA, Jaroslav. *Velká peněžní loupež v Československu: aneb 50:1*. Praha: Svítání, 1992. ISBN 80-900238-9-4

³ VOKROUHLECKÝ, Jan. *Komparace československých měnových reforem 1919, 1945 a 1953*. Praha, 2004. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Fakulta sociálních věd, Institut ekonomických studií. Vedoucí práce Karel Půlpán.

⁴ Šlouf, Jakub. *Spříznění měnou: genealogie plzeňské revolvy 1. června 1953*. Vydání první. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2016. 382 stran. Fontes; 17. svazek. ISBN 978-80-7308-585-8.

⁵ Šlouf, Jakub. *Praha v červnu 1953: dělnická revolta proti měnové reformě, vyjednávání v továrnách a strukturální proměna dělnické třídy*. Vydání první. Praha: Academia, 2021. 214 stran. Šťastné zítřky; sv. 35. ISBN 978-80-200-3288-1.

⁶ *Naše měna je pevná: Plzeň a měnová reforma 1953*. Vydání první. Plzeň: Pro katedru historie Fakulty pedagogické Západočeské univerzity v Plzni vydalo viaCentrum s.r.o., 2013. 152 stran. ISBN 978-80-87646-02-1.

z analogických důvodů proběhla reforma v roce 1945 i v Polsku a Jugoslávii, v roce 1946 v Maďarsku a Albánii, v Rumunsku, Bulharsku a SSSR v roce 1947 a NDR v roce 1948. ⁷Společným jmenovatelem reformy také byla snaha o postupné opouštění přídelového systému.

Do hospodářské a peněžní politiky se v Československu nesmazatelně promítl politický vývoj. Dosavadní směřování jak domácí, tak zahraniční politiky v těchto oblastech bylo poznamenáno vlivem SSSR prostřednictvím komunistických politiků již před únorovým převratem, kdy nejmarkantnějším krokem na mezinárodním poli bylo odmítnutí Marshallova plánu v roce 1947⁸. Dosavadní zaměření ekonomiky na lehký, spotřební průmysl, kdy těžké strojírenství netvořilo jádro výroby, a tržní ekonomika vzaly za své únorovým převratem v roce 1948. Vlna kolektivizace a znárodnění přinesla značný rozvrat nejen společenských vrstev, ale i související výroby, kdy rigidní plánované hospodářství v rámci první pětiletky nebylo schopné adekvátně reagovat na změny ve vlastnických poměrech, ale i řízení podniků, logistiky a zásobování. Výsledkem byl nevyhnutelně pokles produktivity, a tím i růstu hospodářství. Další zátěží pro státní rozpočet byla reorientace na těžký průmysl a energetiku po sovětském vzoru, do nezanedbatelné míry i vlivem rostoucích požadavků na zbrojní výrobu. Ministr obrany A. Čepička, na vrcholu své kariéry zeť prezidenta K. Gottwalda, postupně v letech 1950-1952 vymohl zvýšení podílu zbrojní výroby v průmyslové produkci ze 4 % na 27 %, kdy na zbrojení bylo vynakládáno až 20 % HDP⁹. Takto nákladná produkce, upřednostněná před tržním modelem založeným na spotřebním zboží (navíc v kritické době poválečného zotavování), postupně vedla k postupné deformaci ekonomiky, jejíž další trvání ukončily až politické změny po Stalinově smrti a postupný odklon od dosavadní striktní politiky. ¹⁰

Úpadek dodavatelsko-odběratelských vztahů a nízká produktivita podniků vedly k jejich rostoucímu zadlužování, které byly banky nuceny krýt poskytováním dalších úvěrů na základě vládního rozhodnutí¹¹. Stejně tak rostly ceny na obou trzích – volném i vázaném, zavedených 1. 1. 1949. Vázaný trh, tedy přídelový systém, trval až do měnové reformy v roce 1953, tedy výrazně delší dobu, než po první světové válce, kdy byl ukončen 21. 8. 1921. systém dvojího trhu byl charakteristický značným rozdílem cen, kdy šedá ekonomika spíše doplňovala prázdná místa na trhu sužovaném chronickým nedostatkem a výpadky zásobování. Rok 1949 je nadále významným kvůli příchodu sovětských poradců na Ministerstvo financí a do Státní banky Československé, která od roku 1950 plnila úlohu centrální banky¹².

Jednotný trh, měnová reforma, nebo obojí?

Úvahy o měnové reformě a odstoupení od systému dvojího trhu začaly na přelomu let 1951-1952¹³, snahy však skončily v zárodku a obnoveny byly na přelomu let 1952-1953 s postupnými úvahami o měnové reformě, která však měla být původně zcela odděleným procesem jak kvůli komplikovanosti celého procesu, tak kvůli obavám z negativní reakce obyvatelstva. Dalším důvodem pro opatrnější postup v případě přechodu od vázaného trhu k jednotnému byla i časová a hmotná rezerva, umožňující postupný přechod s dostatečnou zásobou zboží jako prevence nárazových nákupů. Kombinace obou kroků do jednoho je některými autory připisována právě sovětskému vlivu¹⁴.

Práce na přípravách měnové reformy byly centralizovány přímo pod Gottwaldovým dohledem a od samého začátku podléhaly přísnému utajení, o čemž svědčí i skutečnost, že plénum KSČ na zasedání

⁷ JIRÁSEK, Zdeněk, ŠŮLA, Jaroslav. *Velká peněžní loupež v Československu: aneb 50:1*. Praha: Svítání, 1992. ISBN 80-900238-9-4

⁸ MICHÁLEK, Slavomír. Odmítnutí Marshallova plánu: Československá politika mezi východem a západem. In: *Dějiny a současnost* [cit. 2023-08-05]. Dostupné z: <http://dejinyasoucasnost.cz/archiv/2007/7/odmitnuti-marshallova-planu/>

⁹ TOMEK, Prokop. 50. léta: militarizace ekonomiky. In: *Totalita.cz* [cit. 2023-08-05]. Dostupné z [www: https://www.totalita.cz/50/50_02_004.php](https://www.totalita.cz/50/50_02_004.php)

¹⁰ JIRÁSEK, Zdeněk, ŠŮLA, Jaroslav, s. 14

¹¹ JIRÁSEK, Zdeněk, ŠŮLA, Jaroslav s. 15

¹² Poválečná měnová politika: 1945 – 1953. In: *Historie ČNB* [cit. 2023-08-05]. Dostupné z: https://www.historie.cnb.cz/cs/menova-politika/4_povalecna_menova_politika/

¹³ Na základě rozhodnutí ministra financí Jaroslava Kabeše mělo dojít k obměně platidel, nových bankovek bez závadných vyobrazení příslušníků exilové vlády v Anglii či M. R. Štefánika a obměna mincí vlivem silícího nedostatku barevných a drahých kovů.

¹⁴ JANČÍK, Drahomír. Měnová reforma jako nástroj sociální změny. In: *Osm let po válce: rok 1953 v Československu*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2014. S. 331.

21. – 23. dubna 1953 schválilo rozpočet na rok 1953 bez zmínek o měnové reformě, ačkoli téma dvojího trhu bylo předmětem jednání. První kroky k měnové reformě byly učiněny v prosinci roku 1952, kdy zasvěcená část vlády v čele s ministrem financí J. Kabešem požádala SSSR o technickou a koordinační pomoc při měnové reformě. Jeho zástupce Bohumil Sucharda byl 5. 12. zplnomocněn pro sjednání smlouvy se SSSR o výrobě nových platidel (bankovky v hodnotách 1, 3, 5, 10, 25, 50, 100 Kčs) do 250 mil kusů, a mincí (v hodnotách 1, 3, 5, 10, 25 haléřů) do 450 mil kusů, a upřesnění podmínek včetně dodací lhůty. 6. ledna 1953 pak následovala další žádost o technickou pomoc, tentokrát umožňující ražbu mincí na českém území – mince a bankovky, které byly předmětem smlouvy, uzavřené 10. dubna 1953, byly raženy v leningradské mincovně, resp. tištěny v moskevském podniku Goznak. Smlouvu za sovětskou stranu plnil podnik Exportles¹⁵. Platidla byla dodána po dvojnásobném posunutí termínu z původního 5. dubna až 25. května, bez předávacích protokolů a kompletním hrazením všech nákladů spojených s výrobou i transportem československou stranou. Celkově byly náklady na výrobu a transport nové měny na československé území vyčísleny na 27 miliard korun. Předání opět proběhlo za značného utajení, díky čemuž o celém procesu nebyla informována většina vlády.

5. května bylo vydáno rozhodnutí o rozdělení výplaty za květen do dvou termínů, se zálohou vyplácenou 16.-18. května s dobírkou zbytku výplaty již v nové měně. Toto rozhodnutí vyvolalo nevoli a určité podezření mezi obyvatelstvem, jeho důsledkem spolu s nestálou nabídkou na trhu byla teaurace měny mimo banky, a prvotní nápor na vybírání vkladů. 17. května bylo také zřízeno Ústřední vedení prací k provedení měnové reformy v čele s J. Kabešem, B. Suchardou a O. Pohlem jako organizační záštitou chystané reformy. Součástí skupiny byli také vybraní pracovníci Ministerstva financí a Státní banky Československé, jejichž úkolem byla koordinace na krajských a okresních úrovních. Po 18. květnu se vlivem odložení výplat důchodů začínají šířit zvěsti o chystané měnové reformě, především v Čechách, aniž by byly podloženy vládním či tiskovým prohlášením¹⁶. V následujícím týdnu pak vypukla nákupní horečka, kdy některé obchody zaznamenaly nárůst obrátu až o 700 %, ve snaze proměnit již nedůvěryhodnou měnu za jakékoli dostupné zboží. Pro bankovní sektor to znamenalo nezanedbatelnou zátěž, neboť ve vypjaté atmosféře docházelo k nárazovým výběrům, vkladům nebo dokonce opakovaným výběrům a vkladům podle momentálně aktuálních informací. Nákupní horečka vedla až k rozhodnutí vlády z 20. května k zastavení dodávek do maloobchodní sítě, což nápor na obchody ještě zesílilo. Pozoruhodná je skutečnost, že nepřehlédnutelná nákupní horečka se setkala s minimálním odrazem v tisku¹⁷. Vedle horečných vkladů i výběrů bylo zaznamenáno také zvýšené množství splátek úvěrů a půjček (zejm. novomanželských a na bydlení). Do pátku 22. května se situace částečně uklidnila, dílem prohlubující se nedostupností zboží bez dalšího zásobování a dílem vládní nečinností. Situace v atmosféře napětí a nejistoty, kdy obecné podezření z nadcházející měnové reformy neopadalo, ale k reformě stále neodcházelo a přetrvával tak pouze akutní nedostatek zboží, pokračovala až do následujícího týdne. Vytížení spořitelů a bank postupně sláblo. I přes stávající zásobovací omezení, kam byl zahrnut i velkoobchod, však byly tržby trvale zvýšené, stejně jako sílil nedostatek i základního zboží včetně potravin.

Naše měna je pevná!

28. května byla do Prahy svolána porada krajských náčelníků Státní tajné bezpečnosti a Veřejné bezpečnosti kvůli koordinaci ochrany nadcházející měnové reformy, účastní byli i zástupci armády, která reformu zajišťovala logisticky (po převozu ze SSSR byla nová platidla uložena po jednotlivých okresech v armádních skladech). Následujícího dne, v pátek 29. května, pak byla nařízena bankovní inventura s příkazem zaměstnancům setrvat na pracovišti, dokud nebude telegraficky potvrzeno přijetí zaslaných výsledků. 30. května pak dochází k mobilizaci Lidových milic do 50% stavu (přes 50 000 osob¹⁸) v rámci tzv. „Akce kulomet“, mající za cíl zajistit hladký průběh reformy a potlačit projevy nepokojů. Téhož dne také na mimořádné schůzi zasedá vláda, která projednává usnesení o provedení peněžní reformy a zrušení lístků, opatření související se schválením zákona o peněžní reformě. Ministr financí J. Kabeš

¹⁵ JIRÁSEK, Zdeněk, ŠŮLA, Jaroslav, s. 36

¹⁶ Tamtéž, s. 49.

¹⁷ BEDNAŘÍK, Petr. Porovnání obrazu měnové reformy v čs. Tisku v letech 1945 a 1953. In: *Naše měna je pevná: Plzeň a měnová reforma 1953*. Plzeň: Pro katedru historie Fakulty pedagogické Západočeské univerzity v Plzni vydalo viaCentrum, 2013. ISBN 978-80-87646-02-1. S. 54

¹⁸ BAŠTA, Jiří. *Lidové milice 1948-1969: nelegální armáda Komunistické strany Československa*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2013. S. 166

ve svém projevu uvádí jako jeden z důvodů nejen to, že reforma v roce 1945 nesplnila svůj účel, ale především „obrátit proti nepřátelům lidově demokratického zřízení a jeho hospodářství jeho vlastní zbraň – naše reforma je nástrojem třídního boje. Je technicky konstruována tak, aby zbavila spekulantské a nepřátelské živly jejich hospodářské základny.“¹⁹ Jako další důvod uvedl také nutný odklon od finančního systému založeného na americkém dolaru, a naopak nutnost přiklonit se blíže SSSR i v této oblasti. V rámci svého projevu zmínil i očekávanou negativní reakci Mezinárodního měnového fondu na reformu provedenou bez jeho vědomí („je nutno očekávat, že vznikne diskuse mezi námi a MMF o tom, zdali jsme byli oprávněni tento krok podniknout bez jejich souhlasu“²⁰). Vláda nicméně zákon o peněžní reformě (č. 41/53 Sb.) bez obtíží schválila. Téhož odpoledne pak Národnímu shromáždění přednesl výsledky schůze předseda vlády Viliam Široký. Ve stejné době byly na lokální pobočky Státní banky československé postupně rozváženy zásilky nových platidel a pracovníci obdrželi zapečetěné instrukce, které otevírají na pokyn Ministerstva financí v 17:00. 29. května pak prezident Zápotocký uklidňuje obyvatelstvo známým, avšak sporným výrokem „naše měna je pevná a měnová reforma nebude, všechno jsou to fámy, které šíří třídní nepřátelé“²¹.

Znění samotného zákona pak bylo zveřejněno v Rudém právu následující den. Zákon upravoval podložení československé měny zlatem (1 Kčs/ 0,123426 g zlata), jeho připoutání k rublu v pevném kurzu 1 rubl = 1,80 Kč, a od toho odvozený pevný kurz k zahraničním měnám (např. americký dolar za 7,20, 100CHF = 168,08 Kčs, 1 libra = 20,16 Kč atd.).²² Nejzásadnější částí zákona však bylo stanovení směnného kurzu staré a nové měny, který byl pro vybrané skupiny obyvatel cíleně likvidační a znamenal faktické anulování mnohdy celoživotních úspor. Vklady byly vyměňovány následovně: do 5000 korun včetně v poměru 5:1, 5-10 tisíc korun v poměru 6,25:1, 10-20 tisíc korun v poměru 10:1, 20-50 tisíc korun v poměru 25:1, pro vklady nad 50 tisíc korun pak padesátitisícová část v poměru 25:1, zbývající vklad pak v poměru 50:1. Všechny vklady uložené po 15. květnu, tedy v období nejistoty a častých vkladů i výběrů, byly směněny v poměru 50:1. Souběžně s tím byly anulovány státní dluhopisy, staré vklady, pojistky a státní cenné papíry, vázané při reformě 1945. V hotovosti mohly osoby nevyložené z volného trhu směnit maximálně 300 korun v poměru 5:1. Zákon také rušil lístkový systém a zaváděl volný trh pro všechny druhy zboží.

Publikace zákona vyvolala pochopitelnou vlnu nevole, rezignace a nesouhlasu. Neděle 31. května se obešla bez zásadnějších událostí, pondělí 1. června ale přineslo nepokoje a stávky takřka ve všech velkých podnicích. Historik M. Groman podotýká, že velké podniky byly centry nesouhlasu kvůli koncentraci lidí, která nebyla nezákonná, jak po cestě dopravou na místo pracoviště (kdy doprava mezi Prahou a Kladnem částečně zkolabovala), tak přímo v areálech podniků, kdy čekání ve frontě na vstup či stravování bylo jediným legálním způsobem sročení většího množství lidí. Nespokojenost dále navyšovala nejasná situace ohledně vyplácení záloh za květen. První stávka začala v podniku Motorlet Velešín²³ a České zbrojovce Strakonice, největší protesty však vypukly v Praze v ČKD Stalingrad, Aeru a v Plzni. Situaci v Praze nakonec musel projevem v závodním rozhlase uklidňovat náměstek ministra vnitra Karel Nový a ministr těžkého průmyslu K. Poláček. V Plzni pak došlo k rozsáhlejší nepokojům a přímým konfliktům několikatisícové demonstrace s příslušníky Lidových milic a pohraniční stráže. Radikální část dělníků v podniku ČKD, kdy pracoviště opustilo až 90 % lidí, dokonce požadovala pochod na Pražský Hrad a setkání s prezidentem Zápotockým, což pro tehdejší režim představovalo potenciálně nebezpečnou, delegitimující situaci, kdy ta samá vrstva, podporující převrat v únoru 1948, mohla svou podporu obrátit. Situace v Praze se však postupem dne uklidnila, aniž by došlo k tak výrazným událostem jako v Plzni. Samotná reforma, probíhající až do 4. června 1953 večer, byla ve znamení slábnoucích projevů nesouhlasu spíše formou menších stávek nebo nepřítomnosti v práci²⁴. Situaci ilustruje hlášení příslušníka StB v Severočeských dolech: „komunisté nejsou přesvědčeni, ale mlčí“.

¹⁹ JIRÁSEK, Zdeněk, ŠŮLA, Jaroslav. s. 68

²⁰ Československo bylo v důsledku měnové reformy z MMF vyloučeno v roce 1954.

²¹ Původní nahrávka rozhlasového projevu se nedochovala, čímž se jeho známé rozhlasové vystoupení stává sporným, ale o stabilitě měny Zápotocký ujišťoval několik týdnů předem při různých projevech, stejně jako popíral přípravu měnové reformy.

²² JIRÁSEK, Zdeněk, ŠŮLA, Jaroslav, s. 86

²³ Tamtéž, s. 94

²⁴ JIRÁSEK, Zdeněk, ŠŮLA, Jaroslav, s. 108.

2. června bylo Mezinárodnímu měnovému fondu telegraficky oznámeno provedení měnové reformy a stanovení pevné parity s rublem. Reforma samotná z hlediska funkce bankovních institucí proběhla bez závažnějších komplikací technického rázu a nevyužité peníze byly v průběhu roku 1954 zničeny²⁵. Její spuštění bylo značným překvapením nejen pro obyvatelstvo, ale i pro členy užšího stranického aparátu. Svou roli v tom sehrál i tisk postupně svazovaný cenzurou, zejm. ustavením Hlavní správy tiskového dohledu 22. 4. 1953²⁶, orgánu předběžné cenzury, a zákonem 101/1947, ustavujícím povinnost členství v novinářských organizacích jako podmínku publikace. Díky tomu se podařilo reformu oficiálně tajit, i když StB pravidelně podávala hlášení o nepřesvědčivosti státního tisku vzhledem k situaci v obchodech (Rudé právo přiznalo zásobovací problémy až 30. května, více než týden po horečnatém vykupování obchodů a manipulacích s vklady)²⁷. Od poloviny června pak téma měnové reformy z tisku zmizelo docela, potlačeny byly i informace o protestech v Praze a Plzni.

Důsledky měnové reformy byly dalekosáhlé. Československo do roku 1990 vytrhla z Mezinárodního měnového fondu a v dané době i z Brettonwoodského systému. Prohloubila tak mezinárodní izolaci na politickém, finančním i ekonomickém poli. Především se ale jednalo o krok, který značně změnil stratifikaci společnosti, anuloval ekonomické prostředky především vybraných skupin obyvatel (živnostníci, malí zemědělci, vlastníci půdy odolávající kolektivizaci či režimu nepohodlné osoby). Důsledkem reformy byla zvýšená závislost na platech jako jediném zdroji příjmů v nové měně.²⁸ Měnová reforma byla také jedním z klíčových okamžiků, kdy komunistický režim potlačil nespokojenost obyvatelstva při kroku v jeho přímý neprospěch, a na dlouhou dobu se stal posledním velkým obdobím protestů.

²⁵ Tamtéž, s. 141.

²⁶ Bednařík, s. 47

²⁷ Tamtéž, s. 49

²⁸ JANČÍK, Drahomír. Měnová reforma jako nástroj sociální změny. In: *Osm let po válce: rok 1953 v Československu*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2014. S. 327

Daně

Cihat Öner

An analysis of the "foreseeable relevance" standard and the international exchange of tax information : are the European Union and the OECD in agreement?

Analyza tzv. standardu "předpokládaného významu" a mezinárodní výměna daňových informací : jsou Evropská unie a OECD v souladu?

Bulletin for international taxation, Vol. 77, (2023) No. 6, p. 261-271

Tzv. standard předpokládaného významu (foreseeable relevance standard) má zabránit spekulativním žádostem o výměnu daňových informací (tzv. "fishing expeditions"), které nemají zjevnou spojitost s otevřeným dotazováním nebo vyšetřováním. Autor se zabývá standardem předpokládaného významu v legislativě a judikatuře EU a ve vzorové smlouvě OECD a porovnává, zda jsou kritéria EU a OECD v souladu. - Poznámky.

Klaus J. Wagner

Die Lohnsteuer - die "graue Maus" des Steuerrechts?

Daň ze mzdy - "šedá myš" daňového práva?

Finanz-Rundschau, Jg. 105, (2023) Nr. 12, S. 557-566

Souhrnný pohled na problematiku daně ze mzdy v Německu. Autor shrnuje vývoj daně ze mzdy fyzických osob od 80. let 20. století, zamýšlí se nejen nad právní úpravou, samotným mechanismem (vč. stržení daně zaměstnavatelem), ale i nad jeho vztahem k německému ústavnímu právu. Blíže se věnuje budoucnosti této daně v případě neadekvátní či neúnosné regulace (vč. nástinu čtyř možností dalšího vývoje daně ze mzdy ve vztahu zaměstnanec-zaměstnavatel). - Poznámky.

Jeremias Kümpel

Die umsatzsteuerliche Organschaft in Restrukturierungs- und Insolvenzverfahren

Daňová jednotka přejímající povinnost odvodu DPH v restrukturalizačním a insolvenčním řízení

Umsatzsteuer-Rundschau, Jg. 72, (2023) Nr. 14, S. 545-555

Podrobný pohled na vliv německého zákona o právním vzniku insolvence a sanace (SanInsFoG, Sanierungs- und Insolvenzrechtsfortentwicklungsgesetz) na daňovou povinnost daňových jednotek (Organschaft) k DPH. Vzhledem k absenci judikátů k datu publikace článku autor analyzuje efekt SanInsFog a zákona o stabilizaci a restrukturalizaci podniků (StaRUG, Unternehmensstabilisierungs- und Restrukturierungsgesetz) v kontextu stávající daňové legislativy ve všech fázích insolvence a restrukturalizace firmy. - Poznámky.

Chiara Tomassetti and Emmanuel Orlando

Digital zero-price market : VAT consequences

Nulová cena na digitálním trhu : důsledky pro DPH

International VAT monitor, Vol. 34, (2023) No. 3 p. 114-118

Italské úřady před několika lety zahájily prověrky velkých technologických firem kvůli porušování práva na ochranu spotřebitele. Úřady mj. dospěly k závěru, že je ze strany technologických firem zavádějící propagovat službu jako "bezplatnou", když jsou data uživatelů využívána komerčně. Posléze se touto problematikou začaly zabývat i daňové úřady. Autoři v článku v návaznosti na to rozebírají, zda by uvedené služby, inzerované jako bezplatné, měly podléhat DPH. V případě, že by dani podléhaly, jednalo by se o vysoké částky i potenciálně výrazné sankce. Podle autorů však současná legislativa podobný výklad neumožňuje. - Poznámky.

Ahmed Bani-Mustafa, Anas Al Qudah, Sadeq Damrah, Mamoon Alameen

Does culture influence whether a society justifies tax cheating?

Má kultura vliv na to, zda si společnost ospravedlňuje podvádění na daních?

Journal of financial crime, Vol. 30 (2023), No. 4, p. 955-965

Autoři v příspěvku na datech ze 39 zemí analyzují vliv kultury na ospravedlňování daňových podvodů. Kultura je v článku chápána prostřednictvím jednotlivých dimenzí dle teorie G. Hofstedeho. Je zjištěno, že ospravedlňování posiluje individualismus a vzdálenost moci, a naopak jej oslabuje maskulinita a vyhýbání se nejistotě. - Poznámky. -- Kulturního pohledu na whistleblowing se týká článek na s. 999-1005.

Mahmud Hossain, Santanu Mitra

Does headquarters location matter in corporate tax avoidance?

Má umístění hlavního sídla vliv na vyhýbání se dani ze strany podniků?

Journal of financial stability, Vol. 2023, No. 64, 15 p.

Autoři v příspěvku prostřednictvím dvoustupňové regrese na datech z USA analyzují, zda umístění hlavního sídla podniku souvisí s nežádoucím vyhýbáním se daňové povinnosti (tax avoidance). To, že umístění hlavního sídla skutečně s vyhýbáním se dani souvisí, se potvrdilo - u podniků, které sídlí v blízkosti měst, je míra škodlivé daňové optimalizace nižší. Podílí se na tom ale nepřímo i neprůhlednost finančních výkazů a nižší počet analytiků, kteří praktiky těchto firem sledují. Opačně jev nefunguje (vyhýbání se dani nemá vliv na rozhodování o umístění). Dále autoři mj. zkoumali i to, jak se míra vyhýbání se daňovým povinnostem změní, pokud firma přesídli z města na venkov. - Poznámky.

Michael P. Devereux, Johanna Paraknewitz, Martin Simmler

Empirical evidence on the global minimum tax : what is a critical mass and how large is the substance-based income exclusion?

Empirické důkazy o globální minimální dani : jaké je kritické množství a jak velké je vyloučení příjmu na základě ekonomické podstaty?

Fiscal studies, Vol. 44, (2023) No. 1, p. 9-21

Autoři přinášejí empirické údaje týkající se návrhu globální minimální daně z příjmů právnických osob (GMT) na základě druhého pilíře globální daňové reformy OECD. Zaměřují se na počet a identifikaci zemí nebo skupin zemí, které se dají u návrhu globální minimální daně označit za kritické množství pro jeho úspěšnou implementaci (zbývající jurisdikce s ohledem na kritické množství zemí také přijmou tuto úpravu). Návazně rozebírají vyloučení příjmu na základě ekonomické podstaty (substance-based income exclusion), analyzují velkorysost jeho nastavení, velikost vyloučení příjmu na základě ekonomické podstaty ve vztahu k zisku před zdaněním, což má vliv na příjmy získané z GMT. - Poznámky. -- Viz i další dva příspěvky k tématu globální minimální daně na s. 37-60.

Jan Hildebrand

Hochsteuerland Deutschland?

Německo - země vysokých daní?

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 140(24.7.2023), S. 8-9

Výsledky analýzy německého spolkového ministerstva financí, která porovnávala daňovou zátěž a výši odvodů na sociální pojištění v Německu a dalších převážně evropských zemích, včetně České republiky. Výzkum byl zpracován v rámci dlouhodobého úsilí o snížení daňové zátěže a zpřehlednění daňového systému, v jehož rámci došlo loni k redukcí tzv. chladné progresse. V letošním roce by mělo dojít ke snížení zátěže podnikatelů a živnostníků jako součást návrhu „zákonu o šanci k růstu“ (Wachstumchancegesetz). Článek zmiňuje rozdíl v daňové zátěži mezi ČR a SRN, kdy německý poplatník odvedl v r. 2021 24,1 % HDP, zatímco jeho český protějšek 17,1 %. Zmíněna je role sociálních odvodů, jejichž vlivem dojde k zátěži německého poplatníka bez slev až na výši 47,8 %, čímž se řadí na druhé místo za Belgii s 53 %. Dále se zabývá daní z nemovitostí, daní z obratu a podnikovou daní s průměrnou výší 29,9 %.

Gorka Echevarría Zubeldia

Holdings and VAT : another decision of the ECJ?

Holdings a DPH : další rozhodnutí Soudního dvora EU?

International VAT monitor, Vol. 34, (2023) No. 3 p. 127-130

Příspěvek představuje a analyzuje nový rozsudek Soudního dvora EU, který se týká práva na odpočet daně na vstupu u holdingových společností v případě, kdy holdingová společnost poskytuje určité služby svým dceřiným firmám. Jedná se o rozsudek v případě "W-GmbH" (C-98/21) vydaný v září 2022. SDEU v daném případě rozhodl, že holdingová společnost za uvedených okolností právo na odpočet nemá. - Poznámky.

Aniko Emese Boros

Intra-group transactions from VAT point of view : the pricing

Transakce uvnitř skupiny z pohledu DPH : nastavení ceny

International VAT monitor, Vol. 34, (2023) No. 3 p. 119-126

Autorka v příspěvku rozebírá nastavení cen při transakcích mezi podniky uvnitř jedné nadnárodní skupiny z pohledu DPH. Nejprve uvádí souvislosti mezi systémem převodních cen (transfer pricing system) u přímých daní a systémem DPH, v další podkapitole pak představuje pojem "obvyklá cena plnění" (tržní hodnota na volném trhu; open market value) specifický pro systém DPH a jeho aplikaci v praxi. - Poznámky.

Mária Mikulecká

Judikatura v daňové praxi

Daňová a hospodářská kartotéka, Sv. 31, (2023) č. 9, s. 36-37

Autorka seznamuje s rozsudkem SDEU č. C-282/22 z dubna 2023 ve věci návrhu polské společnosti P. w W. na zrušení individuálního výkladového stanoviska polského správce daně k režimu DPH u dodání elektřiny na dobíjecí stanici. Společnost zastávala názor, že komplexní služby související s nabíjením elektrických vozidel představují hlavní plnění a související nabíjení elektřinou je pak vedlejším plněním k poskytnuté hlavní komplexní službě. Správce daně tvrdil, že pokud jde o úplatné poskytnutí dobíjecích stanic pro elektrovozidla, je hlavním plněním dodání zboží, tedy elektřiny. Rozsudek SDEU připomněl, že pro účely DPH platí, že elektřina se považuje za hmotný majetek a podstatou plnění je zajištění přívodu elektřiny do baterie elektrického vozidla.

Vratislav Košťál

Nejvyšší správní soud: Pořízení luxusního automobilu pro podnikání a přípustnost uplatnění jeho odpočtu na DPH

Právní rozhledy, Sv. 31, (2023) č. 11, s. 412-415

Komentovaný rozbor rozsudku NSS z ledna 2023 č. j. 4 Afs 174/2022-40, ve kterém se soud zabýval zejména tvrzeným nesprávným právním posouzením oprávněnosti nároku na odpočet DPH v souvislosti s pořízením luxusního automobilu (zn. Ferrari), s údajným dopadem na ekonomickou činnost daňového subjektu. Kasační soud uzavřel, že daňový subjekt neprokázal pořízení automobilu pro účely své ekonomické činnosti, a nemohl proto za něj oprávněně uplatňovat právo na odpočet DPH.

Victoria J. Perry

Pillar 2: tax competition in low-income countries and substance-based income exclusion

Pilíř 2: daňová soutěž v nízkopříjmových zemích a vyloučení příjmu na základě ekonomické podstaty

Fiscal studies, Vol. 44, (2023) No. 1, p. 23-36

Druhý pilíř návrhu OECD na globální daňovou reformu, který přináší zavedení globální minimální daně z příjmů právnických osob, bude mít významné přímé i nepřímé dopady na nízkopříjmové rozvojové ekonomiky. Nejzajímavější otázkou je, nakolik pravidla GloBE a globální minimální efektivní daň ovlivní daňovou soutěž v těchto ekonomikách a jak by se měly nízkopříjmové ekonomiky zachovat v případě, že kritické množství vysokopříjmových ekonomik implementuje nové uspořádání. Autorka uvádí, že nízkopříjmové rozvojové země by měly zavést tzv. dorovnávací daň (qualified domestic minimum top-up tax); ta sama o sobě nebude mít negativní vliv na jejich konkurenceschopnost. Zabývá se rovněž nastavením vyloučených příjmů na základě ekonomické podstaty (výjimkou pro podstatné činnosti, carve-out) pro nízkopříjmové státy a dopadem na daňovou konkurenci. - Poznámky. -- Viz i další dva příspěvky k tématu globální minimální daně na s. 37-60.

Philipp Pleuß, Florian S. Zawodsky

Plattformen im Mehrwertsteuerrecht der Europäischen Union

Platformy v oblasti práva daně z přidané hodnoty v Evropské unii

Umsatzsteuer-Rundschau, Jg. 72, (2023) Nr. 13, S. 505-514

Podrobný pohled na současnou unijní a německou právní úpravu výběru daně z přidané hodnoty v oblasti online platform. Zabývá se aktuálně platnými právními normami, které fungování internetových platform v kontextu daňového práva upravují (zejm. MwSt-DVO, prováděcí nařízení zákona o DPH), vč. pojmu „fiktivní dodavatelský řetězec“, zavedeného od 1.7.2021 evropskou systémovou směrnicí k DPH.

Bližší se věnuje otázce komisního prodeje a nastiňuje možnost dalších právních úprav ve smyslu de lege ferenda. Prostor je také věnován právnímu vymezení souvisejících pojmů, zejm. „rozhraní“ a „portál“. - Poznámky.

Příjmy z pronájmu vs. daně

Profi poradenství & finance, Sv. 11, (2023) č. 6-7, s. 39

Praktický pohled na zdanění příjmů z pronájmu nemovitostí v ČR. Jsou rozebrány daňové povinnosti pronajímatele-fyzické osoby, možnost využití výdajových paušálů i uplatnění slev na dani. Dále je uvedeno, co se může započítat do skutečných výdajů souvisejících s pronájmem nemovitosti, a kdy je poskytována ubytovací služba.

Martin Greive, Jan Hildebrand

Regierung will Steuerlast kaum reduzieren

Vláda stěží sníží daňovou zátěž

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 132 (12.7.2023), S. 10

Ačkoli je daňová zátěž v Německu s výší až 19,8 % příjmů jednou z nejvyšších v OECD, její snížení je i přes výhody uznané spolkovou vládou kvůli politické situaci nepravděpodobné. Článek se podrobněji věnuje globální minimální dani a otázce konkurenčního tlaku v souvislosti s jejím zavedením. Dále se zabývá vlivem daňové zátěže na německé hospodářské oživení, vědu a inovace.

Bob Michel

Report of the proceedings of the twelfth assembly of the International Association of Tax Judges held in Budapest, Hungary on 9 and 10 September 2022

Zpráva z průběhu jednání 12. shromáždění Mezinárodní asociace daňových soudců, které se konalo v Budapešti 9. a 10. září 2022

Bulletin for international taxation, Vol. 77, (2023) No. 6, p. 238-259

Autor v článku shrnuje témata řešená na shromáždění Mezinárodní asociace daňových soudců konaném v maďarské Budapešti 9.- 10. 9. 2022. Na shromáždění se probírala tato témata: skutečné vlastnictví (beneficial ownership), řízení soudních případů (case management) v různých zemích, daňový proces (tax procedure) v Maďarsku, judikatura k omezení výhod z daňových smluv (treaty entitlement), judikatura k osvobození od DPH u zdravotní a nemocniční péče, daňové procesy po pandemii nemoci covid-19. - Poznámky.

Katerina Perrou

Sanctions imposed on digital platforms under DAC7 and the freedom to conduct business

Sankce uložené digitálním platformám podle směrnice DAC7 a svoboda podnikání

European taxation, Vol. 63, (2023) No. 5, p. 198-205

Autorka se zabývá oznamovacími povinnostmi zavedenými pro provozovatele online platformem řeckou národní legislativou, směrnicí DAC7, která rozšiřuje systém automatické výměny informací o pravidla pro posílení transparentnosti ve vztahu k digitálním platformám a Vzorovými pravidly OECD pro podávání zpráv provozovateli platformem, pokud jde o prodejce v rámci sdílené ekonomiky (OECD Model Reporting Rules for Digital Platforms). Popisuje povinnosti i odpovídající sankce v případě, kdy platformy neplní povinnosti automatické výměny informací se správci daně. Dále autorka zvažuje sankce ve formě omezení či přerušení přístupu na webové stránky online tržiště dle řeckého daňového řádu, DAC7 a Vzorových pravidel OECD ve světle ekonomické svobody (svobody podnikání). - Poznámky.

By Corina Boar and Virgiliu Midrigan

Should we tax capital income or wealth?

Měli bychom danit kapitálový příjem nebo majetek?

The American Economic Review, Vol. 113, (2023) No. 2 (Insights), p. 259-274

Autoři přináší teoretický pohled na zdanění kapitálových příjmů podniků a majetku. Model reprodukuje prostředí ve Spojených státech z hlediska významu podniků pro ekonomiku i nerovností. Za stanovených podmínek se ukazuje jako vhodnější zdanění kapitálových příjmů (oproti zdanění majetku). - Poznámky.

Álvaro de la Cueva González-Cotera

Spanish CFC rules stray from the EU Anti-Tax Avoidance Directive (2016/1164)

Pravidla pro ovládané zahraniční společnosti ve Španělsku se odchýlily od evropské směrnice ATAD

European taxation, Vol. 63, (2023) No. 5, p. 177-185

V článku jsou rozebrány hlavní aspekty pravidel pro ovládané zahraniční společnosti (CFC rules) upravené ve španělském zákoně o dani z příjmů právnických osob. Autor přibližuje úpravu CFC pravidel z r. 2003 i nedávnou změnu související s transpozicí evropské směrnice proti praktikám vyhýbání se daňovým povinnostem (ATAD) do španělského práva. Zvažuje problém možné nekompatibility španělské úpravy s evropským právem z pohledu základních svobod EU a s ohledem na transpoziční závazky směrnice ATAD. V závěru článku jsou shrnuty sporné aspekty španělských pravidel pro ovládané zahraniční společnosti. - Poznámky.

Zdeněk Kuneš

Stanovení místa plnění při dodání zboží.dokončení

Daňová a hospodářská kartotéka, Sv. 31, (2023) č. 9, s. 27-35

Autor se zabývá stanovením místa plnění při dodání zboží podle zákona o dani z přidané hodnoty. V této části charakterizuje prodej zboží na dálku a zaměřuje na stanovení místa plnění při prodeji zboží na dálku. Poté rozebírá pravidla stanovení místa plnění při pořízení zboží z jiného členského státu (§ 11 zákona o DPH) a při dovozu zboží (§ 12 zákona o DPH). Problematika je ilustrována několika praktickými příklady.

Imen Khelil, Hichem Khlif

Tax avoidance in family firms : a literature review

Vyhýbání se daním v rodinných podnicích : přehled literatury

Journal of financial crime, Vol. 30 (2023), No. 4, p. 1021-1035

Autoři v příspěvku zkoumali odborné studie z let 2010-2022, které analyzovaly vztah mezi rodinnými podniky a vyhýbáním se daňovým povinnostem. Celkově bylo posuzováno 21 studií. Většina studií pocházela z Německa a dalších evropských zemí, Spojených států a Tchaj-wanu. Negativní vztah mezi rodinným podnikáním a škodlivou daňovou optimalizací byl identifikován v USA, Finsku a Belgii, pozitivní vztah byl naopak odhalen v Německu, Itálii a některých rozvojových zemích. Součástí článku jsou i tabulky podávající přehled o daných studiích (mj. i o zkoumaných vzorcích či hlavních závěrech). - Poznámky.

Pablo A. Hernández Gonzáles-Barreda

The anti-avoidance rule regarding permanent establishments in third countries of the OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project : is it necessary?

Pravidlo proti vyhýbání se dani s ohledem na stálé provozovny ve třetích zemích, které je součástí projektu OECD/G20 proti erozi daňového základu a přesouvání zisků : je to nezbytné?

Bulletin for international taxation, Vol. 77, (2023) No. 5, p. 188-201

Autor v příspěvku analyzuje tzv. triangulární daňové případy, při kterých může dojít ke dvojímu zdanění či naopak nezdanění. Triangulární případy vznikají např. v situaci, kdy rezident jednoho státu se stálou provozovnou ve druhém státě vykonává činnost ve státě třetím. Autor nejprve popisuje různé scénáře, které mohou nastat s ohledem na existenci daňových smluv mezi dotčenými státy a umístěním stálé provozovny. Následně představuje dosavadní návrhy na řešení popsanych případů ze strany OECD, USA i jiných států. Návrh, který je součástí tzv. mnohostranného nástroje (MLI), míří podle autora správným směrem, ale je příliš jednoduchý a není dostatečný - vztahuje se jen na několik možných případů a do daňových pravidel může přinést spíše ještě více nejistoty. - Poznámky.

Fernando Matesanz

The increasing liability of digital platforms in the collection of EU VAT

Rostoucí odpovědnost digitálních platforem za výběr DPH v EU

International VAT monitor, Vol. 34, (2023) No. 3, p. 107-113

Autor v článku představuje situace a transakce, při kterých vzniká digitálním platformám (v některých případech nově) povinnost vybrat a odvést DPH v EU. Příslušná povinnost je upravena tzv. "ustanovením o domnělých dodavatelích" (deemed supplier provisions), článkem 28 evropské směrnice o DPH i tzv. návrhem "ViDA" (ten zatím není účinný). - Poznámky.

Michelle Markham

The timely resolution of mutual agreement procedure disputes - secrets of success?

Včasné řešení sporů v rámci řízení pro dosažení vzájemné dohody - tajemství úspěchu?

Bulletin for international taxation, Vol. 77, (2023) No. 5, p. 213-228

Tzv. řízení pro dosažení vzájemné dohody (mutual agreement procedure, MAP) je dle OECD definováno jako prostředek, s jehož pomocí mohou daňové správy konzultovat řešení sporů, které se týkají aplikace úmluv o dvojím zdanění. Řízení se může použít k odstranění dvojího zdanění, které by mohlo vzniknout při úpravě převodních cen. Autorka v článku poukazuje na klíčové faktory úspěchu při řešení sporů prostřednictvím MAP, a to na příkladu států, které obdržely ocenění OECD "Mutual Agreement Procedure Award" (jedná se o Austrálii, Irsko, Japonsko, Španělsko, Švýcarsko a Velkou Británii). - Poznámky.

Silvia Fedeli, Luisa Giuriato

Value added tax non-compliance in the car market

Nedodržování předpisů o DPH na trhu s automobily

Fiscal studies, Vol. 44, (2023) No. 1, p. 85-104

Autoři zkoumají nedodržování předpisů o dani z přidané hodnoty na evropském trhu s automobily. Speciální režimy DPH a odlišná regulace prodeje automobilů v jednotlivých členských státech EU napomáhají, vedle běžných podvodných schémat při intrakomunitárním prodeji, k nedodržování daňových předpisů v oblasti obchodování s automobily. Nedostatek adekvátní a rychlé výměny informací mezi daňovými správami členských států je identifikován jako jeden z hlavních faktorů odpovědných za podvodná jednání. Článek seznamuje s taxonomií podvodného daňového jednání (daňový podvod s chybějícím obchodníkem (missing trader), režim "usual exporter", speciální režim pro DPH, falešné dovozy z EU se sníženou sazbou DPH nebo ze třetích zemí, falešné přímé nákupy soukromými osobami v zahraničí, falešný vývoz, car flipping), dále charakterizuje systémy nedodržování daňových předpisů a boj proti nim. - Poznámky.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Daně a právo v praxi : měsíčník informací z oblasti daní, práva a financí

Sv. 28, (2023) č. 7-8

Opravné položky k pohledávkám (s. 2-13); Zdanění a fungování svěřenského fondu v České republice (s. 14-16); Konsolidační balíček 2024 (s. 17-23); Osvobození příjmů z prodeje nemovitých věcí a oznamovací povinnost podmíněného osvobození (s. 24-30); Zdravotní pojištění a konkurenční doložka jako příjem po skončení zaměstnání (s. 31-33); Udržitelný reporting - směrnice CSRD (s. 34-40); Zamyšlení nad právní úpravou časových podmínek pro uplatnění odpočtu DPH (s. 41-46); Nad judikaturou správních soudů ohledně některých procesních otázek týkajících se odvolání (s. 47-56).

Daňová a hospodářská kartotéka : DHK

Sv. 31, (2023) č. 9

Přehled změn právních předpisů - dokončení (s. 3-8); Úrok z prodlení se počítá od původního dne splatnosti daně i při jejím doměření - prověřeno soudem (s. 9-16); Základní pravidlo při stanovení místa plnění při poskytnutí služby - 1. část (s. 17-21); Vracení daně při vývozu zboží fyzickým osobám (s. 22-26); Stanovení místa plnění při dodání zboží - dokončení (s. 27-35); Judikatura v daňové praxi - rozsudek SDEU C-282/22 (s. 36-37); Zaměstnavatelé a doplátky do minima ve zdravotním pojištění (s. 38-44).

Daňový a účetní TIP : aktuality, komentáře, dotazy a odpovědi

Sv. 2023, č. 14

Vklad zásob do s.r.o. je daňově složitější, než si myslíte (s. 1-5); Náhrada nákladů řízení a její zdanění - dotazy a odpovědi (s. 6); Hodnota benefitu ke zdanění - dotazy a odpovědi (s. 6-7); Přefakturace nákladů mezi mateřskou CZ a dceřinou SK společností: s/bez DPH - dotazy a odpovědi (s. 7); Pojistné plnění, náhrada škody - dotazy a odpovědi (s. 8).

Daňový a účetní TIP : aktuality, komentáře, dotazy a odpovědi**Sv. 2023, č. 15-16**

Každý by chtěl soláry, ale víme, co od fotovoltaických zařízení očekávat v daních a účetnictví? (s. 1-8); Evropská unie - jednatel s.r.o. v souvislostech zdravotního pojištění (s. 9-10); Účtování a danění servisního poplatku Airbnb - dotazy a odpovědi (s. 11); Prodej pozemku společnosti fyzické osobě - dotazy a odpovědi (s. 11-12); Daňová uznatelnost znaleckého posudku u spojených osob - dotazy a odpovědi (s. 12); DPH a revize strojů v EU českému odběrateli - dotazy a odpovědi (s. 13); Odpočet DPH u zboží z Číny u nového plátce - dotazy a odpovědi (s. 13-14).

DPH aktuálně : novinky z oblasti daně z přidané hodnoty**Sv. 2023, č. 14-15**

Záludnosti a specialitky v DPH - 2. část (s. 1-3); DPH při dovozu zboží nevlastníkem zboží (s. 3-5); Automobil a DPH - 1. část (s. 5-7); Dotazy a odpovědi: Uplatnění DPH před registrací k DPH (s. 7); DPH u kompenzací poskytovaných za dodávku elektřiny podle nařízení vlády č. 5/2023 (s. 7-8); Správné použití směnného kurzu (s. 8); Dodání zboží do JČS (s. 8); Opravný daňový doklad od dodavatele (s. 8-9); Oprava DPH v rámci režimu přenesené daňové povinnosti (s. 9); Odkup silové elektřiny a DPH (s. 9-10); Pronájem honitby a DPH (s. 10); Uplatnění odpočtu DPH při dovozu dopravního prostředku ze třetí země (s. 11); Poskytnutí průvodcovské služby v ČR plátcí ze Španělska - důvod registrace k DPH (s. 11-12); Vícestranný obchod - dovoz zboží (s. 12).

Účetnictví**Sv. 2023, č. 7**

Tichá společnost - právní, účetní a daňové souvislosti (s. 2-5); Smluvní sankce a její prodej v právu, účetnictví a daních (s. 25-31); Uplatnění daně z přidané hodnoty u dodání vratných obalů (s. 32-34); Daňové dopady poskytování ubytovacích služeb prostřednictvím internetových platform (s. 35-37); Důležité poznámky k poskytování náhrad cestovních výdajů (s. 42-44).

Ekonomické vědy. Ekonomie

Douglas L. Miller

An introductory guide to event study models**Úvodní průvodce k tzv. "event study modelům"**

The Journal of economic perspectives, Vol. 37, (2023) No. 2, p. 203-229

Autor v příspěvku představuje ekonometrickou metodu "studia událostí" (event study models), která se používá pro zkoumání dopadů určité události nebo opatření (např. ztráty příjmů po propuštění ze zaměstnání, dopadů změny financování školství či liberalizace obchodu). Přínosem metody je možnost přehledného grafického znázornění. Zároveň je prostřednictvím této metody možné analyzovat chování před klíčovou událostí. Článek nejprve uvádí hlavní znaky modelů, poté popisuje, o čem musí výzkumník rozhodnout, jaké problémy mohou nastat při zkoumání trendů, a věnuje se i statistickému odvozování a rozšíření základních modelů. - Poznámky.

Treb Allen and Costas Arkolakis

Economic activity across space : a supply and demand approach**Hospodářská aktivita v prostoru : přístup nabídky a poptávky**

The Journal of economic perspectives, Vol. 37, (2023) No. 2, p. 3-28

Čím dál více lidí v USA se koncentruje ve městech, která však zabírají pouze mizivé procento celkové rozlohy země. Autoři v příspěvku hledají odpověď na otázku, proč k této koncentraci dochází, jaké faktory ovlivňují rozložení obyvatel a ekonomické činnosti v prostoru, či jak lze prostřednictvím různých opatření ovlivnit rozložení hospodářské aktivity. Téma zkoumají z pohledu nabídky a poptávky. Součástí článku jsou mj. i doporučení, které metody nejsou ke zkoumání tématu vhodné vzhledem k možným zkrslením. - Poznámky. -- K tématu "spatial and urban economics" viz i další články v čísle na s. 29-98.

By Pol Antràs, Stephen J. Redding, and Esteban Rossi-Hansberg

Globalization and pandemics

Globalizace a pandemie

The American Economic Review, Vol. 113, (2023) No. 4, p. 939-981

Teoreticky zaměřený článek se věnuje vztahu mezi globalizací (zahraničním obchodem) a pandemiemi (nejen nemoci covid-19). Cestování za obchodními účely pomáhá šíření nemoci; následný pandemický vývoj pak ovlivňuje chování lidí (cestování) a promítá se do zahraničního obchodu. Součástí článku je speciální model, jehož konkrétní parametry i předpoklady jsou detailně rozebrány. - Poznámky.

By David Sraer and David Thesmar

How to use natural experiments to estimate misallocation?

Jak využít přirozené experimenty k odhadu chybné alokace?

The American Economic Review, Vol. 113, (2023) No. 4, p. 906-938

Autoři v teoreticky zaměřeném článku předkládají metodu, s pomocí níž je možné určit vliv regulačních opatření dopadajících na firmy (jako např. změny zákona o platební neschopnosti) na alokační efektivitu zdrojů. Metoda je založena na tzv. přirozeném experimentu a je v článku vyjádřena matematicky. Následně je metoda aplikována na případ deregulace v bankovním sektoru ve Francii z 80. let a je zjištěno, že deregulace přispěla k růstu celkové produktivity výrobních faktorů (TFP) o 5 %. - Poznámky.

By Anil K. Kashyap, Natalia Kovrijnykh, Jian Li, and Anna Pavlova

Is there too much benchmarking in asset management?

Je ve správě aktiv příliš mnoho benchmarkingu?

The American Economic Review, Vol. 113, (2023) No. 4, p. 1112-1141

Autoři v teoreticky zaměřeném článku, který obsahuje různá matematická vyjádření, předkládají model správy aktiv za předpokladu, že jsou správci aktiv odměňováni na základě výnosnosti fondu vzhledem k benchmarku. Přítomnost benchmarku zvyšuje ceny akcií a snižuje očekávané výnosy, má tedy negativní účinek na společenský blahobyt. V závěrečných částech článku je diskutováno, zda lze externalitu pomocí některých opatření odstranit. - Poznámky.

By Tobias Broer, Karl Harmenberg, Per Krusell, and Erik Öberg

Macroeconomic dynamics with rigid wage contracts

Makroekonomická dynamika s rigidními mzdovými kontrakty

The American Economic Review, Vol. 113 (2023), No. 1 (Insights), p. 55-72

Krátkodobá nepružnost (rigidita) mezd je považována za významný faktor při šíření makroekonomických šoků. Otázkou je, jak tuto nepružnost modelovat. Část odborné literatury pracuje s předpokladem, že se pracovníci chovají monopolisticky, určují si hodinovou mzdu, za kterou budou pracovat, a že musí odpracovat jakýkoliv počet hodin, který požaduje firma. V článku je prezentována alternativní teorie navazující na dřívější práce jiných odborníků (Chari, Calvo, aj.). Ta pracuje mj. s předpoklady, že před propuknutím šoku je na trhu práce dokonalá konkurence; firma nabízí pracovníkovi takovou smlouvu, která maximalizuje jeho užitek; po propuknutí šoku se firma rozhoduje, kolik odpracovaných hodin bude požadovat; mzdové smlouvy jsou rigidní. Závěry modelu jsou poté srovnány s jinými obdobnými modely. - Poznámky.

By Ben S. Bernanke

Nobel lecture : banking, credit, and economic fluctuations

Přednáška pronesená v souvislosti s udělením Nobelovy ceny : bankovníctví, úvěry a hospodářské fluktuace

The American Economic Review, Vol. 113, (2023) No. 5, p. 1143-1169

V článku, který vychází z přednášky pronesené v prosinci 2022 v souvislosti s udělením Nobelovy ceny za ekonomii autorovi, je charakterizován vliv nedokonalých informací na úvěrových trzích na vznik napětí na úvěrovém trhu. Během napětí na úvěrovém trhu je pro domácnosti a podniky obtížné získat úvěr, rozsáhlé napětí pak může způsobit hlubokou a dlouhotrvající recesi. Autor poskytuje důkazy z praxe o tom, jak finanční napětí a problémy na úvěrových trzích přispěly v minulosti k hospodářské depresi ve 30. letech 20. století, k recesi v letech 2007-2009 i různým hospodářským cyklům. - Poznámky.

By Christina D. Romer and David H. Rommer

Presidential address: does monetary policy matter? : the narrative approach after 35 years

Prezidentský projev: záleží na měnové politice? : narativní přístup po 35 letech

The American Economic Review, Vol. 113, (2023) No. 6, p. 1395-1423

Příspěvek, který vychází z přednášky Ch. Romer pronesené z pozice prezidentky Americké ekonomické asociace v lednu 2023, se zabývá tzv. narativním přístupem v ekonomii. Narativní přístup čerpá informace z kvalitativních zdrojů (novinové články, zápisy z jednání, aj.) a kombinuje je se statistickou analýzou. Autoři prostřednictvím narativního přístupu zkoumají šoky měnové politiky v USA - nejprve uvádějí znaky kvalitní analýzy a nároky na zdroje, poté přistupují k použití metody v praxi při zkoumání šoků měnové politiky a předkládají výsledky a jejich interpretaci. V dalších částech článku pak ukazují, jak propojit narativní přístup a statistickou analýzu a jaká poučení plynou z poválečných šoků měnové politiky pro současnou měnovou politiku. V závěrečné části je diskutována budoucnost narativní analýzy. Použitá data pocházejí z období let 1946-2016. - Poznámky.

Serhiy Lyeonov, Yurii Bilan, Olha Kuzmenko, Olena Krukmal, László Vasa

Strategic management, scenario analysis and competitive advantage analysis: new opportunities for anti-money laundering system reform

Strategické řízení, analýza scénářů a analýza konkurenčních výhod: nové příležitosti pro reformu systému proti praní špinavých peněz

E+M Ekonomie a Management = Economics and Management, Vol. 26 (2023), No. 2, p. 140-157

Text ověřuje hypotézu o vztahu mezi klíčovými interními a externími faktory pro intenzifikaci boje proti praní peněz na základě hodnocení FAT a konkurenčních výhod. Na základě toho formuluje ekonomicko-matematický model pro interpretaci strategií reformy systému finančního monitoringu v mezinárodním kontextu. Modely jsou kvantitativními charakteristikami další strategie reformy finančního monitorovacího systému v mezinárodním kontextu a strategií formalizace: rychlé, středně rychlé, pomalé a neutrální adaptace na externí faktory. Podle výsledků výzkumu jsou vektory reformy finančního monitorovacího systému v mezinárodním kontextu určeny a matematicky podloženy pomocí synergetického přístupu. Synergetický efekt vzájemného ovlivnění současně působících interních a externích faktorů, vypočítaný autory, je kvantitativní charakteristikou další strategie reformy systému finančního monitoringu v mezinárodním kontextu. Kvalitativní interpretace relativní kvantitativní hodnocení strategií reformy finančního monitorovacího systému určuje rychlou adaptabilitu v 25 případech a středně rychlou adaptabilitu v 17 případech. Definice strategie na základě vztahu mezi obdrženým hodnocením systému proti praní peněz a konkurenčními výhodami z implementace takového systému je základem pro reformu a vylepšení systému proti praní peněz, což je směrem dalšího výzkumu.

By Christina Patterson

The matching multiplier and the amplification of recessions

Párovací multiplikátor a zesílení recesí

The American Economic Review, Vol. 113, (2023) No. 4, p. 982-1012

Autorka ve své studii ukazuje, že nerovnoměrný výskyt recesí na pracovním trhu zesiluje agregátní šoky. K analýze jsou použita data z USA, na základě kterých je doložena pozitivní kovariance mezi mezním sklonem ke spotřebě pracovníka a elasticitou výdělků vzhledem k agregátnímu výstupu. Je představen tzv. "párovací multiplikátor" (matching multiplier), což je podle autorky růst multiplikátoru způsobený tzv. párováním zaměstnanců s vysokým mezním sklonem ke spotřebě (MPC) a pracovních míst náchylných vůči ekonomickému cyklu (cyclical jobs). Teoretická zjištění by mohla mít i praktické dopady, např. při rozhodování, ke kterým skupinám pracovníků směřovat pomoc v nezaměstnanosti (nejohroženější jsou právě skupiny s vysokým MPC). - Poznámky.

By Ralph S.J. Koijen and Motohiro Yogo

Understanding the ownership structure of corporate bonds

Porozumění vlastnické struktury korporátních dluhopisů

The American Economic Review, Vol. 113 (2023), No.1 (Insights), p. 73-91

Standardní teorie pojistných trhů předpokládá, že pojišťovny drží bezrizikové dluhopisy, v praxi jsou však pojišťovny největšími institucionálními investory do korporátních dluhopisů. Autoři v článku analyzují vlastnickou strukturu korporátních dluhopisů v USA, představují zmíněný nesoulad mezi teorií a praxí a předkládají vlastní model oceňování aktiv se sektorem pojišťovnictví. - Poznámky.

Finance. Bankovníctví. Měnový systém

"Greedflation" is a nonsense idea : economic fallacies

"Inflace způsobená chamtivostí" je nesmyslná myšlenka : ekonomické klamy

The Economist, Vol. 448, (2023) No. 9354, p. 11

V poslední době zaznívá ve veřejném prostoru v Evropě názor, že za vysokou inflaci mohou vysoké zisky podniků. Podobné vyjádření již zaznělo od britské vlády či Mezinárodního měnového fondu. Podle článku se však zaměřuje příčina a důsledek - na vině je spíše pumpování fiskálních stimulů do ekonomiky během pandemie, které nebylo vyvážené růstem úrokových sazeb a způsobilo prudký nárůst poptávky. Když příliš mnoho peněz nahání příliš málo zboží, není divu, že rostou ceny. To, že podniky zvyšují své ceny v reakci na nedostatek, je dokonce žádoucí - alternativou by byla ještě horší situace v podobě přidělu či vzniku front. Spíše než postihovat příliš vysoké marže by bylo vhodnější zvyšovat úrokové sazby a zpřísnovat fiskální politiku. -- K inflaci viz i podrobnější článek na s. 57-58.

Silke Wettach

"Im Zweifel lieber verzichten" : digitaler Euro

"V případě pochybností je lepší se bez něj obejít" : digitální euro

WirtschaftsWoche, Jg. 2023, Nr. 26, S. 34-35

Evropská komise a Evropská centrální banka pokračují v přípravách na zavedení digitálního eura. Mnozí ekonomové však v tomto projektu nevidí žádný přínos a varují před riziky pro soukromé banky a finanční stabilitu.

Stephen G. Cecchetti, Machiko Narita, Umang Rawat, Ratna Sahay

Addressing spillovers from prolonged U.S. monetary policy easing

Analýza vedlejších účinků dlouhodobě uvolněné měnové politiky v USA

Journal of financial stability, Vol. 2023, No. 64, 13 p.

Autoři v příspěvku analyzují nežádoucí vedlejší účinky uvolněné měnové politiky v USA na finanční stabilitu v jiných zemích. Zároveň řeší, zda se lze těmto negativním účinkům bránit prostřednictvím nástrojů makroprudenční politiky a zda vnější riziko může být zmírněno díky preventivní či reaktivní politice. Použit byl vzorek 950 bank a nebankovních finančních institucí z 28 zemí. Jako efektivnější se ukazuje preventivní opatření - pokud se podaří opatření provést ještě před dalším poklesem úrokových sazeb v USA, nedochází k tak výraznému vzestupu dluhového financování (leverage). - Poznámky.

Chris Giles, Valentina Romei and Alan Smith

Aggressive interest rate rises fail to tame stubborn inflation

Agresivní zvyšování úrokových sazeb nedokáže zkrotit neústupnou inflaci

Financial Times, Vol. 2023, No. 41367 (5.7.2023), p. 3

Centrální banky zvyšují úrokové sazby nejrychlejším tempem od 90. let 20. století. Ve 20 největších světových ekonomikách byly sazby zvýšeny v průměru o 3,5 procentního bodu. Strukturální změny v důležitých částech ekonomiky - včetně bytového a pracovního trhu - mohou vysvětlit, proč mělo zvyšování úrokových sazeb v minulosti na inflaci větší dopad. Zdá se, že změny na trhu s nemovitostmi jsou klíčové pro objasnění, proč trvá déle, než se zvýšení úrokových sazeb projeví.

Malte Fischer

Achtung, die Fahrt endet hier!

Pozor, tady jízda končí!

WirtschaftsWoche, Jg. 2023, Nr. 29, S. 36-37

Přestože inflace dále zuří, v ECB roste odpor vůči dalšímu zvyšování sazeb. To zvyšuje tlak na centrální bankéře, aby urychlili snižování své rozvahy s cílem odstranit likviditu z ekonomiky.

Martin Wolf

Bank of England must have the courage of its convictions

Bank of England musí mít odvahu jít si za svým

Financial Times, Vol. 2023, No. 41359 (26.6.2023), p. 19

Komentář k přetrvávání inflace ve Velké Británii. V současné fázi inflačního procesu je nutné, aby britská centrální banka prokázala svou morální sílu. Květnový meziroční růst jádrové inflace ve Velké Británii o 7,1 %, inflace v odvětví služeb 7,4 % a čtvrtletní průměrná úroveň mzdové inflace ve výši 7,5 % jasně ukazují, že neodpovídají 2% inflačnímu cíli. Situaci je nutné radikálně změnit - zdá se, že snížení inflace k 2% cíli se neobejde bez výrazného zpomalení ekonomiky a bez zvýšení nezaměstnanosti. -- Viz také příspěvek na s. 1.

Barometr úvěrového trhu : objem nespláceného dluhu domácností začíná pomalu růst

Profi poradenství & finance, Sv. 11, (2023) č. 6-7, s. 22-23

Seznámení se statistickými výsledky získanými na základě dat z úvěrových registrů ČR ke konci 1. čtvrtletí r. 2023. Růst objemu krátkodobého dluhu pokračoval a došlo k jeho meziročnímu navýšení o 5,7 % na 541,4 miliardy korun. Poklesl sice počet dlužníků, kteří nesplácejí svůj dluh o 2 % na 172 tisíc, ale naopak se zvýšil objem dluhu ohroženého nesplácením o 2,9 % na 23,17 miliardy korun. Celkový nesplácený dluh se poprvé za deset let meziročně zvýšil. Stále znatelné je zpomalení hypotečního trhu, důvodem jsou vysoké úrokové sazby, vysoké ceny nemovitostí i opatrnost. Spolu se zpomalující poptávkou po dlouhodobých úvěrech klesá i celková nesplácená částka dlouhodobého dluhu (o 10,2 %), dynamika tohoto poklesu však zpomalila. Grafy ukazují objem dluhu obyvatel v jednotlivých krajích, celkový objem dlouhodobého i krátkodobého dluhu a meziroční změnu objemu dluhů podle krajů. -- Ke splácení dluhů viz HN č. 153/2023 (10.8.2023), s. 4.

Julian Olk

Beweis für die "Gierflation"?

Důkaz o inflaci z chamtivosti?

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 144 (28.7.2023), S. 10

Studie německého Svazu farmaceutických výrobců (Verband der Forschenden Arzneimittelhersteller, VFA) zabývající se ve spolupráci s DIW zvyšováním cen, přináší bližší pohled na uměřenost zdražování ve vybraných odvětvích. V 18 ze 23 zkoumaných branží odpovídalo zdražení zvýšení nákladů nebo bylo nižší, v případě zemědělství, papírenství a dřevozpracujícího průmyslu však bylo navýšení koncových cen vyšší než růst nákladů (v zemědělství až o 17 %). Článek stručně zmiňuje možné faktory, vedoucí k disproporčnímu růstu cen v poměru k nákladům, a dopad na veřejnou debatu.

Nicholas Megaw, Kate Duguid, Colby Smith

Big drop in US inflation raises hopes that "fever is breaking" after rate rises

Velký pokles inflace v USA vyvolává naději, že po zvýšení sazeb "horečka opadá"

Financial Times, Vol. 2023, No. 41374 (13.7.2023), p. 1

V červnu došlo k poklesu inflace v USA na 3 %, což vedlo k oslabení dolaru a potvrdilo úspěch Fedu v boji proti cenovým tlakům. Tento trend je v kontrastu s jinými rozvinutými ekonomikami, jako je Velká Británie, kde Bank of England zápasí s inflací ve výši 8,7 %. Americké trhy pozitivně reagovaly na tento vývoj, když hlavní akciové indexy dosáhly 15měsíčního maxima. Fed zvýšil na počátku r. 2022 svou základní úrokovou sazbu na 5 až 5,25 % a naznačuje další zvyšování do konce roku, i když je blízko konce cyklu zpříšňování měnové politiky. Naproti tomu se očekává, že Bank of England a Evropská centrální banka budou pokračovat v dalším zvyšování základních úrokových sazeb v tomto roce. -- Viz také The Economist č. 9357/2023, s. 52.

Chris Giles, George Parker, James Pickford

BoE lifts UK rates to 5 % in battle to bring down inflation

BoE zvyšuje sazby ve Spojeném království na 5 % v boji za snížení inflace

Financial Times, Vol. 2023, No. 41357 (23.6.2023), p. 1

Bank of England (BoE) zvýšila úrokové sazby na 5 procent, což je o půl procentního bodu více, než se očekávalo. Tento nárůst je odrazem rostoucího tlaku na centrální banky po celém světě, aby zvýšily sazby a bojovaly proti inflaci. Ta v květnu ve Velké Británii dosáhla 8,7 procenta, což je nejvyšší

hodnota za posledních 30 let. Britský premiér Rishi Sunak podpořil rozhodnutí a varoval, že snižování daní bude muset být odloženo, aby bylo možné udržet pevný kontrolní postoj nad fiskální politikou. Guvernér BoE, Andrew Bailey, uvedl, že i když neočekává recesi, udělá centrální banka vše, co bude nezbytné k dosažení cílové inflace. Toto značné zvýšení sazeb činí BoE výjimkou mezi ostatními velkými centrálními bankami.

Juan C. Quintero-V

Deposit insurance and market discipline

Pojištění vkladů a tržní disciplína

Journal of financial stability, Vol. 2023, No. 64, 11 p.

Autor v příspěvku na datech z Kolumbie analyzuje, jak se změna rozsahu krytí u pojištění vkladů projeví na tržní disciplíně. Systém pojištění vkladů je založen na omezeném krytí tak, aby se snížil morální hazard (tím, že je krytí limitováno, jsou klienti banky nuceni sledovat, zda banka neriskuje). V Kolumbii došlo v dubnu k náhlému výraznému rozšíření krytí. Z analýzy vyplývá, že ke změně tržní disciplíny nedošlo, při detailnějším pohledu ale určité změny objeveny byly (mj. podle typu bank). - Poznámky.

Mareike Müller

Der Rubel fällt und fällt

Rubl padá a padá

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 129 (7.7.2023), S. 16

Kurz rublu se po skokovém propadu po ruském útoku na Ukrajinu propadl na hladinu 140 rublů za americký dolar, ale i přes dočasné posílení nad předválečnou hladinu (okolo 50 rublů za dolar) pokračuje v pozvolném pádu na současných 91,485 rublů/USD. Ačkoli se další signifikantní propad kurzu prozatím neočekává, článek poukazuje na řadu faktorů, které mohou kurz rublu dále oslabit, včetně propadu importu a sílící inflace v Rusku.

J. Mallien, L. Exuzidis, A. Neuhaus

Die Effekte der rasanten Zinswende

Důsledky rychlé změny úrokových sazeb

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 138 (20.7.2023), S. 26-27

Shrnutí dopadu zvýšení úrokových sazeb v eurozóně s ročním odstupem. Článek se zaměřuje na vývoj v oblastech dluhopisů, akcií a akciových trhů, Ifo indexu, pracovního trhu a trhu s nemovitostmi. V případě dluhopisů došlo k očekávanému zvýšení rendit (spolkové dluhopisy s desetiletou splatností dosáhly rendity 2,77 %), akciové trhy však zůstaly nad očekávání stabilní. Stejně tak nedošlo ke zhoršení situace na trzích práce, v případě trhů s nemovitostmi zvýšení hlavní úrokové sazby přispělo ke zpomalení sektoru.

Frank Wiebe

Die Profiteure der Europäischen Währungsunion

Profitující v evropské měnové unii

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 138 (20.7.2023), S. 28

Německý ústav pro hospodářský výzkum (DIW) provedl srovnání dopadu peněžní politiky Evropské centrální banky na domácnosti s nižšími příjmy v Německu a Španělsku, na němž demonstruje odlišné dopady v různých státech měnové unie. Článek poukazuje zejména na rozdílný dopad na rozpočty zadlužených domácností a na úspory.

Delphine Strauss

ECB rate-setters uneasy at strong job market but poor growth

Tvůrci sazeb ECB jsou znepokojeni silným trhem práce, ale se slabým růstem

Financial Times, Vol. 2023, No. 41371 (10.7.2023), p. 2

Hlavní ekonomické subjekty eurozóny vyjadřují obavy z nesouladu mezi silným trhem práce a známkami ekonomické stagnace. Navzdory nízké nezaměstnanosti a nárůstu pracovních míst se ekonomika eurozóny mírně propadá. Tento nesoulad je připisován poklesu produktivity. Evropská centrální banka plánuje i nadále zvyšovat úrokové sazby, přestože někteří ekonomové varují před negativními dopady na zaměstnanost s minimálním ovlivněním cen.

Malte Fischer

Erst Inflation, dann Deflation?

Nejdříve inflace, potom deflace?

WirtschaftsWoche, Jg. 2023, Nr. 24, S. 36-37

Prísnejší měnová politika centrálních bank se projevuje. Míra inflace celosvětově klesá, peněžní zásoba se zmenšuje. Někteří ekonomové již varují před globální deflací. Nakolik jsou tyto obavy opodstatněné?

Martin Arnold

Eurozone core inflation rise tests ECB

Růst jádrové inflace v eurozóně testuje Evropskou centrální banku

Financial Times, Vol. 2023, No. 41364 (1.7.2023), p. 2

Inflace v eurozóně v červnu poklesla k 5,5%, což je nejnižší míra od začátku r. 2022. Mírný nárůst jádrové inflace naznačuje komplikace pro Evropskou centrální banku (ECB), která plánuje zvyšovat úrokové sazby do té doby, než základní cenové tlaky jasně spadnou směrem k jejímu cíli 2%. Akcie v Evropě posílily v naději, že úrokové sazby dosáhnou svého vrcholu. Eurozóna zaznamenala meziroční pokles cen energií o 5,6% a zpomalení růstu cen potravin, alkoholu a tabáku na 12,5%, zatímco inflace průmyslových zboží poklesla na 5,5%. Tyto poklesy byly částečně vyváženy zvýšením cen služeb o 5,4%, což je rekord pro eurozónu. Inflace klesla v 18 ze 20 zemí eurozóny, v Německu vzrostla a v Chorvatsku zůstala na stejné úrovni. Inflace ve Španělsku, Belgii a Lucembursku poprvé za více než rok klesla pod cílovou hladinu 2%.

Joshua Franklin, Stephen Gandel, Colby Smith

Fed stress tests show big banks would survive \$541bn losses

Zátěžové testy Fedu ukázaly, že velké banky by přežily ztráty ve výši 541 miliard dolarů

Financial Times, Vol. 2023, No. 41363 (30.6.2023), p. 6

Podle Fed by největší americké banky v případě hypotetického konce utrpěly ztráty ve výši 541 miliard dolarů, ale stále by měly dostatek kapitálu na pokrytí těchto ztrát. Zátěžové testy jsou klíčovým nástrojem, který Fed využívá k posouzení schopnosti bank přežít finanční krizi. Testy, které jsou vyžadovány podle Dodd-Frankova zákona přijatého po finanční krizi v r. 2008, posuzují, zda by v případě ekonomické katastrofy poměry bankovního kapitálu k ztrátám zůstaly nad minimálními požadavky. Výsledky testů potvrdily názory výkonných ředitelů a regulátorů z Wall Street, že systémově důležité banky jsou schopné přežít těžké finanční ztráty. To má důležitý dopad na rozhodnutí Fedu o regulaci kapitálu a rovněž poskytuje investorům důležité informace o finančním zdraví bank.

Andreas Neuhaus, Jürgen Röder

Fitch senkt US-Bonität und bewegt die Märkte

Fitch snížil bonitu USA a pohnul trhy

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 148 (3.8.2023), S. 26-27

Ratingová agentura Fitch snížila dne 2.8.2023 rating USA z AAA na AA+. Ministryně financí USA J. Yellenová krok označila za nepodložený aktuálními daty a kritizovala jej. Ze tří předních ratingových agentur tak USA hodnotí nejvyšší známkou pouze Moody's. Při posledním snížení ratingu agenturou S&P v létě 2011 se index S&P 500 skokově propadl až o 35 %, cena zlata naopak stoupla o 20 %.

Kate Duguid, Mary McDougall

Global stock markets tumble after US borrowing costs hit 16-year high

Světové akciové trhy klesají poté, co náklady na obsluhu dluhu v USA dosáhly 16letého maxima

Financial Times, Vol. 2023, No. 41369 (7.7.2023), p. 1

Globální akciové trhy zaznamenaly pokles, když náklady na obsluhu dluhu v USA dosáhly 16letého maxima, což bylo reakcí na silné údaje o zaměstnanosti, které zvýšily očekávání dalšího zvýšení sazeb Fedem. Index Stoxx 600 v Evropě klesl o 2,3 procenta, což je největší jednodenní pokles od března, zatímco výnos dvouletých amerických pokladničních poukázek dosáhl nejvyšší úrovně od r. 2007. Pohyby následovaly po vytvoření 497 000 nových pracovních míst v soukromém sektoru v USA minulý měsíc, což je asi dvojnásobek očekávání ekonomů a největší nárůst za více než rok.

Cheng Leng, Joe Leahy, Edward White

China's new central bank chief takes over amid sluggish recovery

Nový šéf čínské centrální banky přebírá funkci uprostřed pomalého oživení ekonomiky

Financial Times, Vol. 2023, No. 41368 (6.7.2023), p. 4

Novým guvernérem Čínské lidové banky (PBoC) se stal Pan Gongsheng, a to v době, kdy druhá největší ekonomika světa a centrální banka samotná čelí nejistému období. Pan přejímá vedení v období snah o obnovu ekonomiky po pandemii covid-19, které je zatíženo nízkou důvěrou investorů, a v době, kdy je autorita centrální banky oslabena rozsáhlou reorganizací a převodem některých kontrolních pravomocí na jiného regulátora. Nový guvernér čelí okamžitým výzvám, včetně diskusí o načasování a rozsahu monetárních stimulů k podpoře obnovy čínského hospodářství. Podle odborníků však výběr nového guvernéra nenaznačuje radikální obrát v čínské měnové politice ani dramatické změny úrokových sazeb.

Silvia Iorgova, Chase P. Ross

Investor information and bank instability during the European debt crisis

Informace investorů a bankovní nestabilita během evropské dluhové krize

Journal of financial stability, Vol. 2023, No. 64, 16 p.

Mimo krizová období nebývá důvod, aby investoři produkovali soukromé informace o bezpečných aktivech. Během krize se však rozhraní mezi bezpečnými a rizikovými aktivy stírá a investoři zvyšují produkci informací i o bezpečných aktivech, což ale může ve svém důsledku způsobit problémy a vyústit i v bankovní run. Dohledové orgány poté vydávají opatření, která informační prostředí opět mění. Autoři v článku zkoumají tvorbu informací s využitím tzv. rozpětí "swapů úvěrového selhání" (credit default swaps spreads) během světové finanční krize a evropské dluhové krize a mj. analyzují, která opatření produkci zvýšila či snížila. Použita je metoda tzv. "studia událostí" (event studies). Je zjištěno, že kapitálové injekce produkci informací snížily; počáteční evropské zátěžové testy ji naopak zvýšily. - Poznámky.

Max Fuchs, Jochen Michaelis

Is a secondary currency essential? : on the welfare effects of a new currency

Je sekundární měna nutná? : o dopadu nové měny na blahobyť

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik = Journal of economics and statistics, Jg. 243, (2023) Nr. 2, S. 153-167

Aplikace Kyotakiho a Wrightova modelu koexistence dvojí měny na obecné aspekty koexistence papírové měny (fiat money) a digitální měny (mj. CBDC) ve vyspělé ekonomice. Studie se ohlíží za známými případy využití dvou měn v ekonomice, rozebírá dopad duálního měnového systému na peněžní trh, likviditu a alokaci zdrojů. - Poznámky.

René Bender, Moritz Koch

Libanons gefallener "Finanzmagier" : libanesischer Notenbankchef

Libanonský padlý "finanční mág" : šéf libanonské centrální banky

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 146 (1.8.2023), S. 26-27

Bývalý vedoucí libanonské národní banky Riad Salameh je v Libanonu a pěti dalších zemích předmětem trestního řízení za zpronevěru a praní špinavých peněz. V letech 2002-2015 podle obvinění spolu se skupinou spolupracovníků zpronevěřil více než 330 milionů dolarů v neprospěch bankovní instituce, kterou vedl. Případem se zabývá i mnichovské státní zastupitelství, neboť nespecifikovaná část praní peněz proběhla v Německu.

Martin Hobza, Aneta Vondráčková

Nařízení MiCA: nová pravidla pro poskytovatele služeb souvisejících s kryptoaktivy

Bulletin advokacie, Sv. 2023, č. 6, s. 15-21

Nové unijní nařízení MiCA představuje revoluci pro dosud téměř neregulovaný svět kryptoaktiv. Pro poskytovatele souvisejících služeb, jako jsou např. krypto směnární, nařízení stanoví požadavek na získání povolení, průběžný dohled a vyžaduje plnění povinností, známých z oblasti „tradiční“ finanční regulace. Článek se věnuje kategorizaci jednotlivých služeb, stejně jako klíčovými požadavkům pro jejich poskytování. Dále jsou zmíněna specifika povolovacího režimu. Závěr přináší zhodnocení dopadů, které nařízení může mít jak pro poskytovatele samotné, tak na tento sektor jako celek. - Poznámky.

Narjess Boubakri, Zhongyu Cao, Sadok El Ghoul, Omrane Guedhami, Xinming Li

National culture and bank liquidity creation

Národní kultura a tvorba likvidity ze strany bank

Journal of financial stability, Vol. 2023, No. 64, 14 p.

Autoři zkoumají na základě dat ze 66 zemí za období let 2001-2014 vliv kultury na tvorbu bankovní likvidity. Tvorba bankovní likvidity probíhá přímo a nepřímo (přijímáním likvidních vkladů a poskytováním nelikvidních úvěrů, nebo vydáváním záruk) a má vliv na alokaci kapitálu a hospodářský růst. K ověření hypotézy byly použity dimenze kultury podle G. Hofstedeho (zejména dimenze individualismu-kolektivismu). Je zjištěno, že individualismus má na tvorbu likvidity významný vliv kvůli vyšší míře riskování a tzv. efektu nadměrné sebedůvěry (overconfidence bias). Pozitivní vliv individualismu se projevil v rozvinutých zemích, v rozvojových zemích je naopak podstatný kolektivismus. - Poznámky.

Martina Sobková

NIS 2 a DORA, aneb Evropská regulace, která ovlivní tisíce firem, se blíží

Bankovníctví, Sv. 31, (2023) č. 6, s. 22-23

Článek představuje novou unijní regulaci, která do českého prostředí přináší požadavek na výrazné zvýšení kybernetické bezpečnosti. Jedná se o směrnici NIS2 (č. 2022/2555/EU o opatřeních k zajištění vysoké společné úrovně kybernetické bezpečnosti v Unii) a o nařízení DORA (Digital Operational Resilience Act, nařízení o digitální provozní odolnosti), jehož cílem je ochrana finančních subjektů a jejich zákazníků před kybernetickými útoky. Pro finanční sektor je klíčové nařízení DORA, dle kterého budou mít finanční subjekty povinnost vypracovat komplexní strategii řízení ICT rizika a v jejím rámci zavést vhodná bezpečnostní opatření, detekovat incidenty, provádět pravidelné testování své digitální odolnosti i upravit smlouvy s dodavateli. Stanoví detailní pravidla pro odhalování, klasifikaci a hlášení incidentů (s velmi krátkými lhůtami) a pro komunikaci o nich. Autorka upozorňuje, že tyto regulační požadavky mohou vyvolat ještě větší nedostatek odborníků kybernetické bezpečnosti na pracovním trhu. -- Blíže k nařízení DORA viz Pojistný obzor č. 2/2023, s. 12-15 a Bankovníctví č. 7-8/2023, s. 28-29.

Sam Fleming, Martin Arnold, Philip Stafford

Rebuilding Ukraine. EU split over raiding frozen Russian assets

Obnova Ukrajiny. EU rozdělena v názoru na zátah proti zmrazenému ruskému majetku

Financial Times, Vol. 2023, No. 41362 (29.6.2023), p. 2

Očekává se, že zmrazené ruské majetky ročně vygenerují úroky v hodnotě několika miliard eur, ale neexistuje shoda na tom, co s nimi dělat. Po invazi na Ukrajinu v loňském roce EU společně s USA, Velkou Británií a Kanadou zmrazily aktiva ruské centrální banky v zahraničí. Nyní se zkoumá, zda mohou být tato aktiva využita k obnově Ukrajiny. Jedním z navrhovaných řešení je správa ruských aktiv tak, aby generovala výnosy pro Ukrajinu, přičemž by byla základní aktiva nakonec vrácena Rusku. Tento přístup však stále nese právní rizika a hrozbu, že aktiva ztratí hodnotu a budou muset být nahrazena z kapes evropských daňových poplatníků. Další plán se zaměřuje na využití příjmů generovaných zmrazenými ruskými aktivy uloženými v centrálních depozitářích cenných papírů, jako je belgická Euroclear. Hlavní obavou ECB je, že jakýkoliv krok Bruselu k převzetí peněz, které Rusko považuje za své, by mohl poškodit mezinárodní atraktivitu eura. Německo a další velké státy EU se obávají, že radikální návrh by mohl otrástit vírou v bezpečnost aktiv uložených cizími státy v Evropě.

Esman Kurum

RegTech solutions and AML compliance : what future for financial crime?

Regulační technologie a dodržování předpisů proti praní špinavých peněz : jaká je budoucnost finanční kriminality?

Journal of financial crime, Vol. 30, (2023) No. 3, p. 776-794

Autor se zabývá stále rozšířenějším využíváním tzv. regulačních technologií na straně podniků a jejich vlivem na vývoj finanční kriminality. Tzv. regulační technologie jsou softwarový nástroj, který podnikům usnadňuje správu a dodržování předpisů (compliance). Na základě dvou online šetření zaslaných vybraným expertům v oblasti regulačních technologií a dodržování předpisů bylo mj. zjištěno, že nejzásadnější technologií pro boj s finanční kriminalitou bude umělá inteligence. S rozvojem technologií však poroste i propracovanost metod používaných pachateli praní špinavých peněz. Experti

souhlasí i s hypotézou, že regulační technologie budou mít ve srovnání s doporučeními regulačních orgánů větší vliv na podobu konkrétních opatření proti praní špinavých peněz uvnitř finančních institucí.

Dimitris K. Chronopoulos, John O.S. Wilson, Muhammed H. Yilmaz

Regulatory oversight and bank risk

Regulární dohled a bankovní riziko

Journal of financial stability, Vol. 2023, No. 64, 16 p.

V návaznosti na finanční krizi z let 2007-2009 došlo k posílení dohledu nad bankami, aby se zmírnilo riziko, že se podobná událost bude opakovat. Tím ale finančním institucím vzrostly tzv. náklady na dodržování opatření (compliance costs) a sílil tlak na zmírnění dohledu. V USA byl posléze v r. 2018 přijat zákon "EGRRCPA" (Economic Growth, Regulatory Relief, and Consumer Protection Act; Zákon o hospodářském růstu, uvolnění regulací a ochraně spotřebitelů), který dohled nad bankami opět částečně uvolnil. Autoři v příspěvku analyzují, jak uvolnění dohledu ovlivnilo bankovní riziko. Na údajích o bankovních holdingových společnostech z let 2015-2020 je zjištěno, že riziko u společností, kterých se změny dotkly, skutečně vzrostlo. - Poznámky.

Should Ukraine get Russia's frozen assets? : reparations

Měla by Ukrajina dostat zmrazená ruská aktiva? : reparace

The Economist, Vol. 448, (2023) No. 9356, p. 11

Ukrajina utrpěla v důsledku válečného konfliktu škody, které nebude schopna sama napravit (dosavadní poškození Ukrajiny představuje několiknásobek HDP země). Nabízí se proto otázka, zda by k nápravě škod nemohla být využita ruská aktiva. Článek připomíná nutnost dodržování mezinárodního práva, zároveň ale navrhuje možné kroky, jak zajistit, aby škody zaplatilo Rusko, aniž by byla aktiva přímo zabavena. Jedná se o zabavení příjmů, které ruská aktiva generují a podmínění uvolnění aktiv či zmírnění sankcí placením reparací ze strany Ruska. Dále je potřeba proti Rusku sbírat další důkazy - mezinárodní právo za určitých okolností zabavení umožňuje, takže zcela tento krok vyloučen není. -- Viz i příspěvek na s. 19-20.

Ivan Petkov

Small business lending and the bank-branch network

Půjčování malým podnikům a síť bankovních poboček

Journal of financial stability, Vol. 2023, No. 64, 20 p.

Článek analyzuje vliv vzdálenosti banky k dlužníkovi a blízkosti dalších věřitelů na šíření finančních šoků napříč bankovní sítí. Použita jsou data z USA z let 1999-2010 a dva typy jevů (výskyt nových ropných vrtů a apreciacie cen nemovitostí). Je mj. potvrzeno, že vystavení se ropnému i rezidenčnímu boomu ovlivňuje nabídku úvěrů malým firmám i na dalších trzích. Dále je zjištěno, že během úvěrové expanze záleží na vzdálenosti dlužníka a banky, během kontrakce však vzdálenost podstatná není. Blízkost dalších věřitelů je rovněž podstatná. - Poznámky.

María Cantero-Saiz, Begoña Torre-Olmo, Sergio Sanfilippo-Azofra

Sustainable banking, financial strength and the bank lending channel of monetary policy

Udržitelné bankovníctví, finanční síla a kanál bankovních úvěrů měnové politiky

E+M Economie a Management = Economics and Management, Vol. 26 (2023), No. 1, p. 165-185

Studie analyzuje dopad udržitelného bankovníctví na přenos měnové politiky prostřednictvím bankovního úvěrového kanálu. Využívá čtvrtletní data 79 bank z vyspělých států za období 2016 a 2019. Bankovní úvěrový kanál funguje pro banky s velmi nízkými hodnoceními udržitelnosti nebo slabou finanční pozicí. Když se hodnocení udržitelnosti zvyšuje a finanční síla se zmírňuje, bankovní úvěrový kanál je neúčinný a měnové šoky neovlivňují důvěřování. Pro banky s určitými udržitelnými závazky a silnou finanční pozicí je dopad měnových šoků na úvěrování opačný než ten, který navrhuje bankovní úvěrový kanál, a tento dopad je intenzivnější s tím, jak hodnocení udržitelnosti roste. Udržitelnější banky jsou méně závislé na rozhodnutích měnové politiky. To má důležité důsledky pro mezinárodní organizace, centrální banky a finanční instituce.

Angelos Kanas, Philip Molyneux, Panagiotis D. Zervopoulos

Systemic risk and CO2 emissions in the U.S.

Systémové riziko a emise CO2 v USA

Journal of financial stability, Vol. 2023, No. 64, 10 p.

Autoři předkládají metodu k posouzení vlivu emisí oxidu uhličitého na systémové riziko v USA. Metoda je následně empiricky ověřena, vliv emisí na systémové riziko se potvrdil. Použitá data pocházejí z období 1973-2018. Zároveň autoři mj. nacházejí důkazy pro to, že banky přecházejí na nízkoemisní ekonomiku (růst bankovních aktiv souvisí s poklesem emisí CO2). - Poznámky.

Kate Duguid

Treasury investors bet on US falling into recession

Investoři do státních dluhopisů vsadili na pád USA do recese

Financial Times, Vol. 2023, No. 41357 (23.6.2023), p. 9

Investoři na trhu se státními dluhopisy sázejí na to, že zvyšování úrokových sazeb ze strany Fedu povede ekonomiku USA do recese, přestože akcie rostou a analytici naznačují, že pravděpodobnost takového výsledku se zmenšuje. Situace známá jako inverzní výnosová křivka, která předcházela každé recesi v posledních pěti desetiletích, je nyní na nejvyšší úrovni za poslední tři měsíce. To naznačuje, že trhy jsou stále přesvědčenější, že americká centrální banka bude nadále utahovat měnovou politiku, což povede ke snížení inflace a omezení hospodářského růstu.

UK banks stand accused of profiteering at savers' expense

Banky ve Spojeném království jsou obviněny, že profitují na úkor střadatelů

Financial Times, Vol. 2023, No. 41368 (6.7.2023), p. 18

Významné banky ve Velké Británii jsou ze strany regulátorů a vlády obviňovány z nespravedlivého jednání a profiteeringu, jelikož nepřenese vyšší úrokové sazby na vklady klientů, zatímco hypoteční sazby prudce stoupají. Je pochopitelné, že střadatelé jsou zklamáni pomalým zvyšováním sazeb u svých úspor, jelikož BoE zvýšila od prosince 2021 základní sazbu téměř o pět procentních bodů. Komentář upozorňuje, že namísto tlaku na banky by měly úřady podporovat konkurenci, a formuluje další důvody vyššího čistého úrokového rozpětí britských ban. V přístupu bank hrají roli i faktory jako nárůst úspor během pandemie a neochota soutěžit o vklady zvyšováním sazeb.

Martin Greive, Jan Hildebrand

Vertreibung aus dem "Geldwäsche-paradies" Deutschland

Vyhnání z "ráje praní peněz" Německa

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 141 (25.7.2023), S. 6-7

Od 1.1.2024 vznikne v Německu nový úřad pro boj s praním peněz při Spolkovém úřadu pro boj s finanční kriminalitou (Bundesamt für Bekämpfung von Finanzkriminalität, BBF) se sídlem v Kolíně a Drážďanech. Jeho ústřední část, Ermittlungszentrum Geldwäsche (Vyšetřovací centrum praní špinavých peněz), bude úzce spolupracovat s kriminální policií a celní správou a koordinovat dohled nad potíráním praní peněz mimo finanční sektor. Současně chce ministr financí Lindner zřídit registr nemovitostních transakcí. Úřad vzniká mj. na popud zprávy FATF, která upozornila na nedostatky v prevenci praní peněz v Německu.

Christian Leuprecht, Caitlyn Jenkins, Rhianna Hamilton

Virtual money laundering : policy implications of the proliferation in the illicit use of cryptocurrency

Virtuální praní špinavých peněz : důsledky rozšíření nelegálního používání kryptoměn na opatření v oblasti dohledu

Journal of financial crime, Vol. 30 (2023), No. 4, p. 1036-1054

Autoři v článku prostřednictvím sekundárních dat a dat ze soudních případů zkoumají využívání kryptoměn k praní špinavých peněz. Je zjištěno, že k praní špinavých peněz se využívá jak bitcoin, tak jiné kryptoměny (altcoiny) a že k němu pachatelé používají burzy třetích stran. Kromě toho autoři krátce diskutují i o důsledcích svých zjištění pro regulaci. - Poznámky.

Jan Mallien

Wetten auf Zinswende sind riskant

Sázky na změnu úrokové politiky jsou riskantní

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 129 (7.7.2023), S. 34-35

Ačkoli ze strany centrálních bank prozatím nepřicházejí náznaky ukončení zvyšování úrokových sazeb, finanční trhy vykazují znaky jejich očekávaného brzkého snížení (během první poloviny r. 2024). Článek se stručně ohlíží za cykly vývoje úrokových sazeb Fedu a ECB od 80. let 20. století. Podrobněji se věnuje úrokové politice ECB a spojitosti úrokové míry s vývojem inflace v eurozóně.

By Laura Blattner, Luisa Farinha, and Francisca Rebelo

When losses turn into loans : the cost of weak banks

Když se ze ztrát stávají půjčky : náklady slabých bank

The American Economic Review, Vol. 113, (2023) No. 6, p. 1600-1641

Autorky se v příspěvku zabývají tím, jak banky upravují svou nabídku úvěrů v době nepříznivé ekonomické situace tak, aby byly schopné plnit kapitálové požadavky dohledových institucí. Je zjištěno, že banky reagují na vyšší kapitálové požadavky tím, že omezí nabídku úvěrů. Zároveň banky úvěry přerozdělí ve prospěch firem, jejichž úvěrové ztráty banka před ohlášeným opatřením podhodnocovala. Dále autorky dospěly k závěru, že nežádoucí přerozdělení vstupů přispělo v r. 2012 k poklesu produktivity v Portugalsku o 22 %. - Poznámky.

Leo Lewis, Mary McDougall

Yen's retreat fuels speculation over government intervention

Pokles jenu podněcuje spekulace o státní intervenci

Financial Times, Vol. 2023, No. 41361 (28.6.2023), p. 12

Prudký pokles hodnoty jenu vyvolává mezi investory spekulace, že se japonské úřady chystají provést masivní tržní intervenci na podporu měny. Měnová politika je klíčovou součástí ekonomické strategie každé země a tento vývoj bude mít dalekosáhlé dopady na globální trhy. Ministr financí Shunichi Suzuki prohlásil, že úřady sledují tržní pohyby "s velkým pocitem naléhavosti" a budou "reagovat vhodně", pokud by pokles byl příliš velký. Situace je o to složitější, že představuje nejen otázku měnové politiky, ale také otázku mezinárodní politiky a rovnováhy moci. Zajímavý je také postoj Bank of Japan (BoJ), která je unikátní mezi hlavními světovými bankami tím, že udržuje úrokové sazby a výnosy z dlouhodobých dluhopisů blízko nule i přes rostoucí spotřebitelské ceny.

Hospodářská situace a politika. Řízení. Výroba. Služby. Ceny

Martin Seiwert, Stefan Hajek, Matthias Hohensee, Jörn Petring

Abgefahren : autonomes Fahren

Promarněná příležitost : autonomní řízení

WirtschaftsWoche, Jg. 2023, Nr. 24, S. 14-22

Autonomní řízení už není vzdálenou vizí. Společnosti v Číně a USA dosáhly průlomu v oblasti elektronických automobilů bez řidiče. Shromažďují údaje z mnoha milionů jízd a svádějí intenzivní souboj. Mohou s nimi německé automobilky ještě držet krok? Exkluzivní studie ukazuje, jak si v této oblasti Německo vede.

Julian Heissler

American beauty

Americká krása

WirtschaftsWoche, Jg. 2023, Nr. 27, S. 14-22

Spojené státy americké mění pravidla hry v globální ekonomice: díky velkému množství peněz a levné energii lákají společnosti z celého světa a mění svou ekonomiku na zelenou. Díky miliardovým dotacím na ekologickou transformaci ekonomiky Amerika odčerpává investice z celého světa, včetně Německa. Evropa zatím reaguje jen bezmocně.

Karolína Zábojníková

Česká ekonomika v roce 2022

Statistika & my, Sv. 13, (2023) č. 4, s. 14-15

Statistický pohled na vývoj hospodářství ČR v r. 2022. HDP vzrostl o 2,4 %, což je zpomalení přírůstků oproti r. 2021, ale reálně se ekonomika lehce přehoupla přes úroveň předkrizového roku 2019. Meziroční dynamika HDP v průběhu r. 2022 postupně zpomalovala; ve směru zpomalení působila hlavně spotřeba domácností, jejíž propad byl srovnatelný s pandemickým šokem. Kapitálové výdaje a zahraniční poptávka růst HDP naopak podporovaly. Zároveň došlo k rekordnímu zhoršení bilance zahraničního obchodu. Klíčový vliv na něj mělo prudké zvýšení cen ropy a zemního plynu i dalších surovin, které se dále přenášelo na ceny ostatního zboží. Autorka blíže popisuje strukturu schodku bilance zahraničního obchodu a změnu mixu dovozců ropy.

Deluded about manufacturing : industrial policy

Bláhová ohledně výroby : průmyslová politika

The Economist, Vol. 448, (2023) No. 9355, p. 11-12

V poslední době utrácejí státy po celém světě obrovské sumy na podporu průmyslu (mj. stavbu továren na čipy), ať už se jedná o USA, Německo, Indii nebo Velkou Británii. Motivací je boj s klimatickou změnou, posílení národní bezpečnosti, či snaha o nápravu negativních dopadů globalizace. Pomohou však tato opatření nastartovat hospodářský růst? Článek uvádí argumenty, proč budou subvence průmyslu spíše škodlivé než prospěšné. V ideálním případě by skutečně podpora výroby mohla povzbudit inovace a růst, což dokládají různé případy z 2. poloviny minulého století, aktuální snahy však nejspíš neuspějí, popř. se neúměrně prodraží (okolnosti podpory průmyslu jsou dnes jiné). -- Viz i podrobnější článek na s. 55-57.

Axel Schrinner

Der nächste Wirtschaftseinbruch zeichnet sich ab

Rýsuje se další hospodářský propad

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 140 (24.7.2023), S. 12

Původní optimistické předpoklady vývoje růstu německého hospodářství se ukazují jako nepřesné. Oproti odhadům, počítajícím s 0,4% růstem v r. 2023 a 1,4% v roce následujícím, se Německo v prvním pololetí letošního roku ocitlo v recesi s propadem o 0,5 % v prvním a 0,3 % v druhém čtvrtletí. Zotavení je tak výrazně pomalejší. Článek stručně rekapituluje vybrané faktory související s růstem německé ekonomiky, zejm. vývoj HDP, nezaměstnanost, růst spotřebitelských cen a inflaci i vybrané průmyslové indexy a růst insolventů.

Bert Losse

Der zerbrechliche Hoffnungsträger

Křehký nositel naděje

WirtschaftsWoche, Jg. 2023, Nr. 28, S. 36-38

Chudoba, populační exploze, klimatická krize, islamismus: v Nigeru, novém strategickém partnerovi Německa v zemích Sahelu, se koncentrují problémy celého kontinentu. Objevují se však známky ekonomického oživení. Článek přináší reportáž z této země.

Joe Leahy, Sun Yu, Chan Ho-him

Does Xi need a plan B for China's economy?

Potřebuje Si Ťin-pching pro čínskou ekonomiku plán B?

Financial Times, Vol. 2023, No. 41378 (18.7.2023), p. 15

Čínská ekonomika zažívá pokles. Ozývají se hlasy po návratu ke starým taktikám, jako jsou měnové a fiskální stimuly pro podporu tradičních růstových sektorů. Čínská vláda se však drží strategie snižování dluhů. Existují obavy, zda bude Čína schopna udržet svůj kurz, pokud se ekonomický růst zastaví. Mnoho ekonomů věří, že situace se musí ještě zhoršit, než čínské vedení zvýší stimulační opatření.

Joe Leahy, Greg McMillan

China economy teeters on brink of deflation

Čínská ekonomika balancuje na hraně deflace

Financial Times, Vol. 2023, No. 41372 (11.7.2023), p. 4

V červnu se čínská ekonomika dostala téměř do deflace, což vyvolává požadavky na silnější stimulační balíček ze strany Pekingu pro podporu zotavení po pandemii. Přestože se Čína snaží dosáhnout 5% růstu HDP, její oživení je křehké. Čínští ekonomové vyzývají k přechodu od tradičních stimulů v podobě investic do infrastruktury k opatřením zaměřeným na spotřebitele. -- K deflaci v Číně viz také HN č. 153/2023 (10.8.2023), s. 4.

Volker Ter Haseborg, Daniel Goffart, Artur Lebedew, Silke Wettach

Operation Wiederaufbau

Operace obnova

WirtschaftsWoche, Jg. 2023, Nr. 25, S. 14-23

Ukrajinská protiofenzíva je v plném proudu, ale kdy válka skončí? V zákulisí již neobvyklá aliance připravuje plány na rekonstrukci Ukrajiny, pracují na nich nadnárodní fond BlackRock, investiční banka JP Morgan a němečtí manažeři. Ti nejenže cítí obchod, ale chtějí zemi znovu vybudovat. Připomenuty jsou i obnovy z dějin: Marshallův plán po 2. světové válce nebo obnova Východního Německa.

Vladimír Štípek

Průmysl v roce 2022

Statistika & my, Sv. 13, (2023) č. 5, s. 10-11

Statistické zhodnocení dynamiky průmyslové výroby v ČR za r. 2022. Autor charakterizuje souhrnný stav českého průmyslu jako stagnaci s náznakem mírného růstu. Od května 2022 se hlavním tahounem celého průmyslu opět stal automobilový průmysl, zároveň s tím došlo k zastavení růstu či prohloubení poklesu ve většině ostatních průmyslových odvětví. Celková průmyslová produkce meziročně vzrostla o 2,5 %, za zmínku stojí i více než devítiprocentní růst těžby a úpravy černého a hnědého uhlí. Graf dokládá meziroční změnu průmyslové produkce ve vybraných odvětvích zpracovatelského průmyslu.

Stuffed like Turkey

Erdoganomika a její šíření v rozvojových zemích

The Economist, Vol. 448, (2023) No. 9354, p. 63

Neblaze proslulá "erdoganomika", ekonomická politika tureckého prezidenta, se šíří po světě. Rozvojové ekonomiky, jako Ghana, Brazílie či Pákistán, si čím dál více pohrávají s nebezpečnou myšlenkou, že bude vhodnější snížit úrokové sazby a podpořit hospodářský růst, než krotit inflaci, a to navzdory rizikům spočívajícím v hyperinflaci, pádu měny a odlivu investorů. Tendence států nechat inflaci běžet a snižovat si tak své zadlužení není nová, Erdogan však navíc v rozporu s převažující ekonomickou teorií tvrdí, že nízké úrokové sazby pomáhají inflaci omezit. Jak dokládá nová studie hlavní ekonomky MMF Gity Gopinath, měnová politika v rozvojových zemích skutečně funguje jinak - růst úrokových sazeb se nemusí propsat do ekonomiky kvůli tomu, že si finanční instituce půjčují spíše v zahraničí a kvůli existenci neformálního sektoru (firmy si nepůjčují od bank). To však nepotvrzuje platnost erdoganomiky. Rozvojové země by se místo podobných experimentů měly zaměřit na stabilizaci svých financí a na zkrocení deficitů, aby je investoři brali vážně.

Turning a corner

Americká ekonomika zatím vybírá zatáčku

The Economist, Vol. 448, No. 9356 (2023) p. 14-16

Americká ekonomika si vede i přes různá rizika zatím obdivuhodně dobře, v důsledku rychlého zpříšňování měnové politiky zatím nenastalo "tvrdé přistání" (hard landing) v podobě těžké recese a vysoké nezaměstnanosti. "Mírné přistání" (soft landing) není v současné době zcela vyloučené, ačkoli se tato varianta ještě před několika měsíci zdála zcela nepravděpodobná. Článek rozebírá, zda se Spojené státy skutečně mohou vyhnout obávané recesi. Analyzována je situace na americkém trhu práce, vývoj inflace i různé související faktory (výdaje domácností a jejich úspory, vývoj výnosové křivky). Poukázáno je také na nejisté faktory (časové zpoždění, zkrácení dat či trendů vlivem pandemie) a rizika (přetrvávání či obnovení inflace). Zároveň článek upozorňuje na to, že zkrocení inflace není v souladu

s prudkým hospodářským růstem, ale spíš s růstem mírným a utlumeným. -- Viz i článek o aktuálním vývoji světové ekonomiky na s. 8-9 ("Still in danger: the world economy").

J. Blume, C. Herwarz, S. Louven

Wie russischer Diesel trotz Embargo nach Europa gelangt

Jak se do Evropy navzdory embargu dostává ruská nafta

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 138 (20.7.2023), S. 8-9

Navzdory embargu uvalenému na dovoz ropných produktů z Ruska proudí do Evropy nezanedbatelné množství nafty prostřednictvím třetích zemí, které se sankčního programu neúčastní buď vůbec, nebo pouze částečně. Jedná se především o Indii, Turecko a Maroko. Článek stručně shrnuje evropskou metodiku statistik dovozu a krátce nastiňuje situaci dovozu ze třetích zemí ve vztahu k EU.

Will China always be cheap?

Bude v Číně vždy levno?

The Economist, Vol. 448, (2023) No. 9357, p. 55

O hospodářské konvergenci mezi Čínou a USA. Zdá se, že se čínský HDP vyjádřený v dolarech bude v r. 2023 vzdalovat od HDP Spojených států (předpokládá se, že HDP v Číně dosáhne 67 % HDP USA, v r. 2021 přitom dosahoval 76 %). Jedná se o nečekaný trend - rozvojové ekonomiky obvykle rostou rychleji než ekonomiky rozvinutých zemí, podobný vývoj mívají i cenové hladiny (teoretické vysvětlení, související s různou produktivitou a trendem v odměňování v různých sektorech, přinesli již v 60. letech B. Balassa a P. Samuelson). Odborníci se nyní neshodují na tom, kdy čínský HDP spolu s cenami Spojené státy dožene.

Mezinárodní hospodářské vztahy a integrace

Raphael Minder

Belarus and its Russia dependency trap

Bělorusko a jeho past závislosti na Rusku

Financial Times, Vol. 2023, No. 41365 (3.7.2023), p. 17

Běloruský prezident Lukašenko se těší z politických bodů za ukončení vzpoury milice Wagner proti Kremlu. Přestože je závislý na Rusku, snaží se udržovat suverenitu Běloruska, což je stále komplikovanější. Běloruská ekonomika se ukázala částečně odolná vůči západním sankcím díky pomoci z Moskvy, letošní HDP se odhaduje na 3,3 %. Nicméně hospodářské sankce zemi izolují a běloruská ekonomika utrpěla, jak ukazují příklady státních podniků. Lukašenko se také snaží navázat těsnější vztahy s Čínou a Íránem, aby vyrovnal závislost na Rusku. Evropská unie zvažuje dopad sankcí a rostoucí závislost Běloruska na Rusku, přičemž některé země EU lobbují za zmírnění sankcí (zejména na potaš), zatímco Litva vede hnutí za jejich zpřísnění.

Sabine Gusbeth, Dana Heide, Katharina Kort, Anett Mauritz

Vorteil: USA : Geoökonomie

Ve výhodě: USA : geoeconomický pohled

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 139 (21.7.2023), S. 44-48

Hospodářský výhled porovnává možný budoucí vývoj USA a Číny. Srovnává výchozí situaci s ohledem na hospodářský růst a související faktory, technologie, dynamiku inflace, energetiku a politickou situaci. -- K tématu viz také rozhovor s M. Huotarim na s. 48-49.

Obchod. Cla. Mezinárodní finance

Mike Pompeo ; rozhovor vedl Julian Heissler

"Wir dürfen nicht abhängig sein"

"Nesmíme být závislí"

WirtschaftsWoche, Jg. 2023, Nr. 28, S. 32-33

Rozhovor s bývalým americkým ministrem zahraničí M. Pompeem, který se obává, že Čína využívá suroviny jako páku, vyzývá k menší závislosti na Číně a kritizuje snížení inflace.

Miluše Kaveňová, Vladimír Cába

30 let po rozvodu : obchodní výměna mezi Českem a Slovenskem je stále velmi intenzivní

Statistika & my, Sv. 13, (2023) č. 5, s. 44-45

U příležitosti třiceti let od rozdělení ČSFR a vzniku samostatné České republiky se autoři článku zaměřují na statistiku obchodní výměny mezi ČR a SR. Obchodní vazby mezi oběma zeměmi byly silnější zejména v počátcích po rozdělení, z hlediska vývozu zboží si Slovensko dlouhodobě udržuje postavení našeho druhého největšího obchodního partnera. Na dovozní straně došlo během třiceti let k několika větším změnám. Podíl SR na celkovém dovozu do ČR se snížil z počátečních 15,9 % na současných 4,9 %. Autoři dále detailněji seznamují se zbožovou strukturou českého vývozu na Slovensko. Grafy srovnávají strukturu vývozu zboží z ČR na Slovensko v r. 1993 a v r. 2022, strukturu dovozu zboží ze SR do ČR v uvedených letech a dynamiku zahraničního obchodu mezi ČR a SR s osobními automobily v letech 1993-2022.

Ian Johnston, Andy Bounds

Australia-EU talks stall over meat quotas

Jednání mezi Austrálií a EU se zadržela kvůli kvótám na maso

Financial Times, Vol. 2023, No. 41373 (12.7.2023), p. 2

Obchodní jednání mezi Austrálií a EU byla přerušena, když australský ministr D. Farrell ukončil návštěvu Bruselu bez vyřešení sporu o kvóty na maso. Farrell uvedl, že potřebuje konzultovat kroky s australskou vládou, než dále postoupí v otázce dovozu australských zemědělských produktů na trh EU. Brusel navrhl zvýšení roční kvóty na hovězí maso na 24.000 tun, což je méně, než Farrell požadoval. Jednání také komplikuje nedávná dohoda mezi UK a Austrálií, která ruší všechny celní sazby a kvóty na australské maso. Stále také existují spory ohledně pokračování používání chráněných názvů EU v Austrálii a ohledně cenové politiky u energií a surovin.

Brooke Masters

Big lenders to nurture Ukraine recovery fund

Velcí věřitelé přispívají do fondu na obnovu Ukrajiny

Financial Times, Vol. 2023, No. 41354 (20.6.2023), p. 8

Investiční skupina BlackRock a investiční banka JPMorgan Chase asistují ukrajinské vládě při zakládání rozvojové banky. Očekává se, že Rozvojový fond Ukrajiny bude plně funkční až po ukončení konfliktu s Ruskem. BlackRock a JPMorgan nabízejí své služby zdarma, což jim umožňuje získat představu o možných budoucích investicích. Zaměří se na získávání soukromého i veřejného kapitálu pro obnovu ukrajinského hospodářství. Hlavní investiční příležitosti se očekávají v oblastech infrastruktury, ochrany klimatu a zemědělství.

Germany's strategy to "de-risk" ties with China

Strategie Německa na snížení rizika ve vztazích s Čínou

Financial Times, Vol. 2023, No. 41375 (14.7.2023), p. 1, 18

Německo a Velká Británie signalizovaly chladnější postoj k Číně v reakci na její narůstající autoritativní režim a napjaté vztahy s USA a Ruskem. Německo se rozhodlo zbavit své vztahy s Čínou rizika a diverzifikovat dodavatelské řetězce a exportní trhy. Velká Británie kritizuje sofistikované špiónážní operace prováděné Čínou. Oba státy se snaží zachovat přístup na čínský trh, ale zároveň řeší problémy s národní bezpečností a špiónáží.

Ana Ivanisevic Hernaus, Davor Zoricic, Denis Dolinar

How competitive is SRI in developing financial markets: the case of Central and Eastern Europe

Jak jsou udržitelné investice konkurenceschopné na rozvíjejících se finančních trzích : případ střední a východní Evropy

E+M Ekonomie a Management = Economics and Management, Vol. 26 (2023), No. 2, p. 172-188

Studie se zabývá konkurenceschopností udržitelných a odpovědných investic (SRI) na finančních trzích ve střední a východní Evropě (CEE). Zkoumá, zda v daném regionu existuje statisticky významný měřitelný rozdíl v návratnosti a volatilitě mezi indexem SRI a dvěma konvenčními benchmarkovými indexy. Za účelem ověření vlivu tržní volatility na výsledky byl použit model Markovova přepínání režimů k analýze výkonnosti v prostředí s vysokou a nízkou volatilitou. Dále třífaktorový model Fama-

French k analýze potenciálních zdrojů nadprůměrné výkonnosti a ověření výsledků počáteční analýzy. Analýza pokrývá jedenáctileté období (leden 2011 - prosinec 2021) a je založena na měsíčních návratnostech indexů dostupných na vídeňské burze: CECE SRI, CECE Composite a CECE MID. Výsledky ukazují, že udržitelné a odpovědné investování je v regionu CEE konkurenceschopné s konvenčním investováním. Rozdíly v návratnostech mezi indexem SRI a konvenčními benchmarky byly statisticky nevýznamné.

Joe Leahy, Ryan McMorrow, Sun Yu, Thomas Hale

China's charm offensive

Okouzující čínská ofenziva

Financial Times, Vol. 2023, No. 41364 (1.7.2023), p. 6

Na summitu "Letní Davos" se vysocí čínští úředníci snažili ulevit napětí s USA a dalšími obchodními partnery. Li Qiang, nejvíce podnikatelsky orientovaný člen vnitřního kruhu prezidenta Si Ťin-pchinga, hovořil o své touze vidět zahraniční obchodní partnery ne jako cizince, ale jako "městské občany". I přesto bylo zřejmé, že geopolitické napětí mezi Čínou a USA zůstává velmi vysoké. Napětí je ještě výraznější vzhledem k obavám ze zpomalení čínské ekonomiky po skončení restrikcí v souvislosti s covidem-19. Čína se snaží navázat bližší vztahy s americkými podnikatelskými lídry. Tato snaha je patrná na příkladech osobností jako Jamie Dimon z JPMorgan a Elon Musk z Tesly, kteří byli vyzváni k setkání s čínskými vládními úředníky. Zahraniční investoři však mají obavy z posílení bezpečnostních opatření Pekingů.

Bundesministerium der Finanzen

Stellungnahme des Wissenschaftlichen Beirats beim BMF : "US-Inflation Reduction Act:

Implikationen für Europa"

Stanovisko vědecké rady při Spolkovém ministerstvu financí : "Inflation Reduction Act: implikace pro Evropu"

Monatsbericht des BMF, Jg. 2023, Nr. 6, S. 55-59

Souhrn doporučení pro evropskou reakci na americký subvenční program IRA (Inflation Reduction Act), s důrazem na udržení konkurenceschopnosti v obchodu, výrobě a inovacích. Článek stručně představuje doporučení Vědecké rady při BMF v oblasti subvencí pro čisté technologie, „čistý průmysl“, v oblasti snížení emisí, lokální konkurenceschopnosti a související strategie pobídek místních investic. Zaměřuje se rovněž na výzvy pro vědu a výzkum v oblasti dekarbonizace a zásobování ve strategických oblastech (zejm. polovodiče) s ohledem na mezinárodněpolitický kontext. Doporučení jsou stručně zrekapitulována v závěrečném shrnutí. - Poznámka.

Podnik a podnikání

Jana Heckenbergerová, Irena Honková

Capital structure analysis : theories and determinants validation based on evidence from the Czech Republic

Analýza kapitálové struktury : ověření teorií a determinantů na příkladu České republiky

E+M Ekonomie a Management = Economics and Management, Vol. 26 (2023), No. 1, p. 145-164

Studie se zabývá problematikou optimální kapitálové struktury a jejího významu pro české podniky v období 2016-2019. Klíčové determinanty kapitálové struktury jsou definovány a jejich význam je testován prostřednictvím statistických hypotéz. Ukázalo se, že české společnosti nepreferují financování dluhem, jak by mohly některé teorie naznačovat. Místo toho jejich finanční řízení spíše odpovídá teorii hierarchického uspořádání, která předpokládá preferenční využití zadržených zisků, a to s nedostatečným využitím daňového štítu. Provedená analýza identifikovala klíčové determinanty kapitálové struktury - velikost firmy, návratnost aktiv (ROA), návratnost vlastního kapitálu (ROE), růst aktiv a dobu trvání.

How bad is being big? : market power

Jak špatné je být velký? : tržní síla

The Economist, Vol. 448, (2023) No. 9355, p. 49-51

Příspěvek se zabývá škodlivostí tržní koncentrace v různých průmyslových odvětvích. Úřady Spojených států i EU aktuálně vystupují proti velkým transakcím, popř. firmám (často technologickým). Na první pohled se zdá, že jsou argumenty úřadů opodstatněné. Koncentrace na trhu skutečně roste, již existující velké firmy si častěji udržují svoji pozici, zisky rostou. Jako problematické se ukázaly např. fúze

nemocnic ve Spojených státech (ceny často vzrostly, kvalita se nezlepšila). To však neznamená, že je vysoká tržní koncentrace nutně vždy problémem pro spotřebitele - vzestup koncentrace může být důsledkem běžných ekonomických sil, koncentrace může být za určitých okolností i prospěšná (např. vysoká celostátní koncentrace může posílit konkurenci na lokální úrovni). Rizikem příliš horlivé regulace ze strany úřadů na ochranu hospodářské soutěže je odklon pozornosti od podstatnějších problémů, které brzdí vznik nových firem (např. existence profesních regulací či regulací omezujících využití půdy). -- Viz i příspěvek na s. 10-11.

Bianca Raluca Bădițoiu, Roxana Ioan, Valentin Partenie Munteanu, Alexandru Buglea

Investors' reactions on the publication of integrated reports : evidence from European stock markets
Reakce investorů na zveřejňování integrovaných zpráv : důkazy z evropských akciových trhů

E+M *Ekonomie a Management = Economics and Management*, Vol. 26 (2023), No. 2, p. 158-171

Článek zkoumá dopad integrovaných zpráv vydávaných firmami kotovanými na burze na jejich výkonnost na kapitálovém trhu, měřenou tržní hodnotou, návratností a rizikem. Studie analyzuje tři různé časové řady burzovních trhů - denní uzavírací ceny, denní logaritmické návratnosti a riziko měřené očekávaným poklesem - v reakci na publikaci integrovaných zpráv u vzorku 48 společností z různých evropských burzovních trhů. Analýza neodhalila žádné významné reakce na publikaci integrovaných zpráv. Investoři při svém krátkodobém rozhodování nedávají integrovaným zprávám vysokou důležitost, ale spíše se zaměřují na zprávy obsahující pouze finanční informace.

Adrienne Klasa and Leila Abboud

Křetínský set to win battle for Casino

Křetínský se chystá vyhrát bitvu o Casino

Financial Times, Vol. 2023, No. 41377 (17.7.2023), p. 10

Český miliardář Daniel Křetínský se nachází v dobré pozici k převzetí kontroly nad francouzskou potravinářskou maloobchodní společností Casino. Skupina investorů vedená Xavierem Nиеm odstoupila od svého záchranného plánu. Křetínský podal upravenou nabídku na akvizici firmy v rámci dobrovolné restrukturalizace jejího dluhu, přičemž společně s Marcem Ladreit de Lacharrière plánují investovat 1,2 miliardy eur a získat tak 53% podíl ve společnosti. -- Viz také čas. Hrot č. 30/2023, s. 38.

Návrh zákona o sociálním podniku

Právní rozhledy, Sv. 31, (2023) č. 12, s. ii (aktualita)

Soudobý český právní řád dosud nezná pojem sociální ekonomika. V příspěvku jsou charakterizovány cíle a přínosy sociálního podnikání a následně jsou představeny důvody vzniku návrhu zákona o sociálním podniku v ČR. Návrh zavádí pojem "sociální ekonomika", upravuje její obecnou charakteristiku a některé dílčí znaky. Stanoví, že subjektem sociální ekonomiky jsou sociální podniky obecně a registrované sociální podniky, jimiž se předkládaná úprava dále zabývá. Přínosem je zavedení dvou nových druhů registrovaného sociálního podniku (registrovaný stabilizační sociální podnik, registrovaný dostupný sociální podnik). Rovněž je umožněn vznik sociálního podniku smíšeného modelu a registrované sociální farmy. Změnou zákona o daních z příjmů se zakotvuje jedna z forem podpory registrovaných sociálních podniků, v zákoně o zaměstnanosti se navrhuje stanovení tří stupňů profilace osob na trhu práce.

Pojišťovnictví. Sociální péče

Paul Melot de Beauregard, Julius Arden

Arbeitsunfälle nach Corona

Pracovní úrazy po koronaviru

Der Betrieb, Jg. 76, (2023) Nr. 25, S. 1475-1481

Změny ve světě práce mění i nároky na zákonné úrazové pojištění. V poslední době měla na judikaturu zvláštní vliv pandemie covid 19 a její důsledky. Článek zkoumá a klasifikuje soudní rozhodnutí týkající se úrazového pojištění v Německu, která byla vydána v posledních letech. - Poznámky.

Návrh novely zákona o důchodovém pojištění projednáván ve zrychleném procesu

Právní rozhledy, Sv. 31, (2023) č. 12, příl. Legislativa s. ii

Informace o návrhu novely zákona o důchodovém pojištění, která reaguje na růst podílu odchodů do předčasného starobního důchodu a mění obecná pravidla valorizace důchodů (sněmovní tisk č. 458). U předčasných důchodů se navrhuje zkrátit dobu, kdy lze odejít do starobního důchodu před dosažením důchodového věku, na maximálně 3 roky a zvýšit intenzitu krácení procentní výměry předčasného důchodu. Potřebná doba důchodového pojištění pro přiznání předčasného starobního důchodu se má zvýšit na 40 let. V článku jsou rovněž přiblížena nová pravidla pro zvyšování vyplácených důchodů v pravidelných i mimořádných termínech. Zároveň je zdůrazněno, že při legislativních projednávání tohoto návrhu byly využity všechny výjimky z legislativních pravidel, aby bylo projednání zkráceno na minimum.

Pojistný trh zpomalil i nominální růst, reálně klesá

Profi poradenství & finance, Sv. 11, (2023) č. 5, s. 44-46

V prvním čtvrtletí r. 2023 zaznamenal český pojistný trh v meziročním porovnání citelné zpomalení růstu na 5,5 %. K dosažení reálné stagnace by musel pojistný trh dosáhnout trojnásobného růstu než ve skutečnosti, čtvrtletní průměrná míra inflace byla 16,4 %. Zpomalení zavinilo větší měrou životní pojištění. Článek podrobněji přibližuje vývoj trhu se životním i neživotním pojištěním a důsledky vysoké inflace pro zkoumaný sektor. Tabulka ukazuje meziroční změny předepsaného smluvního pojistného od r. 2015 do současnosti, grafy dokládají podíl vybraných položek NŽP a podíl pojišťoven na celkovém pojistném dle metodiky ČAP.

Delphine Strauss

UK needs pension "superfunds" to drive business investment, says think-tank**Spojené království potřebuje penzijní "superfondy", které by podpořily investice do podniků, tvrdí think-tank**

Financial Times, Vol. 2023, No. 41356 (22.6.2023), p. 9

Think-tank Resolution Foundation vyzval britskou vládu k reformě penzijního systému s cílem vytvořit "superfondy", které by mohly získat kontrolní podíly ve velkých společnostech, a podporovat tak podnikatelské investice. Údajným hlavním důvodem dlouhodobého poklesu kapitálových výdajů britských podniků, což je klíčový faktor stagnující životní úrovně v porovnání s jinými bohatými zeměmi, je nedostatečná ochota manažerů investovat, přestože by to přinášelo dobré výnosy. Think-tank doporučil konsolidaci penzijního odvětví vytvořením menšího počtu větších, aktivně řízených fondů, schopných získat dostatečné podíly v kotovaných společnostech. Superfondy by se pak mohly zapojit do řízení a ovlivňovat podnikovou strategii.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Pojistný obzor : časopis českého pojišťovnictví

Sv. 100, (2023) č. 2

Budoucnost a podoba hromadných žalob v ČR: seriál k hromadným žalobám (2. díl) (s. 8-11); PanDORA – nové evropské nařízení o digitální provozní odolnosti finančního sektoru (s. 12-15); Zákaz provizí se nekoná: jejich výši ale bude potřeba obhájit (s. 16-19); Regulace pojišťoven je opravdu hodně - rozhovor s M. Hlavinovou, hlavní právničkou právního oddělení ČAP (s. 20-22); Český pojistný trh v mezinárodním srovnání (s. 24-26); Zelená příležitost: udržitelnost v oblasti financí: ESG a jeho role v pojišťovnictví (s. 27-29); Požáry v Česku (s. 36-37); Máte dobře pojištěný dům? – metodika výpočtu hodnoty staveb pro ověření korektnosti pojistné hodnoty nemovitostí (s. 38-40); Prvních 5 let: tři úkoly pro mladičkou ČAP: legislativa, image, vzdělávání (s. 48-52).

Pozemky a nemovitosti. Bytové hospodářství

Niklas Hoyer, Philipp Frohn

Ende der Idylle

Konec idylly

WirtschaftsWoche, Jg. 2023, Nr. 26, S. 14-23

Úrokový šok způsobil, že vlastnické bydlení je v Německu pro mnohé nedostupné. Úvěry výrazně zdražily, ale kupní ceny téměř neklesly. Opravdu už to není možné? Článek rozebírá, jak si mohou zájemci o koupi stále ještě splnit svůj sen o vlastním domě nebo bytě.

Poptávka po bytech stoupá : roste zájem o koupi i pronájem

Profi poradenství & finance, Sv. 11, (2023) č. 6-7, s. 36-38

Zhodnocení aktuální meziroční situace bytového trhu v hlavním městě Praze. Dlouhou stagnaci vystřídal oživení prodeje, výrazné jsou rozdíly v ceně nových a starších bytů. Mění se také nároky kupujících, lidé se více zaměřují na kvalitu bydlení a mají vyšší nároky na jeho standard a doplňkové služby. Průměrná nabídková cena za metr čtvereční u novostaveb je 151.970 Kč, na sekundárním trhu stál metr čtvereční průměrně 119.470 Kč. Stále roste poptávka po malých a kvalitních bytech. Vývoj ceny pronájmů kopíroval rostoucí poptávku plynoucí z nedostupnosti vlastnického bydlení a vysokou inflaci. Je zdůrazněno, že ztížená dostupnost hypoték, vysoké ceny nemovitostí, urbanizace a migrace posilují zájem o institucionální nájemní bydlení.

Propad cen přitáhl poptávku : prodává se jako loni, zásadně už se zlevňovat nebude

Profi poradenství & finance, Sv. 11, (2023) č. 5, s. 36-38

Nižší ceny rezidenčních nemovitostí přitáhly na jaře silnou poptávkovou vlnu, transakcí je už stejně jako v r. 2022. Na mnoha místech se ceny již začaly obracet, ve Středočeském kraji rostou, v Praze se propad cen zastavil. Článek přináší podrobnější informace o cenové dynamice jednotlivých druhů nemovitostí v různých regionech a městech ČR i o jejich předpokládaném dalším vývoji. Grafy dokládají vývoj ceny bytů, domů a ceny nájemních bytů za metr čtvereční v jednotlivých krajích ČR a vývoj počtu zájemců na jeden nájemní byt v období duben 2022 až březen 2023 v celé ČR. -- Viz také příspěvek na s. 42-43. --
Vyhledka na růst cen viz HN č. 147/2023 (2.8.2023), s. 10.

Karolína Zábojníková

První pokles po sedmi letech

Statistika & my, Sv. 13, (2023) č. 5, s. 43

Index cen bytových nemovitostí (HPI) v Evropské unii od počátku r. 2015 nepřetržitě mezičtvrtletně rostl, změna růstového trendu přišla až ve 2. polovině r. 2022, kdy se vlivem vyšších úrokových sazeb propadla poptávka. Ve 4. čtvrtletí se tak HPI v EU mezičtvrtletně snížil o 1,5 %, přičemž šlo o první pokles od r. 2014. Za celé uvedené období se ceny nemovitostí v EU celkem zvýšily o 52,4 %. Ceny nemovitostí v ČR mezičtvrtletně klesly o 2,2 %, nicméně přírůstek HPI za celý loňský rok byl v ČR 16,9 %.

Práce. Zaměstnanci. Zaměstnavatelé

Michael Vassiliadis ; rozhovor vedl Bert Losse

"Unsere Industrie kann nicht zaubern"

"Náš průmysl neumí čarovat"

WirtschaftsWoche, Jg. 2023, Nr. 27, S. 36-37

Co znamená ekologická transformace pro klasické průmyslové odbory? Rozhovor se šéfem německého odborového svazu IG Bergbau, Chemie, Energie (IGBCE) M. Vassiliadisem o problémech s umístěním energeticky náročné výroby a o nedostatku sociálního citění některých ekologických technologických společností.

Jiří Vaňásek

Jak se vyvíjela minimální mzda

Sondy, Sv. 2023, č. 5, s. 10-13

Vývoj kodifikace minimální mzdy v ČR z historického a srovnávacího pohledu. Autor se rovněž zaměřuje na vztah zaručené a minimální mzdy, informuje o posledním zvyšování minimální mzdy s účinností od ledna 2023 (ve výši 17.300 Kč) a o současných požadavcích ČMKOS na její další navýšení. Graf ukazuje vývoj výše minimální mzdy od r. 1991 do r. 2023, tabulka přináší přehled o valorizaci minimální mzdy v uvedeném období.

By Johannes F. Schmieder, Till von Wachter, and Jörg Heining

The costs of job displacement over the business cycle and its sources : evidence from Germany

Náklady na přesun mezi pracovními místy v průběhu hospodářského cyklu a příčiny přesunu : zjištění z Německa

The American Economic Review, Vol. 113, (2023) No. 5, p. 1208-1254

Autoři analyzují faktory, které ovlivňují výši výdělků a ušlých mezd v průběhu hospodářského cyklu u zaměstnanců, kteří museli změnit práci (tj. jde o náklady, které jsou spojeny s vynucenou změnou pracovního místa). Použita byla detailní data ze systému sociálního zabezpečení v Německu za období 1975-2009. Je zjištěno, že dlouhodobé ušlé výděly jsou způsobeny poklesem mezd, kdy propuštění zaměstnanci přechází do jiných firem na hůře placená místa. Ušlé výděly v návaznosti na ztrátu pracovního místa jsou v Německu výrazné, dlouhodobé a silně proticyklické. Některé závěry studie jsou také porovnávány s obdobnými zjištěními na méně podrobných datech z USA. - Poznámky.

Unijní úprava zásady stejné odměny mužů a žen za stejnou práci nebo práci stejné hodnoty vstupuje v platnost

Právní rozhledy, Sv. 31, (2023) č. 11, příl. Legislativa s. i-ii

Informace o evropské směrnici č. 2023/970/EU z května 2023, která posiluje uplatňování zásady stejné odměny mužů a žen za stejnou práci nebo práci stejné hodnoty prostřednictvím transparentnosti odměňování a mechanismů prosazování. Pro posílení uplatňování této zásady stanoví směrnice minimální požadavky, nevyklučuje však odlišnou odměnu na základě objektivních, genderově neutrálních a nestranných kritérií, jako jsou výkon a schopnosti. Pracovníci mají mj. právo požadovat a obdržet písemné informace o své individuální úrovni odměny a o průměrných úrovních odměňování rozdělených podle pohlaví pro kategorie pracovníků, kteří vykonávají stejnou práci. Nesmí jim být bráněno, aby sdělovali informace o své odměně pro účely prosazování zásady stejné odměny. Pracovník, kterému byla způsobena škoda, má právo požadovat a získat za tuto škodu plnou náhradu nebo vyrovnání.

Detlef Grimm, Friederike Schwanke

Workation and Remote Work aus dem Ausland : rechtliche Fragestellungen bei Remote-Work-Modellen

Workation a práce na dálku ze zahraničí : právní otázky modelů práce na dálku

Der Betrieb, Jg. 76, (2023) Nr. 23-24, S. 1412-1418

V době digitalizace se ve světě práce rozvíjejí nové flexibilní pracovní modely. Článek se zabývá právními problémy flexibilní práce v zahraničí (práce na dálku ze zahraničí), zejména v kontextu pracovního modelu známého jako "workation" (spojení práce a dovolené), v Německu. - Poznámky.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Práce a mzda

Sv. 71, (2023) č. 7-8

Více pracovněprávních vztahů zaměstnanec u stejného zaměstnavatele: rozsudek Nejvyššího soudu v rozporu se závěry Soudního dvora EU – sp. zn. 21 Cdo 1929/2021-288 (s. 7-13); Přestávka v práci, přiměřená doba na jídlo a oddech a bezpečnostní přestávka (s. 14-17); Noční práce a práce v noci (s. 18-21); Exekuční srážky ze mzdy de lege ferenda (s. 22-24); Změny důvodů pro odejmutí povolení ke zprostředkování zaměstnání (s. 25-28); Vyhlídky zaměstnávání třetizemců agenturami práce ve světle návrhu cizineckého zákona (s. 29-32); OECD: jak pojistné placené zaměstnavatelem zvyšuje mzdové náklady (s. 44-45); Okamžité zrušení pracovního poměru pro nebezpečné jednání zaměstnanec -

rozsudek NS 21 Cdo 1184/2022 (s. 46-49); Dočasná pracovní neschopnost a odmítnutí výkonu práce – rozsudek NS 21 Cdo 2518/2022 (s. 50-52); Práce v zahraničí a zdravotní pojištění (s. 57-60).

Právo

Klára Mladá

(Ne)díla umělé inteligence a počiny dalších (ne)autorů

Obchodněprávní revue [OR], Sv. 15, (2023) č. 2, s. 122-126

Článek se věnuje tématu umělé inteligence z pohledu právníků a legislativců, kteří si kladou za cíl popsat procesy, které s fungováním umělé inteligence souvisí, tak, aby nakonec neudělala více škody než užítku. - Poznámky.

Jan Kupčák

Další regulace fungování vnitřního trhu : nařízení o zahraničních subvencích

Antitrust, Sv. 2023, č. 1, s. 14-18

Nařízení EU č. 2022/2560 o zahraničních subvencích narušujících vnitřní trh (Foreign Subsidies Regulation, FSR) je novým nástrojem Evropské komise k zajišťování fungování vnitřního trhu. Autor v článku blíže hodnotí účel a cíl nařízení FSR, zvažuje přezkum dle FSR v kontextu dalších režimů na národní nebo unijní úrovni, které slouží k ex ante přezkumu různých typů transakcí. Přibližuje jednotlivé nástroje FSR (M&A nástroj, kontrola veřejných zakázek, zahájení řízení z moci úřední) i způsob věcného posuzování zahraničních subvencí (substantivní test). Je zdůrazněno, že zahraniční subvence mohou způsobovat narušování soutěžního prostředí na vnitřním trhu prostřednictvím selektivního zvýhodňování některých podniků podporou ze strany třetích zemí, nicméně autor upozorňuje, že FSR může přinášet až extrémní administrativní zátěž pro dotčené subjekty. - Poznámky.

Frank Bayreuther

Das neue Hinweisgeberschutzgesetz

Nový zákon o ochraně oznamovatelů

Der Betrieb, Jg. 76, (2023) Nr. 26, S. 1537-1546

Článek představuje klíčové části německého zákona o ochraně oznamovatelů (HinSchG). Zaměřuje se na pracovníprávní otázky spojené s tímto zákonem. Zákon byl po náročném boji schválen Spolkovým sněmem 11. května 2023, do německého práva transponuje směrnici EU o whistleblowingu. V platnost vstoupí 2. července 2023. - Poznámky.

Tomáš Munzar

Dezinformace jako výzva pro demokratický právní stát v České republice

Bulletin advokacie, Sv. 2023, č. 6, s. 9-14

Článek se věnuje současné situaci kolem problematiky dezinformací a blokáce „dezinformačních“ webů v České republice, včetně související evropské judikatury k této otázce, a jejímu dalšímu možnému vývoji. - Poznámky.

Radiah Othman, Fawzi Laswad and Matthew Berkahn

Financial C.R.I.M.Es in small businesses : causes and consequences

Finanční kriminalita v malých podnicích : příčiny a důsledky

Journal of financial crime, Vol. 30, (2023) No. 3, p. 742-758

Autoři v článku zkoumají příčiny a důsledky finanční kriminality, které se pachatelé-zaměstnanci dopouštějí vůči malým podnikům na Novém Zélandu. Z náhodně vybraného vzorku 200 případů z let 2010-2017 bylo analyzováno 12 případů, které se dotkly 14 malých podniků. Na základě této analýzy autoři mj. uvádějí, kdo patří mezi nejčastější pachatele, jaký byl nejčastější motiv, jak dlouho probíhala trestná činnost či jak vysoké ztráty vznikly postiženým podnikům. - Poznámky.

Jiří Kapras

Institut majetkových příznání jako opatření k předcházení střetu zájmů v kontextu judikatury Ústavního soudu

Jurisprudence, Sv. 32, (2023) č. 2, s. 23-32

Česká právní úprava povinnosti podávat majetková příznání veřejných funkcionářů představuje významný zásah do práva na soukromí dotčených nositelů veřejných funkcí. Tento zásah je vyvážen zejména preventivní úlohou oznamovací povinnosti při potenciálním porušování povinností veřejných funkcionářů i posilováním důvěry veřejnosti. Autor rozebírá ústavní kontext přístupu veřejnosti k informacím o soukromých poměrech veřejných funkcionářů. Zaměřuje se na přínosy, které může pro sledované veřejné zájmy mít majetkové příznání, a posuzuje českou právní úpravu z komparativního pohledu zahraničních právních úprav. Přináší také polemiku s nálezem Ústavního soudu Pl. ÚS 38/17, v jehož důsledku jsou oznámení všech skupin veřejných funkcionářů, včetně těch nejvýše postavených, přístupná veřejnosti pouze na základě předchozí žádosti. - Poznámky.

Aleš Mácha

Jak je to s účinností nového stavebního zákona?

Právní rozhledy, Sv. 31, (2023) č. 12, s. 437-442

Nový stavební zákon č. 283/2021 Sb. provází od počátku celá řada diskusí a kontroverzí. Odkládací novela č. 195/2022 Sb. v kombinaci s věcnou novelou č. 152/2023 Sb. stavebního zákona zakotvuje postupný náběh nové právní úpravy do praxe, a to vytvořením přechodného období, ve kterém se budou v závislosti na procesu a druhu stavby používat oba stavební zákony - č. 183/2006 Sb. i nový stavební zákon č. 283/2021 Sb. Článek přibližuje zásadní data nabytí účinnosti nového stavebního zákona ve znění jeho věcné novely a vysvětluje použitelnost stavebních zákonů v přechodném období (od 1.1. do 30.6.2024). Zásadní je v tomto ohledu § 334a. Autor představuje režim v oblasti územního plánování, povolování vyhrazených staveb a povolování ostatních záměrů. - Poznámky.

Zdeněk Kühn

Judikatura v oblasti diskriminace podle zákona na ochranu spotřebitele

Jurisprudence, Sv. 32, (2023) č. 1, s. 35-42

Článek se zaměřuje na zákaz diskriminace podle zákona na ochranu spotřebitele a na příklady používání zákazu diskriminace při trestání podnikatelů českými a evropskými soudy. Nejprve charakterizuje pojem diskriminace obecně, poté poukazuje na specifika diskriminace podle zákona na ochranu spotřebitele a na kazuistiku, která se podle tohoto zákona vytvořila. Zvláštní pozornost věnuje diskriminaci cizinců (kauza Rusů v hotelu Brioni) a diskriminaci na základě věku (nevpuštění dětí do některých restaurací a wellness). - Poznámky. -- Viz i další příspěvky tematického čísla Změna spotřebitelského práva 2023.

Miroslav Růžička

K některým otázkám postavení a fungování Úřadu evropského veřejného žalobce v českém trestním procesu

Trestněprávní revue, Sv. 22, (2023) č. 2, s. 63-74

Článek se věnuje podstatným otázkám spojeným s postavením a fungováním Úřadu evropského veřejného žalobce (EPPO). Nejprve obecná tematika Úřadu a otázky jeho zřízení, dále soubor problémů týkajících se postavení Úřadu, nakonec otázky týkající se fungování EPPO v rámci českého trestního procesu. - Poznámky.

By Tom Lane, Daniele Nosenzo, and Silvia Sonderegger

Law and norms : empirical evidence

Právo a společenské normy : empirická zjištění

The American Economic Review, Vol. 113, (2023) No. 5, p. 1255-1293

Příspěvek empiricky dokládá kauzální vztah mezi legislativou a společenskými normami. Použita byla metoda experimentu na rozsáhlém souboru dat z Velké Británie, USA a Číny. Je potvrzeno, že společenské normy jsou ovlivňovány legislativou - zákony mají vliv na chování vedle odstrašujícího účinku také tím, že posilují společenský nesouhlas s ilegálním jednáním. - Poznámky.

Luboš Tichý

O veřejném zájmu v právu : (obecná úvodní úvaha)

Jurisprudence, Sv. 32, (2023) č. 2, s. 1-11

Autor se snaží stručným způsobem postihnout kategorii veřejného zájmu v její komplexnosti. V teoretické části se zaměřuje na vymezení obsahu veřejného zájmu, jeho vznikání a uskutečňování. Rozebírá pojem veřejného zájmu ve vztahu k teorii hodnocení (poměřování a vyvažování); kompetenční teorii, objektivizaci a delegaci veřejného zájmu; význam přímé i zastupitelské demokracie pro jeho tvorbu i veřejný zájem v soudnictví, veřejné správě a normotvorném procesu. Poznání z teoretické části aplikuje na dva příklady v praktické části - analyzuje tvorbu dvou relevantních částí občanského zákoníku přijatého v r. 2012 (náhrada imateriální škody; svěřenský fond (česká fiducie) dle občanského zákoníku kanadské provincie Québec). - Poznámky.

Marie Kmecová

Používání mezinárodních smluv správními orgány

Správní právo, Sv. 56, (2023) č. 3, s. 193-215

Příspěvek pojednává o pravidlech používání mezinárodních smluv v ČR se zaměřením na aplikační praxi správních orgánů. Autorka nejprve vysvětluje ústavní východiska práce s mezinárodními smlouvami, především obsah čl. 10 Ústavy ČR. Dále rozebírá jednotlivé formy používání mezinárodních smluv (výklad použitelného práva za pomoci mezinárodní smlouvy, přímé použití pravidla z mezinárodní smlouvy k doplnění vnitrostátního práva a přednostní aplikace). Rozbor doplňuje několika příklady z praxe soudů i správních orgánů a poznatky veřejného ochránce práv. Upozorňuje rovněž na problémy, se kterými se setkáváme v praxi správních orgánů. V závěru shrnuje argumenty pro závěr, že správní orgán má povinnost zohledňovat závazky vyplývající pro ČR z mezinárodních smluv i tím, že bude používat mezinárodní smlouvy včetně přednostní aplikace jejich pravidel před rozpornými ustanoveními vnitrostátního práva. - Poznámky.

Michaela Pešková

Právní forma energetického společenství

Obchodní právo, Sv. 32, (2023) č. 7-8, s. 36-48

Tématem článku je identifikace vhodné právní formy pro realizaci energetického společenství, tj. občanského energetického společenství podle směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/944 ze dne 5. června 2019 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a nebo společenství pro obnovitelné zdroje upraveného směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/2001 ze dne 11. prosince 2018 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů. Článek rozebírá jednotlivé právní formy, které český právní řád obecně nabízí, a hodnotí je z hlediska souladu s právním konceptem energetických společenství. - Poznámky.

Předběžná politická dohoda o smlouvách o finančních službách uzavřených na dálku

Právní rozhledy, Sv. 31, (2023) č. 12, příl. Legislativa s. i-ii

Bližší pohled na přípravu unijního právního předpisu o smlouvách o finančních službách uzavřených na dálku. Návrh nové směrnice má zjednodušit a modernizovat platný právní rámec smluv o finančních službách a obsahovat nová ustanovení k zajištění spravedlnosti při uzavírání finančních služeb spotřebiteli online. Věnuje se rovněž opatřením k zajištění úplné harmonizace pravidel týkajících se finančních služeb uzavíraných na dálku, pravidel pro předšmluvní informace, usnadnění uplatnění práva na odstoupení od smlouvy a informování o právu na odstoupení od smlouvy.

Veronika Bílková

Sankce z pohledu mezinárodního práva

Právník, Sv. 162, (2023) č. 6, s. 481-495

Pojmem sankce bývá označována různorodá skupina nástrojů nezahrnujících ozbrojené síly, jimiž státy či mezinárodní organizace reagují na předchozí protiprávní či jiné nežádoucí jednání určitého aktéra (státu, nestátní entity, jednotlivce) s cílem vyvinout tlak a přimět ho ke změně jednání. Autorka zdůrazňuje zejména různorodost sankcí a upozorňuje na některé nejasnosti, jež používání sankcí provázejí. Zaměřuje se na pojem sankcí a jejich typologii, vymezuje čtyři historické etapy jejich vývoje na mezinárodní scéně. Dále ukazuje, že sankce nemají v mezinárodním právu jednotný právní základ,

ale spadají pod různé instituty v závislosti na tom, kdo vůči komu a na jakém základě je přijímá. Kromě kolektivních sankcí OSN představuje i další typy kolektivních sankcí (vnitřní sankce; politická, hospodářská, finanční, dopravní a jiná omezení), dále pak autonomní sankce států a mezinárodních organizací, jež obvykle spadají pod retorze anebo pod protiopatření. - Poznámky.

Matthias Full, Karl Broemel, Karsten Lorenz, Franz-Joseph Reisner and Susann Sturm

The German UBO register : extended transparency rules for foreign entities directly or indirectly owning German real estate reporting their ultimate beneficial owners

Německý registr skutečných vlastníků : rozšířená pravidla transparentnosti pro zahraniční subjekty, které přímo nebo nepřímo vlastní německé nemovitosti, a pro vykazování skutečných vlastníků

Bulletin for international taxation, Vol. 77, (2023) No. 6, p. 232-236

Podle německého zákona proti praní špinavých peněz mají zahraniční subjekty povinnost registrovat a nahlásit svého skutečného vlastníka do zvláštního registru ("Transparenzenregister"). Tato povinnost vzniká v případě, kdy se zahraniční subjekt stává vlastníkem nemovitosti v Německu (přímým či nepřímým s dalšími podmínkami). Zákon o vymáhání zahraničních sankcí ("Sanktiondurchsetzungsgesetz II") povinnost ohlašování do registru ještě rozšířil. Článek detailně rozebírá uvedené povinnosti zahraničních subjektů, včetně hrozících sankcí, pokud povinnosti nejsou splněny. - Poznámky.

František Vojtuš, Marek Kordík, Petra Dražová

Umělá inteligence, její využívání a trestnoprávní zodpovědnost' : výzvy, problémy a možné řešení

Právník, Sv. 162, (2023) č. 6, s. 549-570

Pro řešení právních otázek spojených s umělou inteligencí (AI) je důležité stanovit, co umělá inteligence je a jak funguje. Autoři rozebírají, jak a na jakých principech AI funguje, jaké jsou možné přístupy k jejímu definování i právní problémy s tím spojené. Následně se věnují oblasti trestní odpovědnosti ve vztahu k AI a jejímu využití; nahlíží na AI jako na objekt ochrany trestního práva, jako na nástroj trestné činnosti i na jejího pachatele, i jako na zdroj dat o trestné činnosti. Přibližují tři základní modely (koncepty) přístupu k řešení trestní odpovědnosti umělé inteligence dle Hallevyho (model odpovědnosti za činy vůči AI; model, který přiřítá odpovědnost za jednání AI a model přímé trestní odpovědnosti AI). V závěru shrnují zjištění a navrhuje východiska možných řešení trestní odpovědnosti ve vztahu k umělé inteligenci. - Poznámky. -- Blíže ke konceptu AI v právu a justici viz s. 496-507.

Jiří Hrádek

Změny spotřebitelského práva ve vztahu k poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb

Jurisprudence, Sv. 32, (2023) č. 1, s. 11-20

Blíže k zákonu č. 374/2022 Sb., kterým se mění zákon o ochraně spotřebitele a občanský zákoník. Tento zákon transponuje do českého právního řádu tři evropské směrnice na ochranu spotřebitele: směrnici o digitálním obsahu (č. 2019/770/EU), směrnici o prodeji zboží (č. 2019/771/EU) a směrnici o lepším vymáhání a modernizaci právních předpisů Unie na ochranu spotřebitele (č. 2019/2161/EU) s cílem dosáhnout plné harmonizace spotřebitelské legislativy. Úprava reaguje na vytvoření nového rámce pro digitální prostředí, definuje podstatu digitálního obsahu a digitálních služeb. Autor se vedle detailního popisu transpozice směrnice o digitálním obsahu věnuje i některým dílčím aspektům směrnice o prodeji zboží. Za hlavní přínos nové úpravy považuje vytvoření nového pokročilého rámce pro problematiku digitálního prostředí a vytvoření institutů, které mají smluvním stranám poskytnout dostatečnou ochranu. Zásadní změnou je i připuštění protiplnění za digitální obsah nebo službu spočívající v poskytnutí osobních údajů. - Poznámky. -- Viz i další příspěvky tematického čísla Změna spotřebitelského práva 2023.

Statistika. Demografie. Sociologie

Lenka Jezná

Co prozradilo sčítání : základní poznatky ze Sčítání 2021 v kostce

Statistika & my, Sv. 13, (2023) č. 4, s. 22-24

Seznámení s výsledky Sčítání 2021 o obyvatelstvu, hospodařících domácnostech, bytech a domech v ČR. Údaje o počtu obyvatel, průměrném věku, stavu, počtu cizích státních příslušníků bydlících na území ČR, národnosti, vzdělanostní struktuře, náboženské víře a o ekonomické charakteristice. Dále o počtu, struktuře a průměrné velikosti hospodařících domácností; o počtu obydlených bytů, jejich průměrné

velikosti a technické vybavenosti i o počtu domů, jejich obydlivosti, technické vybavenosti a vlastnictví. -- Viz i další výsledky v tematické příloze o sčítání lidu, domů a bytů na s. 19-29.

Denisa Kočanová, Viliam Kováč, Vitalyi Serzhanov, Ján Buleca

Differences and similarities in patterns of ageing society in the European Union

Rozdíly a podobnosti v modelech stárnutí společnosti v Evropské unii

E+M Ekonomie a Management = Economics and Management, Vol. 26 (2023), No. 1, p. 45-64

Článek zkoumá problematiku stárnutí populace a související důsledky v členských zemích Evropské unie za období 2009-2019, přičemž se zaměřuje zejména na věkovou skupinu 55 let a více. Tyto osoby se často potýkají se znevýhodněním v oblasti pracovních příležitostí, zdraví a finanční stability. Jako zdroje dat byly použity různé statistické databáze EU, včetně statistiky EU-SILC, výběrového šetření pracovních sil a Evropského systému integrovaných statistik sociální ochrany. Studie využívá kvantitativní metodiku, k posouzení několika klíčových ukazatelů je využita shluková analýza a lineární regresní analýza panelových dat. Tyto ukazatele se týkají zdraví starší populace, podmínek na trhu práce a finančního zabezpečení. Mezi členskými státy EU byly zjištěny pozoruhodné rozdíly. Specifické ukazatele, jako je zaměstnaní na částečný úvazek, příjmová nerovnost a materiální a sociální deprivace, se ukázaly jako významné ve všech modelech a shlucích.

Adéla Hruběšová

Statistika ekosystémů

Statistika & my, Sv. 13, (2023) č. 4, s. 36-37

Informace o návrhu rozšíření nařízení EU č. 691/2011 o evropských environmentálních hospodářských účtech o modul ekosystémového účetnictví, který má monitorovat a hodnotit přírodní kapitál. Modul ekosystémového účetnictví představuje nástroj umožňující organizovat data a zaznamenávat změny v rozsahu a stavu všech ekosystémových typů a následně mapovat ekosystémové služby, jimiž tyto ekosystémové typy přispívají ekonomice a ostatním lidským aktivitám v rámci jednotlivých států i celé Evropy. ČR se zapojila do prvního dobrovolného reportování účtu rozloh ekosystémů. Cílem je zkvalitnit sestavení detailnějších národních dat a prostorových map, které společně s evropskými daty vytvoří efektivní nástroj pro hospodaření s přírodním kapitálem na území státu.

Účetnictví

Alberto Clavería Navarrete, Amalia Carrasco Gallego

Forensic accounting tools for fraud deterrence : a qualitative approach

Nástroje forenzního účetnictví pro odrazování od podvodů : kvalitativní přístup

Journal of financial crime, Vol. 30, (2023) No. 3, p. 840-854

Autoři se prostřednictvím kvalitativního výzkumu, v rámci kterého byly provedeny hloubkové rozhovory s vybranými forenzními experty působícími v Chile, snaží porozumět tomu, zda a jak nástroje a techniky forenzního účetnictví mohou pomoci odradit pachatele od podvodů s finančními výkazy. To, že použití nástrojů a technik forenzního účetnictví může mít i preventivní charakter, se potvrdilo. Součástí článku je mj. krátký teoretický úvod, kde jsou vybrané nástroje krátce představeny.

Jana Báčová

Kvalita interního auditu dle Standardů je a bude důležitá

Interní auditor, Sv. 27, (2023) č. 2, s. 3-5

Článek přináší stručnou a přehlednou inventuru požadavků ke kvalitě interního auditu, které uvádějí Mezinárodní standardy pro profesní praxi interního auditu. -- K tématu kvality interního auditu viz také příspěvky na s. 6-10, 14-17 a 26-28.

Camélia Radu and Aline Segalin Zanella

The effectiveness of the auditor's opinion on the internal controls over financial reporting

Úspěšnost výroku auditora o vnitřní kontrole finančního výkaznictví

Journal of financial crime, Vol. 30 (2023), No. 4, p. 927-939

Autorky na datech o 106 firmách z USA z let 2005-2018 zkoumají, zda se externím auditorům dařilo upozornit veřejnost na nedostatky ve výkazech ještě předtím, než byly objeveny podvody. Z výsledků

vyplývá, že pouze třetina firem s finančními výkazy, jež je možné považovat za nespolehlivé, obdržela nepříznivý výrok. Zároveň byly identifikovány významné rozdíly mezi skupinou firem se spolehlivými a nespolehlivými výkazy, tj. auditorům se zřejmě dařilo veřejnost o problémech včas informovat. - Poznámky.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Auditor

Sv. 30, (2023) č. 6

Poslední pokroky v mezinárodní standardizaci účetního výkaznictví účetních jednotek veřejného sektoru - IPSAS (s. 6-10); Dary a dotace u nestátních neziskových organizací (s. 11-13); Vybrané finanční ukazatele obcí a měst (s. 14-15); Věcné změny ve veřejné správě s dopadem na toky peněz a účetnictví (s. 15-20); Dopady krachu Sberbank CZ a.s. na vybrané účetní jednotky (s. 21-22); Přezkoumání hospodaření z pohledu kontroly kvality (s. 23-27); Značka spolehlivosti: rozhovor s Alešem Mrázkem, tajemníkem Asociace veřejně prospěšných organizací ČR a vedoucím hodnotitelů značky spolehlivosti (s. 29-30).

Veřejná správa

Martin Januska, Alena Palacka

Critical success factors for public procurement of innovative solutions in Central Europe : empirical study

Kritické faktory úspěchu při zadávání veřejných zakázek na inovativní řešení ve střední Evropě : empirická studie

E+M *Ekonomie a Management* = Economics and Management, Vol. 26 (2023), No. 2, p. 24-41

Článek se zaměřuje na hodnocení klíčových faktorů úspěchu při využití konceptu zadávání veřejných zakázek na inovace (PPI). Bylo vybráno šestnáct nejčastěji se opakujících klíčových faktorů úspěchu pro další hodnocení na Likertově škále z hlediska jejich významu. Výsledky ukazují, že klíčové faktory úspěchu zjištěné z literatury se v zásadě shodují s těmi identifikovanými v rámci expertního výzkumu, přičemž expertní výzkum identifikoval sdílení nejlepších postupů a modelových projektů v zemi jako další klíčové faktory úspěchu. Autoři zdůrazňují důležitost zvyšování povědomí mezi všemi zúčastněnými stranami, především mezi tvůrci politik a veřejnými zadavateli.

Eva Daniela Cvik, Oldřich Řeháček

Digitalizace „nejen“ veřejné správy v prostředí datových schránek

Obchodněprávní revue [OR], Sv. 15, (2023) č. 2, s. 108-111

V současné době jsou v souvislosti s digitalizací státní správy nejvíce zmiňovány datové schránky, které pro komunikaci využívá stále více soukromoprávních subjektů. Článek se zabývá problematikou datových schránek z pohledu judikatury soudů, které svými rozhodnutími upravují regulaci a právně důležité aspekty fungování datových schránek, jež mohou být pro uživatele datových schránek zcela zásadní. - Poznámky.

Leona Gergelová Šteigrová, Adéla Havlová

Chystá se Národní strategie veřejného zadávání v ČR

Veřejné zakázky, Sv. 2023, č. 3, s. 29-33

Autorky shrnují současný stav veřejných zakázek v ČR, identifikují klíčové bariéry a limity, které se v praxi objevují, a rozebírají problematiku odpovědného zadávání. Poté představují Národní strategii veřejného zadávání ČR, kterou připravuje Ministerstvo pro místní rozvoj. Bude představovat výchozí stěžejní dokument pro propojení veřejných nákupů a investic se strategickými celospolečenskými cíli udržitelnosti a efektivity. Účelem bude určit stěžejní priority, které budou dle svého charakteru blíže rozpracovány v samostatných modulech, a nastavit do budoucna způsob dalšího rozvoje nástrojů na podporu cílů strategie a stanovených priorit. Autorky podávají stručný přehled záměru Národní strategie veřejného zadávání v jednotlivých prioritách (kapitolách). Hlavní úsilí je momentálně v přípravách věnováno kapitolám Akční plán udržitelného nakupování (APUN); profesionalizace; podpora (malých) zadavatelů a centralizace. - Poznámka.

Michal Nulíček, Anna Cervanová, Magdaléna Král'ová

Ochrana oznamovatelů : představení nové právní úpravy se zaměřením na specifika veřejné správy. 1. část

Veřejné zakázky, Sv. 2023, č. 3, s. 34-38

Článek představuje povinnosti vyplývající z ochrany oznamovatelů, která pro veřejnoprávní subjekty již částečně platí na základě evropské směrnice č. 2019/1937/EU o ochraně osob oznamujících porušení práva Unie (směrnice o whistleblowingu). Povinnosti se dále významně rozšířily přijetím zákona č. 171/2023 Sb. o ochraně oznamovatelů protiprávního jednání, jehož cílem je garantovat minimální úroveň ochrany všem osobám, které v dobré víře upozornily na protiprávní jednání, o kterém se dozvěděly v souvislosti s prací. Příspěvek se zaměřuje na hlavní instituty nové právní úpravy (oznamovatel, oznámení, interní a externí oznamovací systém, příslušná osoba). Dále se věnuje specifikům ve vztahu k subjektům ve veřejné sféře v postavení povinných subjektů. Autoři zdůrazňují, že jedním z hlavních cílů právní úpravy je ochrana veřejného zájmu při zadávání veřejných zakázek, takže jsou veřejní zadavatelé jednou skupinou subjektů, na které se nové povinnosti uplatní. - Poznámky.

Josef Drdák

Povinnost statutárního orgánu dodržovat pravidla pro zadávání veřejných zakázek

Obchodní právo, Sv. 32, (2023) č. 6, s. 3-10

Článek rozebírá povinnosti statutárního orgánu obchodní korporace dodržovat pravidla pro zadávání veřejných zakázek podle zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek. Rozbor je zaměřen na definici právního základu uvedené povinnosti statutárního orgánu, vymezení podmínek nutných pro aplikaci pravidel pro zadávání veřejných zakázek na činnost obchodních korporací a na analýzu možných důsledků jednání členů statutárního orgánu v rozporu s těmito pravidly. - Poznámky.

Karel Zuska

Průvodce veřejnou podporou : podpora malého rozsahu

Veřejné zakázky, Sv. 2023, č. 3, s. 42-44

Podpora malého rozsahu neboli podpora de minimis je obecně nejznámější a pravděpodobně také nejužívanější podpora poskytovaná podle přímo použitelných předpisů EU v oblasti veřejné podpory. Článek rozebírá, jaké možné problémy jsou s podporou malého rozsahu v praxi spojeny. Autor upozorňuje zejména na nadužívání této podpory; sčítání poskytnutých podpor v rámci "jednoho podniku", aby nedošlo k překročení stanovených limitů podpory; problémy s plněním oznamovací (registrační) povinnosti poskytnuté podpory; problém s oznamováním nepeněžitých podpor a vyčíslení jejich hodnot; promíjení sankcí v rámci podpory de minimis. - Poznámky.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Moderní obec : odborný časopis pro veřejnou správu

Sv. 29, (2023) č. 7

Dluhy a úspory obcí podle jednotlivých krajů (s. 18-19); Uzdravení veřejných financí je utopií, plánování budoucnosti nikoliv aneb Hořce optimistický článek o konci našeho světa (s. 19-20); SMO ČR spočítal dopady vládního konsolidačního balíčku na municipality (s. 22); Vzdálený přístup do spisu při správním řízení - ÚOHS (s. 32); Do změn pracovních pozic promluví umělá inteligence také na radnicích (s. 35); Jak plánovat kapacity škol? (s. 39); S potížemi v bydlení pomůže referent pro nájemní vztahy i kontaktní místo – návrh zákona o podpoře v bydlení (s. 50-51); Další šance na oddlužení je tu. Začalo daňové a pojistné Milostivé léto (s. 52); Právo na informace o kontrolách vedených obecním úřadem (s. 61).

Veřejné finance. Rozpočet

Eduardo Levy Yeyati, Federico Sturzenegger

A balance-sheet approach to fiscal sustainability

Bilanční přístup k fiskální udržitelnosti

Fiscal studies, Vol. 44, (2023) No. 1, p. 61-84

Příspěvek představuje alternativní metodologii k hodnocení fiskální udržitelnosti. Bilanční přístup (balance-sheet approach) počítá se samostaným odhadem veškerých státních aktiv a pasiv na rozdíl od tradičního zaměření pouze na zatížení státu závazky. Aktiva tvoří zejména současná diskontovaná hodnota daní a pasiva zahrnují přímé závazky státu, ale také současnou diskontovanou hodnotu výdajů. Na základě zjištění aktiv a pasiv je vytvořena bilance státu, a tím stanoven čistý majetek, u něhož může být dále hodnocena odezva na růst, ceny komodit a nebo na šoky reálných směnných kurzů. Tato metodologie umožňuje zhodnocení fiskální udržitelnosti, které bude méně závislé na předpokladech, než tradiční analýza udržitelnosti dluhu (DSA). - Poznámky.

Martin Mana, Václav Sojka

Erár přispívá desetinou

Statistika & my, Sv. 13, (2023) č. 5, s. 14-15

Statistický pohled na podporu výzkumu a vývoje (VaV) v České republice doplněný o mezinárodní srovnání. Autoři uvádějí, že v soukromých podnicích podporuje stát výzkum zejména formou daňových úlev nebo přímých dotací na konkrétní projekty. Zaměřují se na VaV v r. 2021 a zdůrazňují, že podíl soukromých firem na celkových výdajích na VaV u nás dlouhodobě překračuje 50 % a v posledních letech se pohybuje okolo 60 %; z veřejných zdrojů bylo v uvedeném roce financováno 11 % podpor. Grafy dokládají dynamiku výdajů a strukturu veřejné podpory VaV v soukromých podnicích za období 2010-2021 v ČR i porovnání veřejné podpory VaV ve vybraných vyspělých státech v r. 2020. Výše daňové podpory VaV v uvedeném roce v Česku dosáhla 169 mil. USD (v paritě kupní síly), v rámci EU tak ČR zaujala 11. místo.

Julian Olk

Habeck reichen Lindners Entlastungen nicht : Steuererleichterungen

Lindnerovy úlevy Habeckovi nestačí : daňové úlevy

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 147 (2.8.2023), S. 6-7

Balíček na podporu růstu a investic německého spolkového ministra financí Ch. Lindnera se stal předmětem kritiky ze strany ministra hospodářství a vicekancléře R. Habecka. Balíček se zaměřuje na podporu investic, zavádí daňové úlevy a na přechodnou dobu zastropuje ceny energií pro firmy. Habeck kritizuje zejména nedostatečnou výši daňových úlev odhadovaných na 7 mld. eur.

By Manuel Amador and Christopher Phelan

Reputation and partial default

Reputace a částečný bankrot

The American Economic Review, Vol. 113 (2023), No. 2 (Insights), p. 158-172

Autoři se v článku z teoretického pohledu zabývají státním bankrotem. V modelu je zvažován úplný a částečný bankrot a dva typy vlády - tzv. "strategický oportunistický typ" a tzv. "nestategický odhodlaný typ". Oba typy vlády se liší tím, zda se mohou rozhodnout pro dobrovolný bankrot. Výsledkem je vysvětlení, proč státy při vyšší srážce při ocenění (snížení hodnoty aktiva; "haircut") čelí vyšším úrokovým sazbám u svých dluhopisů. - Poznámky.

Martin Mikulka

Specifika Nástroje Evropské unie na podporu oživení v reakci na covidovou krizi z pohledu unijního práva

Právní rozhledy, Sv. 31, (2023) č. 11, s. 394-401

Pro řešení důsledků koronavirové krize byla na unijní úrovni přijata řada opatření. Jedním z nich je fiskální Nástroj EU na podporu oživení - Next Generation EU, který je v článku podrobněji představen. Autor přibližuje zásady rozpočtu EU, jeho víceletý finanční rámec i inflexibilitu rozpočtu jako jeho limitující prvek. Zvažuje způsoby, jak může EU fiskálně reagovat na krizi. Popisuje fungování Nástroje EU

na podporu oživení (NGEU), obstarávání finančních prostředků jeho prostřednictvím, distribuci i splácení prostředků a facilitu RRF (program financující oživení a odolnost). Finanční prostředky z RRF mají být alokovány do zelené a digitální transformace, inteligentního a udržitelného růstu, sociální a územní soudržnosti, zdravotnictví a politik pro příští generace. Autor rozebírá, zda je NGEU skutečně pouze reaktivním krizovým nástrojem, či zda je koncipován širěji. Zmiňuje rovněž výklad pojmu "finanční pomoc členskému státu v mimořádné události" a zvažuje, jestli by pomoc měla spočívat i v podobě dlouhodobého, široce strukturálně a prorůstově zaměřeného nástroje. - Poznámky.

Joseph Cotterill, Leila Abboud, Jonathan Wheatley and Yuan Yang

Zambia hails Beijing over debt relief deal

Zambie děkuje Pekingů kvůli dohodě o odpuštění dluhu

Financial Times, Vol. 2023, No. 41358 (24.6.2023), p. 4

Čína a další věřitelé dosáhli dohody o restrukturalizaci miliardových půjček Zambii, čímž ukončili patovou situaci vzniklou platební neschopností tohoto afrického státu v r. 2020. Situaci odhalila rozpor mezi Čínou a západními věřiteli ohledně způsobu řešení vlny dluhových krizí v rozvojovém světě. K uzavření dohody přispěla francouzská vláda na summitu o globálních financích a klimatu v Paříži. V rámci průlomu se bilaterální věřitelé vedení Čínou dohodli na tříletém odkladu úrokových plateb a prodloužení splatnosti zahraničního dluhu.

Zdravotnictví

Richard G. Frank and Sherry A. Glied

America's continuing struggle with mental illnesses : economic considerations

Pokračující boj s duševními nemocemi ve Spojených státech : ekonomické úvahy

The Journal of economic perspectives, Vol. 37, (2023) No. 2, p. 153-177

Příspěvek se věnuje ekonomickému pohledu na výskyt duševních nemocí v USA, na výdaje na jejich léčbu či mj. na podpůrné programy. Autoři popisují specifika duševních nemocí oproti jiným diagnózám (různorodost onemocnění, dlouhodobost, nižší úspěšnost léčby oproti jiným nemocem, nižší růst výdajů na léčbu vzhledem k HDP) a rozebírají náklady nemoci pro daného jedince, jeho rodinu i celou společnost. V závěru autoři navrhnou možnosti dalšího výzkumu duševních nemocí v ekonomii a analýze veřejných politik. - Poznámky. -- K tématu "ekonomie duševního zdraví" viz i článek na s. 179-202, jehož spoluautory jsou mj. nositelé Nobelovy ceny za ekonomii za r. 2019 A. Banerjee a E. Duflo.

Jishnu Das and Quy-Toan Do

The prices in the crises : what we are learning from 20 years of health insurance in low- and middle-income countries

Ceny při krizích : co nás naučilo 20 let zdravotního pojištění v nízkopříjmových a středněpříjmových zemích

The Journal of economic perspectives, Vol. 37, (2023) No. 2, p. 123-152

Příspěvek analyzuje zkušenosti se zdravotním pojištěním v nízkopříjmových a středněpříjmových zemích po celém světě. V 90. letech vznikaly v těchto zemích veřejné kliniky, zároveň však byla zdravotní péče spojená s vysokými úhradami z vlastních kapes pacientů ("out-of-pocket expenditures"). Státy poté začaly zavádět zdravotní pojištění. Autoři v článku potvrzují, že zdravotní pojištění přispělo k finanční ochraně obyvatel a zvýšení využitelnosti péče, zároveň se však neprojevovalo na výsledcích v oblasti zdraví (health outcomes). Možné příčiny této skutečnosti jsou dále rozebírány. - Poznámky. -- K tématu univerzálního zdravotního pojištění viz i příspěvek na s. 99-122.

Životní prostředí

Martin Wolf

Developing countries need green financing

Rozvojové země potřebují zelené financování

Financial Times, Vol. 2023, No. 41355 (21.6.2023), p. 19

Rozvojové země v současnosti produkují více než 60 % emisí skleníkových plynů, což vyžaduje investice do zeleného přechodu ve výši přibližně 2,4 bilionu dolarů ročně do r. 2030. Příspěvek informuje o návrhu na zabezpečení dostatečného financování pro projekty obnovitelné energie a přechodu na nízkoemisní hospodářství v rozvojových zemích. Vytvoření společné agentury multilaterálních rozvojových bank a Mezinárodního měnového fondu, která by nabízela záruky v cizích měnách a sdružovala měnová rizika, by zlepšilo podmínky financování a mohlo preferovat projekty s významným klimatickým dopadem.

By Philippe Aghion, Roland Bénabou, Ralf Martin, and Alexandra Roulet

Environmental preferences and technological choices : is market competition clean or dirty?

Environmentální preference a technologická volba : je konkurence na trhu čistá nebo špinavá?

The American Economic Review, Vol. 113 (2023), No. 1 (Insights), p. 1-19

Příspěvek zkoumá vliv dvou faktorů - preferencí spotřebitelů a konkurence na trhu - na rozhodnutí firem přejít na ekologické technologie. Předpokládá se, že konkurence může mít krátkodobě negativní vliv na životní prostředí, kdy kvůli nízkým cenám roste spotřeba i znečištění. Firmy se však následně snaží odlišit se od konkurentů vývojem ekologičtějších produktů, které jsou v souladu s preferencemi spotřebitelů. Teorie je testována na rozsáhlém souboru dat z automobilového sektoru ve 25 zemích a je mj. zjištěno, že vzestup obou faktorů může podnítit ekologické inovace ve stejné míře, jako výrazný nárůst cen pohonných hmot. - Poznámky.

Christian Schmitt, Christian Storck, Markus Wollenhaupt

Greenwashing, Green Bleaching und Green Hushing in der Finanzbranche – quo vadis?

Greenwashing, green bleaching a green hushing ve finančním sektoru - kam kráčíme?

Der Betrieb, Jg. 76, (2023) Nr. 21, Beilage Nr. 2, S. 19-21

Poptávka po zelených investicích a odpovídající nabídka v současnosti viditelně rostou. Tento trend s sebou nese riziko greenwashingu (dezinformace šířená organizací za účelem prezentovat environmentálně zodpovědný veřejný obraz sama sebe), které je spojeno se značnou občanskoprávní a trestněprávní odpovědností. Z hlediska odpovědnosti však nejsou vhodné ani opačné tendence ke green bleachingu (účastníci finančního trhu, kteří se rozhodli neuvádět vlastnosti svých produktů v oblasti ESG, aby se vyhnuli dodatečné regulaci a potenciálním právním rizikům) nebo green hushingu (společnosti záměrně mlčí o svých cílech v oblasti udržitelnosti, protože se obávají, že budou označeny za "greenwashers"). - Poznámky. -- Viz i další články k tématu ESG v příloze.

Helping poorer countries fund the climate transition

Pomoc chudším zemím s financováním přechodu ke klimatické neutralitě

Financial Times, Vol. 2023, No. 41360 (27.6.2023), p. 16

Francouzský prezident E. Macron na summitu "New Global Financial Pact" v Paříži vyzval k velkým finančním investicím do boje s klimatickými změnami a s globální chudobou. Na řešení klimatických změn je potřeba více než 2 biliony dolarů ročně, současné investice činí cca 500 miliard dolarů. Získávání finančních prostředků je komplikované, je třeba mobilizovat prostředky rozvojových bank, vlád i soukromého sektoru. Multilaterální rozvojové banky (MDBs) s majetkem 1,8 bilionu dolarů v tom hrají klíčovou roli. Nicméně až 60 % chudých zemí má dlouhodobé problémy se státním dluhem. Snižování rizik soukromých investic, hledání nových zdrojů příjmů a pokles zadlužení vyžaduje zavedení inovativních změn.

Unknown unknowns

Neznámé neznámé

The Economist, Vol. 448, (2023) No. 9355, p. 61

Příspěvek s odkazy na výzkumy a teorie D. Ellsberga, D. Kahnemana a A. Tverského diskutuje o tom, proč je pro lidstvo obtížné pojmut riziko spojené s klimatickou změnou, a jak s tímto rizikem pracují pojišťovny. Globální oteplování v sobě kombinuje riziko a nejistotu, kdy u nejistoty na rozdíl od rizika nejsou známy relativní pravděpodobnosti (nejistotu nelze vyčíslit). Nejistotu u klimatické změny částečně zmírňují vědecké poznatky, které bývají zakomponovány i do modelů, se kterými pracují pojišťovny. Nelze však odstranit veškerou nejistotu, jelikož pravděpodobnost, že určitá událost nastane, závisí do značné míry na (ne)zavedení určitých politických opatření. Zároveň mohou politická opatření správnému zohlednění rizika i bránit, jak je doloženo na příkladu kalifornské legislativy.

Životní úroveň

Dietmar Neurer

Erst überschuldet, dann pleite : Inflation

Nejprve přílišné zadlužení, pak bankrot : inflace

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 137 (19.7.2023), S. 6-7

Počet osobních insolvencí v Německu loni dosáhl 69 321 případů vyhlášeného osobního bankrotu s průměrným dluhem ve výši 26násobku průměrné mzdy, která je 1189 eur. Vlna zdražování dopadá nejsilněji na nízkopříjmové skupiny s minimálními nebo žádnými úsporami. Vlivem rostoucí inflace a zdražování základních položek roste také poptávka po osobním finančním či dluhovém poradenství. Článek podrobněji představuje zdražení nejexponovanějších položek, výsledky analýz místních hospodářských ústavů a cituje návrhy na reakci vlády, které se vesměs shodují na potřebě růstu minimální mzdy a robustnějším systému sociálního zabezpečení.

Ostatní

By John Ameriks, Andrew Caplin, Minjoon Lee, Matthew D. Shapiro, and Christopher Tonetti

Cognitive decline, limited awareness, imperfect agency, and financial well-being

Pokles kognitivních funkcí, omezené povědomí, nedokonalé zastoupení a finanční prosperita

The American Economic Review, Vol. 113 (2023). No. 1 (Insights), p. 125-140

Autoři se v příspěvku zabývají problematikou poklesu kognitivních schopností v důsledku stárnutí a jeho souvislostí s finančním rozhodováním. Pokles kognitivních schopností může negativně ovlivnit finanční rozhodnutí, je proto nutné včas převést rozhodování na jinou osobu. V článku je však i s pomocí průzkumu provedeného mezi Američany staršího věku zjištěno, že načasování převodu rozhodovací pravomoci není optimální (lidé si o svých financích chtějí rozhodovat sami, dokud mají pocit, že mohou, nemusí si ale být vědomi závažného poklesu svých schopností). Součástí článku je i ekonomický model. - Poznámky.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Ekonom : týdeník Hospodářských novin

Sv. 67, (2023) č. 29

Únikové hry roztočily byznys i cestovní ruch napříč světem: před deseti lety je znal málokdo. Dnes únikové hry živí tisíce lidí po celém světě. Města v nich objevují příležitost, jak lákat turisty - téma čísla (s. 10-17); České e-shopy čelí nové konkurenci. Čeká je tvrdý souboj - internetová tržiště (s. 24-27); Služby advokátů budou dražší. Soudům to uleví od zbytečných sporů - rozhovor s M. Novotnou, místopředsedkyní ČAK - advokátní tarif (s. 28-30); Albín Bráf, první český národohospodář, který vyučil prvorepublikovou elitu - seriál České podnikání (s. 32-35); Burza v Harare - akciový vítěz roku. Nikdo neví, jak dlouho vydrží: obyvatelé Zimbabwe se ve snaze ochránit své úspory vrhli na domácí burzu (s. 44-45); Stavební zákon se v politickém boji mění, nemá ani prováděcí předpisy (s. 46-47).

Ekonom : týdeník Hospodářských novin**Sv. 67, (2023) č. 30**

Na co si dát pozor v konsolidačním balíčku (s. 6); Dějiny vzniku kapitalismu. 13. díl: Vojenská revoluce (s. 8-9); Inlace je nižší, než ČNB čekala (s. 10); Zájem domácností o zlato trvá už od roku 2008. Teď se k nim přidala i ČNB - téma čísla o zlatých rezervách (s. 12-19); Hliník, sklo a vzácné kovy. Solární panely lze recyklovat skoro celé (s. 30-32); Ve vedení firem je málo žen. Mají méně sebevědomí a času než muži - rozhovor s O. Řehořkovou z PwC (s. 42-43); Inlace v Česku je jednociferná. Nejvyšší čas přeskádat portfolio (s. 44-45); Pro boj s kartely bude možné použít policejní odposlechy - potírání protisoutěžního jednání a směrnice ECN+ (s. 46-47).

Ekonom : týdeník Hospodářských novin**Sv. 67, (2023) č. 31-32**

Nešťastný svazek úrokových sazeb a bytové výstavby - komentář (s. 8); Státní dluh překonal hranici tří bilionů (s. 10); Těžké roky minipivovarů. Obávají se, že lidé přestanou chodit do hospod: řemeslné pivovary oživil český pivní trh a přinutily velké hráče k reakci - téma čísla (s. 12-25); Česku hrozí dlouhodobá stagnace, inflace se napřesrok může vrátit k růstu - rozhovor s J. Rusnokem, bývalým premiérem a guvernérem ČNB (s. 26-31); Ekonomika, která vyráběla a vyráběla, přičemž výsledky se ztratily neznámo kam - seriál Česko versus Evropa: sázka na centrální plánování (s. 34-37); Emitenti dluhopisů padají jeden za druhým, insolvence ohrožuje i fotovoltaiky - konkurzy a reorganizace, nevýkonné úvěry (s. 40-43); Novodobé akciové společnosti se rodily kvůli plavbám po moři - historie a.s. (s. 48-51); Evropské peníze drží v mnoha ohledech české zdravotnictví nad vodou - fondy EU (s. 55-57).

Ekonom : týdeník Hospodářských novin**Sv. 67, (2023) č. 33**

Do kanclu za odpočinkem. Pracovní revoluce mění život ve městech: firmy lákají lidi zpátky do kanceláře na pohovky, jógu či stolní fotbal. Zaměstnanci si ale home office vzít nenechají - téma čísla (s. 10-17); Evropa zaostává za USA. Může si pomoci rychlou zelenou transformací (s. 24-27); Závody o Měsíc se po desetiletích zopakují, tentokrát mezi USA a Čínou (s. 28-31); Česko má být evropská křižovátka, místo toho je z něj kruhový objezd - rozhovor s M. Hausenblasem (s. 32-36); Jindřich Waldes, světový král knoflíků z pražských Vršovic - seriál České podnikání (s. 38-41); Vypsát veřejnou zakázku i ucházet se o ni bude jednodušší - technická novela zákona o zadávání veřejných zakázek č. 166/2023 Sb. (s. 46-47).

Euro : ekonomický týdeník**Sv. 2023, č. 29-30**

Hazard vzkvétá (s. 9); Na železnici pustíme soukromý kapitál formou PPP: ocelový most na Výtoni už není ve stavu, že by po něm mohly jezdit miliony tun ročně, říká šéf Správy železnic Jiří Svoboda (s. 12-18); Konsolidační balíček: předpoklady a realita - čtyři principy, na nichž klíčový vládní materiál stojí a které autor vnímá jako sporné (s. 28-29); Kolik sežere stát a kolik přistane lidem na účtu: mezi pětadvacátkou zemí střední a východní Evropy mají Češi pátou nejvyšší průměrnou čistou mzdu, ukazuje studie poradenské společnosti Mazars. V porovnání toho, kolik z celkových mzdových nákladů spolýká stát, ale patříme až do druhé poloviny žebříčku - infografika (s. 30-31); Překvapivý investorský hit roku 2023: Japonsko - po letech deprese přišlo na japonskou burzu nebývale růstové období (s. 36-37); Konec nekalosti je za dveřmi - pravidla na whistleblowing (s. 40-41); Rusko zvyšuje a zároveň snižuje cenu pšenice ve světě - seriál Kované investice (s. 42); Námořní spojenci poplují vlastní cestou: po ukončení společné aliance zvolily firmy Maersk a MSC zcela rozdílné strategie - ve spolupráci s Financial Times (s. 44-49).

Euro : ekonomický týdeník**Sv. 2023, č. 31-32**

Rating jako politická zbraň - komentář ke snížení ratingu USA na AA+ (s. 10); Traktor z nákladňáku: dopravci ušetří, stát tratí: díky mezeře v zákoně využívají někteří čeští podnikatelé nákladní auta registrovaná jako speciální vozidla, takzvané tatraktory. Vyhýbají se tím placení dálničního mýta i silniční daně, což státní rozpočet ročně stojí kolem 130 milionů korun - téma čísla (s. 12-20); Rozpočtová rizika cigaretové turistiky: podíl v Česku spotřebovaných, ale nezdaněných cigaret významně roste (s. 28-29); Za vším hledej peníze - proč podniky přestávají brát karty? (s. 30-33); Změna německé energetické strategie podporuje populismus - zelená agenda (s. 34-35); Green Deal a základní otázky (s. 36-37); Kdo snižuje inflaci? - seriál Kované investice (s. 40-41); Fronta na připojení do rozvodné sítě: výstavba

větrných a solárních elektráren nabírá zpoždění a navíc jsou připojovány k infrastruktuře určené pro jinou éru. To vše hatí plány na uhlíkovou neutralitu - ve spolupráci s Financial Times (s. 42-47); BMW otevřelo polygon u Sokolova (s. 60).

Hospodářské noviny

Sv. 67, (2023) č. 133 (13.7.2023)

Emoce kolem Michelin: proč se vláda rozhodla zaplatit a co za to získá? (s. 3) a související komentář na s. 14; Atlantik je nejteplejší a zimy, jak jsme je znaly, skončily. Česku hrozí extrémní sucho – rozhovor s klimatologem M. Trnkou (s. 4-5); Úrokový Klondike v Česku. Zahraniční banky loni vydělaly desítky miliard korun na vkladech u ČNB (s. 10); ČNB by měla upozornět. Růst sazeb Fedu je rizikem pro korunu (s. 14).

Hospodářské noviny

Sv. 67, (2023) č. 134 (14.7.2023)

Na úsporný balíček se valí desítky změn. Vadí daň na noviny či vložky (s. 4); Inflace se po roce a půl dostala pod deset procent (s. 2) a související komentář na s. 14; S bidenomikou k lepším americkým zítřkům? Rozhodnutí bude na voličích (s. 12); Čína potřebuje probudit. Zemi hrozí pád do deflace, firmy a lidé mění chování (s. 13); Česko se s DIP přibližuje Západu - dlouhodobý investiční produkt (s. 16)

Hospodářské noviny

Sv. 67, (2023) č. 136 (18.7.2023)

Stát pošle na zateplení domů desítky miliard. Nárok budou mít skoro všichni - dotační program Oprav dům po babičce (s. 1) a komentář k tématu na s. 14; Cigarety tu budou stejně drahé jako v Německu. Stát ale na daní prodělá, tvrdí tabákový byznys - spotřební daň na cigarety (s. 4); Hypotéky výrazně nezlevňují, trh se i přes to rozpochyboval. Z nejhoršího jsme venku, věří experti (s. 10) a související komentář na s. 14; Křetínský míří k ovládnutí obchodní sítě Casino (s. 10).

Hospodářské noviny

Sv. 67, (2023) č. 143 (27.7.2023)

Jurečka hodlá zavřít část úřadů práce. Dávky mají řešit pošťáci: byť jsou některé úřady práce přetížené a nestíhají, tak se má část z nich zrušit. Dávky budou lidé řešit přes internet či na poštách, což kritizují odborníci (s. 3); Vláda prosadila změnu penzí. Totalita, hřímalo ANO - zpřísnění pravidel pro předčasný důchod a změna valorizace penzí (s. 4); Úspory, ale i úkryty. Virtuální adresy hledá stále více firem. Kde jsou nejoblíbenější sídla? (s. 6); Čínské politbyro hledá recept, jak nastartovat ekonomiku (s. 12); Digitalizace bez aktivního státu je jako horská túra v mokasínech - komentář (s. 14).

Hospodářské noviny

Sv. 67, (2023) č. 144 (28.7.2023)

Naftu čeká zdražení. Senát potvrdil konec slevy na daní (s. 2); ECB dál zvyšuje úroky, už překonaly éru finanční krize (s. 2) a související komentář na s. 14; Nový ministr a hned to jde. Lidovci připustili spotřební daň na víno, vláda chce ale "ušetřit Moravu" (s. 3); Jurečka s podporou "lidoveckých" rodin narazil. Na slevy a štědré příspěvky nejsou peníze - rodinná politika (s. 4); Ukrajina plánuje přechod na zelené zdroje energie. I kvůli jejich větší odolnosti proti raketám (s. 6); Velké hazardní firmy se spojily a tlačí vlastní návrh na nové zdanění svého byznysu - konsolidační balíček (s. 11); Přechod na elektromobilitu míchá kartami v geopolitice (s. 15).

Hospodářské noviny

Sv. 67, (2023) č. 145 (31.7.2023)

Hypotéka vs. měsíční příjem. Nové limity vám umožní více se zadlužit - zrušení povinnosti dodržovat ukazatel DSTI (s. 1); Česko nemá pravidla pro používání screeningů obličeje, poslanci vymýšlí regulace - technologie pro porovnání podoby osob (s. 3); Senát odmítl svázat pracovníky na dohodu rozvrhem. Česku by ale nový návrh v EU zavařil - novela zákoníku práce (s. 5); Digitální euro jako lakmusový papírek zájmu o společnou měnu? - komentář (s. 14).

Hospodářské noviny

Sv. 67, (2023) č. 146 (1.8.2023)

Euro za 24,50 koruny? Podnikatelé i analytici čekají oslabení české měny: domácí měna je moc silná a musí do konce roku zeslábnout - vývoj kurzu koruny od r. 2017 do současnosti (s. 1) a související anketa na s. 11; Ekonomika neroste, letos nás zřejmě čeká stagnace - vývoj HDP (s. 2); Bilance s EU: Česko je

za pololetí 45,6 miliardy v plusu - čistá pozice ve vztahu k evropskému rozpočtu (s. 2); Ministerstvo financí zrychlí blokování nelegálních hazardních webů. Ty ale umí vyrůst přes noc (s. 3); Rusko chce drancovat Afriku. Vliv má ale zatím jen mezi pučisty a zkorumpovanými vůdci (s. 6); Green Deal chci, ale platit nebudu. V Evropě sílí odpor proti zelené politice, lidé se bojí vysokých nákladů - Velká Británie (s. 7).

Hospodářské noviny

Sv. 67, (2023) č. 148 (3.8.2023)

Nájemné 400 korun za metr. Bydlení v Česku překonává novou hranici – realitní trh v ČR (s. 1); Spořitelny chtějí podporu od státu doplácet ze svého. „Stavebko“ lidé nezavrhnou, ukázal průzkum (s. 3); Rychle to odezní. Dopad nižšího ratingu USA nebude velký (s. 12); Kdyby dávky pobíral každý, kdo na ně má nárok, úřady by se zhroutily – komentář (s. 15).

Hospodářské noviny

Sv. 67, (2023) č. 149 (4.8.2023)

Turecká inflace opět zrychlila, atakuje 50 procent (s. 2); Protiruské sankce v praxi: kraje z tendrů vyloučily jen jednotky firem. Stát teď sází na semafor - veřejné zakázky (s. 4); ČNB oznámila konec intervencí. Koruna proto oslabila (s. 5) a související komentář na s. 14; Program na podporu exportérů je po osmi měsících skoro vyčerpán. Vláda jedná o navýšení – program EGAP plus (s. 7); Karty nebereme, banky nás odírají! Kolik stojí provoz platebního terminálu? (s. 10); Pobavme se vážně o přijetí eura. Premiér Fiala už dokonce možná začal - komentář (s. 15).

Hospodářské noviny

Sv. 67, (2023) č. 152 (9.8.2023)

Německo zvýší mýto až na dvojnásobek. Dopravci zdraží, obchodníci zřejmě též (s. 1); České banky zlevňují hypotéky. Jaké budou úrokové sazby za rok? (s. 2); Moody's snížila rating několika americkým bankám (s. 2); Putin a brexit udělali EU opět velkou. Vystoupení z unie přestali prosazovat i populisté (s. 7); V čem se liší italský a český pokus o mimořádnou daň na banky (s. 14); Máme nejhůře dostupné bydlení v Evropě. Byty by měl začít stavět stát - komentář (s. 15).

Hrot

Sv. 4, (2023), č. 29

Pošta ohlodaná na kost: soukromé doručovací společnosti využily krize národní poštovní služby a rychle vyplňují vyprázdňovaný prostor na trhu - téma čísla (s. 6-9); Dost předčasné šampaňské - komentář k snížení meziročního růstu cen (s. 14); Stopadesátka bude bezpečnější - rozhovor s ministrem dopravy M. Kupkou o budování dopravní infrastruktury a PPP projektech (s. 16-21); Festivalová inflace: nejprve pandemie a pak vysoká inflace vyhnaly náklady na zážitek z hudebního festivalu na úroveň průměrné dovolené. Lépe už nebude (s. 22-26); Rutte končí. A co dál...: z čela vlády i z politiky odchází nejdéle sloužící nizozemský premiér Mark Rutte. Země tulipánů míří k předčasným volbám, které však jen těžko změni tamní hlavní potíže (s. 28-29); Banky jsou chamtivé. Nebo je to složitější? - makropohled M. Zámečnicka (s. 30-31); Summit napůl plný: poziční hra ve Vilniusu: Ukrajina do Aliance bude moci vstoupit, až to nebude potřebovat - NATO (s. 34-36); Proč by Orkneje rády patřily Norsku - ve spolupráci s The Economist (s. 40-41); Vítejte v antropocénu! Začala epocha lidí: vliv lidí na globální zemský ekosystém je už tak velký, že si zaslouží vlastní geologickou epochu, zjistili vědci - ve spolupráci s The Economist (s. 42); Seděly žáby v kaluži - Hnutí nezúčastněných zemí (s. 44-46).

Hrot

Sv. 4, (2023), č. 30

Já platím, já rozhoduji... a ty makej a skákej, jak já písknu. Nebo běž. Takto banálně jednoduché vztahy panují uvnitř stran založených politickými podnikateli, mezi něž patří i Babišovo ANO - téma čísla (s. 6-9); Od ideálů k beznaději - rozhovor s bývalým místopředsedou hnutí ANO I. Vondrákem (s. 10-16); Koncern, nad kterým hoří střecha - komentář k situaci koncernu VW (s. 23); Filmaři trhali rekordy. Pobídky taky: zahraniční filmaři utrácí v Česku stále více peněz. Bez novely zákona o audiovizí to ale prý může snadno skončit (s. 28); Tuhle dálnici nám taky postaví soukromník: partnerství se soukromým sektorem při stavbě silnic je dobrý nápad. Stát si ale musí spoustu věcí dopředu ohlídat (s. 30-31); Jak zabít Twitter: vlastní góly v sociální síti: Musk i Zuckerberg doplácí na stejnou chybu. Pohrdají lidmi (s. 32-33); Clooney: jak můžeme zabít virus wagnerovců - ve spolupráci s The Economist (s. 36-37); Křetínský zachraňuje francouzské Casino - ve spolupráci s The Economist (s. 38); Proč nerozumíme Erdoganovi (s. 40-42).

Hrot**Sv. 4, (2023), č. 31**

Silikonové stezky: ochromit ruský zbrojní průmysl a oslabit ekonomiku. Takové byly hlavní cíle protiruských sankcí. Ani jedno se příliš nedaří. Moskva zná cesty, jak sankce obejít - téma čísla (s. 6-9); Nejdříve inflace, až pak zisk - komentář (s. 14); Jak nenaletět šarlatánům - rozhovor s D. Krejcarem z Národní rady pro duševní zdraví o regulaci psychologického poradenství mimo zdravotnický systém (s. 16-21); Napravo bez alternativy: vládní středopravice v Česku nemá žádnou pravcovou konkurenci. Důvodů je hodně a většina z nich je značně neřešitelná a neradostná (s. 26); Nová pravidla pro inkluzi (s. 28-29); Hra o obilí: afričtí vládcové začali chápat, že Putin používá jídlo jako zbraň. Proto také většina z nich ignorovala jeho petrohradský summit - ve spolupráci s The Economist (s. 36-37); Los Alamos oslavuje ničitele světů - ve spolupráci s The Economist (s. 38); Oppenheimer a ti druzí (s. 40-42).

Hrot**Sv. 4, (2023), č. 32**

Vlci na spáleništi: právě před rokem zpustošil oheň osminu Českého Švýcarska. Příroda se ale začala rychle obnovovat a v parku je dnes k vidění mnohem víc naděje než zmaru - téma čísla (s. 6-11); Slabší a neklidná koruna: nyní se rozhoduje o nastavení měnové politiky tak, jak bude v praxi fungovat v druhé polovině příštího roku - komentář (s. 16); A přece rostou... Pirátská strana má navzdory minimálnímu počtu poslanců obrovský vliv na vládní politiku. Ačkoli o ní není moc slyšet, daří se jí na úkor ostatních vládních stran posilovat (s. 24-27); Boj o zrno z Černomoří rok poté: Rusové dělají, co mohou, aby co nejvíc poškodili ukrajinský vývoz. A tváří se u toho jako zachránci třetího světa před hladem - makropohled M. Zámečnicka (s. 28-29); Nové obvinění Trumpa udělalo z každého amerického voliče porotce: zvláštní vyšetřovatel Smith připravil důkladnou obžalobu a Trump může jít za spiknutí sedět třeba na dvacet let - ve spolupráci s The Economist (s. 34-35); Klima má v rukou Čína (s. 38-40); Dotační mentalita věčně živá (s. 44).

Unes - účetnictví neziskového sektoru**Sv. 21, (2023) č. 7-8**

Konsolidační balíček - rekapitulace hlavních změn (s. 3-6); Zásada opatrnosti v účetnictví nestátních neziskových organizací (s. 11-20); Bezpečnost osobních údajů při práci z domova (s. 21-22); Orgány obce v roli zřizovatele příspěvkové organizace (s. 34-40); Právní ochrana oznamovatelů - druhá část (s. 46).

MINISTERSTVO FINANCÍ
Odbor Provoz ICT
Oddělení Informační podpora a knihovna

Přehled nových knih

Přehled nových knih

Daně.....	53
Ekonomické vědy. Ekonomie	54
Finance. Bankovníctví. Měnový systém	54
Hospodářská situace a politika. Řízení. Výroba. Služby. Ceny	55
Pojišťovnictví. Sociální péče	56
Práce. Zaměstnanci. Zaměstnavatelé	56
Právo.....	56
Ostatní	57

Daně

30217I

Ben Terra, Julie Kajus

A guide to the European VAT directives. Volume 1., Introduction to European VAT 2023**Průvodce evropskými směrnici o DPH. Svazek 1., Úvod do evropské daně z přidané hodnoty 2023**

[Místo vydání není známé] : International Bureau of Fiscal Documentation, 2023, xxv, 1559 stran

Systematický přehled dopadů práva ES na problematiku nepřímých daní a souvisejících předpisů a pojednání o precedenčním právu soudů ES v záležitostech nepřímých daní, zejména DPH. Kniha nejprve přináší výklad obecných témat - zdroje komunitárního daňového práva, právní principy a nástroje, soudní opatření, účinnost evropského práva a metody výkladu práva Společenství. Dále se věnuje problematice daně z přidané hodnoty - DPH jako rozpočtový fenomén, evropská DPH: důkladný pohled na sazby, výpočty, transakce podléhající dani, osoby povinné k dani a jejich povinnosti, zdanitelná plnění a místo zdanitelného plnění, osvobození od daně, odpočet daně, povinnosti osob povinných k dani a některých osob nepovinných k dani, srážky, nemovitý majetek, zvláštní režimy, odchylky atd. Evropská DPH je pojednávána na základě přepracované směrnice o DPH (2006/112/ES), která nahrazuje První a Šestou směrnicí o DPH a prováděcího nařízení Rady (EU) č. 282/2011 (přepracování). Problematiku DPH objasňují výňatky z rozhodnutí Evropského soudního dvora. - 2023 - Poznámky. - ISBN: 978-90-8722-814-9 (brožováno)

30217II

Ben Terra, Julie Kajus

A guide to the European VAT directives. Volume 2., Integrated texts of the VAT directive and the implementing regulation, integrated text of the Sixth VAT Directive 2023**Průvodce evropskými směrnici o DPH. Svazek 2., Plné znění směrnic o DPH a prováděcí nařízení pro rok 2023, plné znění Šesté směrnice o DPH**

[Místo vydání není známé] : International Bureau of Fiscal Documentation, 2023, ix, 508 stran, viii, 141 stran : tabulky

První část publikace přináší text směrnice 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty ve znění prováděcího nařízení Rady EU č. 282/2011 (prováděcí pravidla týkající se osob povinných k dani, dodávání zboží a poskytování služeb a místa zdanitelného plnění) s přílohami a dále texty směrnic Rady: 2008/9/ES, 86/560/EHS, 2006/79/ES, 2007/74/ES a 2009/132/ES. Ve druhé části je obsažen text Šesté směrnice o DPH 77/388/EHS platné před 1. lednem 2007. - 2023 - Poznámky, přílohy. - ISBN: 978-90-8722-815-6 (brožováno)

30145VI

Olga Holubová, kolektiv autorů

Uplatňování DPH u nemovitých věcí. Dotazy z praxe

Praha : Svaz účetních České republiky, 2023, 64 stran

První příspěvek přináší výklad uplatňování DPH u nemovitých věcí, konkrétně u staveb pro bydlení a sazeb daně u dokončené stavby pro bydlení, staveb pro sociální bydlení a sazeb daně u těchto staveb, výklad režimu přenesení daňové povinnosti a prodeje a nájmu nemovitých věcí. Výklad správných postupů dle aktuálně platné úpravy zákona o DPH i judikatury Soudního dvora EU současně upozorňuje na změny od roku 2024, kdy vstoupí v platnost účinnost novely zákona o DPH. Druhý příspěvek obsahuje výčet základních pravidel Rámcové dohody s Německem a Rakouskem týkající se přeshraniční práce na dálku (telework) a možnosti udělení výjimky (k aplikaci čl. 16(1) nařízení Evropského Parlamentu Rady (ES) č. 883/2004, tzv. koordinančí nařízení). V tomto čísle se odpovídá na dotazy z praxe vztahující ke slevám na pojistné na sociální zabezpečení, sazbám DPH, k nárokům na odpočet DPH a na uzavírání pracovních poměrů na dobu určitou s cizinci s dočasnou ochranou. - Okénko odborné angličtiny. - ISBN: 978-80-7626-038-2 (brožováno)

Ekonomické vědy. Ekonomie

30216

Harry Pollak ; uspořádal, editoval, komentáři jednotlivých kapitol a doslovem doplnil Luboš Smrčka

Ekonomické úvahy : patnáct článků hledajících uveřejnění

[Průhonice] : Professional Publishing, 2023, 164 stran : ilustrace, fotografie

Publikace nabízí texty českého inženýra a ekonoma H. Pollaka (1923-2014), doprovázené aktuálními komentáři L. Smrčky. Ekonom Pollak působil jako krizový manažer především ve Velké Británii. Jeho texty se zabývají jak filozoficko-ekonomickými a národohospodářskými otázkami, tak i praktickými postupy z oblasti hodnotové analýzy a sanace podniků. Klíčové pojmy článků, kterým je věnována i předmluva jsou turnaround management, krizový management a hodnotová analýza. Nejvýraznější z uvedených článků jsou: "Past vzájemné informovanosti" (otázka přiměřené informovanosti zaměstnanců v období růstu firmy) a "Má váš podnik budoucnost?" (včasné rozpoznání růstových potíží a jejich potenciálního překlopení do krizového vývoje). - První vydání - ISBN: 978-80-88260-65-3 (vázáno)

30211

Václav Jurečka, Martin Macháček a kolektiv

Makroekonomie

Praha : Grada, 2023, 384 stran : ilustrace

Obsah učebnice makroekonomie je rozdělen do částí: Produkt ekonomiky - jeho měření a determinace; Peníze v tržní ekonomice; "Makroekonomická zla" inflace a nezaměstnanost; Centrální banka a vláda v ekonomice; Ekonomický růst a ekonomický cyklus; Vnější vazby otevřené ekonomiky; Makroekonomická úloha státu a jeho hlavní cíle. Text učebnice reaguje na změny, ke kterým došlo jak v české a světové ekonomice, tak i v ekonomické teorii od předchozího vydání (rok 2017). Tato aktualizace reflektuje přesun důrazu světové makroekonomie od deflace k inflaci. Představeny jsou nové metody, které centrální banky a vlády použily při odvrácení pádu ekonomik do deflační pasti, a také nástroje používané při současných snahách o přerušování vzestupné inflační spirály. Na konci každé kapitoly učebnice jsou zdůrazněny důležité pojmy a připojeny kontrolní otázky. - 4. aktualizované a rozšířené vydání - ISBN: 978-80-271-3635-3 (brožováno)

30218

Marek Hudík

O trzích a lidech : kurz aplikované ekonomie

Praha : Grada, 2023, 205 stran : ilustrace

Používání ekonomických modelů při řešení praktických problémů a hledání odpovědí na nejrůznější otázky jsou obsahem této publikace, která je rozčleněna do kapitol: Tržní rovnováha, Cena a chování; Dělní práce a organizace činností; Monopol; Cenová strategie; Vstup do odvětví; Strategie a rovnováha; Riziko a informace; Smíšené strategie; Chybějící trhy. Každá kapitola se zaměřuje na konkrétní otázku a ukazuje, jak lze pomocí ekonomického modelu tuto otázku určit a zdůraznit její praktickou relevance. - První vydání - ISBN: 978-80-271-3758-9 (brožováno)

Finance. Bankovníctví. Měnový systém

E-9649

Ministerstvo financí

Zpráva o vývoji finančního trhu v roce 2022

Praha : Ministerstvo financí ČR, 2023, 87 stran : tabulky, grafy

Zpráva, jež je zpracovávána pravidelně každý rok, analyzuje nejdůležitější změny v jednotlivých sektorech finančního trhu v uplynulém roce v kontextu delšího sledovaného období. Zpráva dále obsahuje zvláštní kapitolu věnovanou hlavním legislativním aktivitám MF v daném roce, které ovlivní budoucí fungování a vývoj finančního trhu. Také se věnuje působení MF v pracovních skupinách a výborech na evropské i globální úrovni. Po úvodním shrnutí vývoje v roce 2022 následuje přehled v těchto částech: makroekonomická situace a vnější vztahy, umístění prostředků na finančním trhu, struktura úspor domácností, institucionální pohled na finanční trh, úvěrové instituce a ostatní poskytovatelé

financování aktiv, kapitálový trh, pojišťovnictví, soukromý penzijní systém, aktivity MF a legislativa v oblasti finančního trhu. - Příloha obsahuje přehled legislativy a doplňující tabulky. - ISBN: 978-80-7586-062-0 (brožováno)

Plný text dostupný z: <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/financni-stabilita-a-dohled/vyvoj-financniho-trhu/2022/zprava-o-vyvoji-financniho-trhu-v-roce-2-51712>

Hospodářská situace a politika. Řízení. Výroba. Služby. Ceny

30215

Jiří Janák

Aplikace pravidel hospodářské soutěže a státní podpory ve sportu

Praha : Wolters Kluwer, 2023, 189 stran

Popis působení práva hospodářské soutěže a státních podpor v oblasti sportu. Publikace je rozdělena do těchto částí: soutěžní právo a jeho základní pilíře (kartely, dominance a státní podpora), specifika sportu (organizace, autonomie, specifická činnost), působení soutěžního práva v oblasti sportu z pohledu EU či amerického přístupu v USA (také vývoj judikaturního přístupu), specifické sektory- činnosti vztahující se k výdělečné činnosti ve sportu (vysílací práva, prodej vstupenek, organizace/regulace sportu), státní podpora v oblasti sportu. Legislativa uvedená v publikaci se vztahuje k dubnu 2023. - Vydání první - ISBN: 978-80-7676-338-8

30220

Marek Loužek

Ekonomie bezpečnosti

Praha : Karolinum, 2023, 195 stran : ilustrace ;

Cílem publikace je prozkoumat mezinárodní bezpečnostní vztahy v 21. století v době, kdy odeznívá pandemie a eskaluje válka na Ukrajině. Úvodní kapitola vysvětluje základy ekonomie bezpečnosti. Nastiňuje obranu v dějinách ekonomických teorií a rozebírá technologie a národní bezpečnost. Následující kapitoly analyzují zahraniční politiky tří států. Představují USA jako supervelmoc, Čínu jako novou supervelmoc a Rusko jako upadající velmoc. Obsahem dalších kapitol je seznámení se s úskalími vývozu demokracie, fungování globalizace a paradox pokroku (instinkt negativity, strachu či zveličování). - Vydání první - ISBN: 978-80-246-5418-8

30209

Marcela Káňová

Zadávání veřejných zakázek : vybrané aspekty a instituty

Praha : Wolters Kluwer, 2023, xvii, 202 stran

Výklad je zaměřen na některé z nových institutů v kontextu rozhodovací praxe Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS) a na dosavadní aplikační praxi, má upozornit na problematické aspekty a poskytnout praktické tipy a doporučení pro zadavatele, jak se vyhnout chybám a komplikacím v průběhu zadávacího řízení. Je doplněn odkazy na související paragrafy zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek a relevantní judikaturu. Obsahem jednotlivých kapitol jsou: zadavatel, nová kategorie tzv. dobrovolný zadavatel, limity možnosti náprav chyb v nabídkách a rozhodovací praxe ÚOHS a judikatura v podobě tzv. materiální změny nabídky, nezpůsobilost účastníka zadávacího řízení, zadávání veřejných zakázek v oblasti informačních technologií (tzv. fenomén vendor-lock-in) a právo na náhradu škody způsobenou pochybením zadavatele v zadávacím řízení. - Vydání první - Přehled souvisejících právních předpisů. - ISBN: 978-80-7676-563-4 (brožováno)

Pojišťovnictví. Sociální péče

30206

Jan Mertl a kolektiv

Sociální politika

Praha : Wolters Kluwer, 2023, 471 stran

Učebnice se zaměřuje na základní problémy sociální politiky jako vědní disciplíny i jako praktické činnosti. Její obsah je rozčleněn do kapitol: Sociální politika, její podstata a základní charakteristika; Typy a aktéři sociální politiky, její funkce a nástroje; Účast státu v sociální politice; Vývoj sociální politiky a sociální politika v EU; Chudoba, sociální vyloučení; Sociální zabezpečení v sociálně-ekonomickém systému; Teorie penzijních systémů; Důchodové pojištění; Doplňkové penzijní spoření; Nemocenské pojištění; Státní sociální podpora; Sociální pomoc; Trh práce a politika zaměstnanosti; Zdravotní, rodinná, bytová i vzdělávací politika; Sociální politika v širších souvislostech. - 7. aktualizované a doplněné vydání - ISBN: 978-80-7676-675-4 (vázáno)

Práce. Zaměstnanci. Zaměstnavatelé

30208

Paul Babiak, Robert D. Hare ; přeložila Jana Krtková

Hadi v oblecích : psychopati na pracovišti: jak je rozpoznat a jak se jim bránit

Praha : Academia, 2023, 341 stran : ilustrace

Jak psychopaty prohlédnout a odhalit jejich manipulativní způsoby na pracovišti? Povaha psychopatie a její dopady na pracovišti, typické znaky a rysy, techniky manipulace. Závěry dlouhodobého vědeckého výzkumu psychopatie. - Druhé, doplněné vydání - Snakes in suits (název originálu). - ISBN: 978-80-200-3419-9 (brožováno)

Právo

30213

Jakub Sivák

Pilíře a limity ochrany osobnosti nejen ve dvacátém prvním století

Praha : Wolters Kluwer, 2023, xvii, 276 stran

Knihla zpracovává téma ochrany osobnosti a osobnostních práv v různých sférách lidského života. Její první část se věnuje zejména filozofickému ukotvení ochrany osobnosti, a to jak v moderní době, tak i v historickém kontextu. Zabývá se přirozenoprávním a pozitivistickým přístupem k tématu, ukotvením ochrany osobnosti v politických hodnotových žebříčcích, tj. konzervativním, liberálním, socialistickým a dalšími pojetími ochrany osobnostních práv. Následující část se zabývá ochranou osobnostních práv hlavně ve světle občanského práva. Těžištěm této části je ochrana dobré pověsti, soukromí, života a zdraví, cti, příznivého životního prostředí, podoby člověka apod. Důraz je též kladen na různé životní situace (např. ochrana osobnosti v kybernetickém prostředí, šikana, diskriminaci, změně pohlaví, manželství pro všechny, nesouhlasný pobyt ve zdravotnickém zařízení, interrupci, eutanázii apod.). Publikace se dále zaměřuje na prostředky ochrany osobnosti, a to především ty soukromoprávní. Třetí, akademická část publikace propojuje první dvě části knihy a klade si za cíl vyhodnotit úroveň faktické míry ochrany osobnostních práv ve světle teoretických poznatků. - Vydání první - ISBN: 978-80-7676-683-9 (brožováno)

30210

Michaela Bastlová, Andrea Vašková

Zákon o evidenci skutečných majitelů : praktický komentář

Praha : Wolters Kluwer, 2023, xvii, 445 stran

Výklad zákona č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů, ve znění pozdějšího zákona. Zákon zpracovává příslušné předpisy EU a upravuje vedení evidence skutečných majitelů a některá práva a povinnosti vznikající v souvislosti se zjišťováním skutečného majitele a zápisem údajů o něm do evidence skutečných majitelů. Obsahuje příklady. Právní stav komentáře je k 1.2.2023. - Vydání první - Judikatura. - ISBN: 978-80-7676-151-3

Úplné znění zákonů (ÚZ)

30140/1542

Archivnictví a spisová služba, skartační řízení : redakční uzávěrka 16.6.2023

30140/1541

Bankovnictví. Finanční trh : redakční uzávěrka 29.5.2023

Ostatní

30214

Erica Dhawanová ; přeložil Marcel Goliaš

Digitální řeč těla : jak budovat důvěru a vztahy bez ohledu na vzdálenost

V Brně : CPress, 2023, 287 stran

Řešení komunikačních problémů v digitálním prostředí. Většina kontaktů v dnešní době probíhá zpoza obrazovky počítače a tradiční signály řeči těla nejsou viditelné. Následkem jsou nejednoznačné zprávy a nepochopení. Kniha objasňuje úskalí elektronické komunikace a ukazuje, jak se vyhnout informačním šumům. Nabízí základní pravidla pro jasnou komunikaci v moderním digitálním světě, tj. jak vnímat signály, náznaky, nuance, podtext, humor i interpunkci při práci s e-maily, při účasti na videokonferenci atd. - 1. vydání - Obálkový podnázev: vylepšete svoji komunikaci v online světě. - ISBN: 978-80-264-4687-3

30212

Miroslava Dvořáková

Lektorské minimum : praktická příručka pro lektory prezenční výuky

Praha : Firemní vzdělávání, 2023, 124 stran : ilustrace

Praktické informace a doporučení pro lektorské činnosti, doplněné o teoretické podklady. Jednotlivé kapitoly se zabývají přípravou lektora na výuku, průběhem lektorské přednášky a komunikací s jejími účastníky. Závěr přináší poznatky k psychohygieně lektora. - 1. vydání - Obsahuje QR kódy s přístupem k rozšiřujícím materiálům. - ISBN: 978-80-908075-2-5

30207

Miroslav Novák et al.

Úvod do studia politiky

Praha : Karolinum, 2023, 921 stran

Vysokoškolská učebnice určená studentům sociálních a humanitních věd. Je rozdělena do čtyř částí. V první části je politika vykládána očima nejrůznějších disciplín – od politologie přes filosofii, psychologii, antropologii, právo, geografii a ekonomii až po historii. Obsahem druhé části jsou úvody do vybraných subdisciplín politické vědy, jako je komparativní politologie, teorie mezinárodních vztahů a správní věda. Ve třetí části jsou zpracovány úvody do kvantitativních a kvalitativních metod v politické vědě, včetně tzv. kvalitativní srovnávací analýzy. Závěrečná část pojednává o některých velkých tématech politiky, jako jsou stranické a volební systémy, národy a nacionalismus nebo demokracie a nedemokratické režimy. Výklad doplňují kontrolní otázky. - Vydání třetí, v Karolinu první - ISBN: 978-80-246-5539-0 (brožováno)

Odbor Provoz ICT Oddělení Informační podpora a knihovna

Výpůjční doba knihovny

Pondělí a středa:

9:00 - 12:00

13:00 - 16:00

(v červenci a v srpnu do 15:00)

Úterý a pátek:

9:00 - 12:00

13:00 - 15:00

Čtvrtek:

9:00 - 12:00

Z toho pro veřejnost:

Pondělí a středa:

9:00 - 12:00

13:00 - 16:00

(v červenci a v srpnu do 15:00)

tel.:

257042588

e-mail:

knihovna@mfcz.cz

Informace pro veřejnost:

<http://www.mfcz.cz/cs/o-ministerstvu/sluzby-verejnosti/odborna-knihovna/zakladni-informace>

Intranet:

<http://knihovna.mfcz.cz/oknihovne.php>

International VAT monitor Finanz-Rundschau Der Betrieb Bulletin for international taxation Bankovnictví The Economist Finansy Soudní rozhledy
daňová a hospodářská kartotéka Monatsbericht des BMF Hospodářské noviny Poradce veřejné správy Daně a právo v praxi EKO Politická ekonomie pa
Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik Clo-douane European taxation Euro The Financial regulator Ekonomická revue Prague economic pa
WirtschaftsWoche Umsatzsteuer-Rundschau Daňový expert Kapitál Praktický poradce v daňových otázkách Deutsche Bundesbank - Monatsbericht Obo
Wirtschaft und Statistik Voprosy ekonomiki Geldpolitik & Wirtschaft Ekonom Financial Times Právnický CEE Quarterly Pojistné rozpr
Auszüge aus Presseartikeln Nationaler pojištění Bundesgesetzblatt Statistiken - Daten & Analysen Ekonomické rozhledy Handelsblatt Biate
The International economy Acta Oeconomica Pragensia Finance a úvěr FinanzArchiv Conjoncture Financní, daňový a účetní bulletin Obo
Právnický Rundschau Právnický rádce Daně a účetnictví bez chyb, pokut a penále Journal of financial crime Finanzmarktstabilitätsbericht Journal of mone